

קונטרס

הבינוני

**פרשת
נשא
תשפ"ו**

שנה ח'
חוברת ל"ה
גליון 418

שיעורי

**הרב שמעון
שפיצער שליט"א**

לתרומות וחכיות בהפצת הגליון
ושיעורי הב'ני, צרו קשר עם 'מכון
הב'ני': 718.387.1122 או במייל:
info@machonhavineini.com

לקבלת הגליון וקונטרס הב'ני המלא,
או לקבלת השיעורים, שלחו מייל:
info@machonhavineini.com

קו עדכונים לשיעורים, פארברענג
ליל שישי, ומעמדים מיוחדים בא"י.
073-347-8404

072.257.7726 א"י

718.686.8300 ארה"ב

0333.070.6585 בריטניה

0480.20.16 בלגיה

קול הב'ני

עימוד
נחמן אייזנבאך
(+972) 053-3153-305

מפתח העניינים

מדור אמונה ובטחון שיעור ש"ל

יום שלישי פרשת במדבר כ"ה אייר תשפ"ו

ה הרגש העדין הנצרך לתורה ומצוות

יחד לבבי ליראה שמך | הדריכני בנתיב מצוותיך | המטרה של גילוי טעמי המצוות | התועלת עקיפה בשביל שלימות המצוה | התרגשות על חשבון הכמות | כלי נפלא לאהבה ויראה | חוק החיבור: חיבור יוצר תענוג | ישב אדם ולא עבר עבירה | תשוקה שמיוסדת על העבר | תשוקה שמיוסדת על כאב | למען לא ניגע לריק | אורייתא בלא דחילו ורחימו | הרגשה של חוסר אונים | אין לי שום עצה | דרך שקר הסר ממני | כשמיגיעים לשלב ההתפכחות | כל דבר קטן הורס את הבנין | כך האדם מגלה את המורכבות | אי אפשר להחזיר את הגלגל | הודאה על תפילה נכונה | הרצון תלוי במקום המחשבה | כך הופכים את התפילה לטרדה חיובית

יום רביעי פרשת במדבר כ"ו אייר תשפ"ו

יט שימוש נכון בתכונתה הנפלאה של מדת היסוד

המדות קיימות כבר בפנים | הנשמה אוהבת לתת | כל אחד בצורה שלו | מדה אלוקית באופן בולט | נפש האדם מתפעלת | טראומה - לכו חזו מפעלות ה' | זכירה היא תוצאה של התפעלות | התפעלות היא כלי לדברים אחרים | התפעלות עמוקה של אהבה | פנימיות על חשבון החיצוניות | התפעלות מביאה לידי חיבור | הקליפה פוגמת בטבעיותה של הנשמה | השפעתה של התפעלות שלילית | התפעלותם של אנשים מיושבים | התבוננות במה שקורה בפנים | הדרך להחדיר מסרים | התפעלותם של העולים מרונה במסירות נפש | הזורעים בדמעה ברינה יקצורו | לצייר האמת ולהתענג וליהנות | לתת לעצמו יכולת להתרגש | סופה של עזות דקדושה | דור של בעלי תשובה

יום חמישי פרשת במדבר כ"ז אייר תשפ"ו

לג ההשתדלות הנכונה לזכות לילדים טובים

ולמדתם אותם את בניכם | איזהו עם הארץ? | מעיד עדות שקר בעצמו | חלק גדול ממהות היהודי | הרבה עשו כקמחית ולא הועילו | בזכות צניעות זוכים לילדים טובים | כשהילד יורש רק את החולשות | צניעות היא דבר פנימי | כלל גדול במעלות הצדיקים | הפחיתות שבצורך בבלוט החוצה | כל כבודה בת מלך פנימה | הבת יודעת מה המניע של האם | המהות משפיעה יותר מהסגולה | הילד מרגיש מה מעסיק את אביו | דמות דיוקנו של אביו | בגין לאשתמודעא אלקותך | תפילה נכונה לפי הבהירות

יום ראשון פרשת נשא א' סיון תשפ"ו

מג הדרך לחדש ולהתחדש במושגי העולם הבא

בכל יום יהיו בעיניך כחדשים | המחדש בטובו בכל יום | קדושה אינה מושג מבהיל | פרישות והבדלה ממילי דעלמא | כל אחד מחדש בשלו | פותחים את העיניים לעולם הבא | לא מתחברים רגשית לעולם הזה | בשביל חידוש צריך השראה | זה

צריך להתבשל כמו 'טשאלנט' | אין סוף לאפשרויות החידוש | ללכת לישון מתוך דברי תורה | עיון בספר במשך חמש דקות | הסתכלות שמושפעת משמונה עשרה | מתוך שחסידיים הם תורתן משתמרת | פושט צורה ולובש צורה - עבודה מתוקה | יכולת חשיבה מחוץ לקופסה | לתת לפתרון לצוף

יום שני פרשת נשא ב' סיון תשפ"ו

להתרגל להסתכל על יהודי כמחולל שינויים נב

והייתם לי סגולה מכל העמים | מישוהו למד כאן בהתמדה | אנא נפשי כתבית יהבית | אני לדודי ודודי לי | לעשות נחת רוח לבורא יתברך | עולם המושגים הגשמי מעכב | אפשר לממש את הקדושה | להקדיש זמן להסתכלות נכונה | כל הפוסל במומו פוסל | נותן צדקה על מנת שיחיה בני | אני רואה חפצא של מצוה | אם תפילתי שגורה בפי | חסידות עשתה מאדם אלוקות | מחשבה יוצרת מציאות | נזקה של שמיעת ליצנות | יהודי קדוש לא פחות מכל נדרי | הנזק שבדיבור על אוכל | היכולת להתעלות מאכילת תפוח

מדור אור החיים הק'

ליל שישי פרשת נשא ט' סיון תשפ"ה

הנבראים מגיבים לאדם כפי שהוא משתמש בהם סב

פרשת סוטה אומרת דרשני | המים נוקמים באשה | השולחן והכסאות מחכים לליל שישי | הדומם הוא בעל חיות ורצון | כשלא אכפת לדומם שדורכים עליו | הנבראים משתפים פעולה | גילוי של אהבה בצורה של עונש | לא הסתר פנים אלא גילוי פנים

מדור שיעורי ליל שישי

ליל שישי פרשת במדבר כ"ז אייר תשפ"ד

המצוה להתחדש כל יום בעבודת ה' סז

המצוות רבו ועצמו עד אין מספר | בכל יום יהיו בעיניך כחדשים | יוצא מהמקוה כבריה חדשה | חדשים לבקרים רבה אמונתך | דין חדש אחרי התפילה | מוציאים ארגז חדש של שפע | תתחדש כנשר נעורכי | הזדמנויות חדשות לרושם ראשוני

ליל שישי פרשת במדבר כ"ז אייר תשפ"ד

התורה היא פירוש לעולמו של האדם עב

חידושי תורה בכל יום לשם מה? | למען תשכיל בכל אשר תלך | התורה מגלה את החסרונות | התורה נותנת הרגשים עדינים | הכח להבחין שהגאווה היא המקור | אם אין דעת - הבדלה מנין? | החופה שכמעט התפוצצה | לחסוך את הצער של התעייה | חבל שלא להשתמש במדריך

ליל שישי פרשת במדבר כ"ז אייר תשפ"ד

הלל והודאה לצורך פרנסתו של הקב"ה - ממשנת הבעש"ט הק' עז

תורה ופרישות - ומה עם הפרנסה? | לעולם יהא שם שמים שגור בפיך | ברוך שהבדילנו מן התועים | אשר נתן לנו את תורתו | חצות לילה אקום להודות לך

מדור אמונה ובטחון

שיעור ש"ל

יום שלישי פרשת במדבר כ"ה אייר תשפ"ו

הרגש העדין הנצרך לתורה ומצוות

יחד לבבי ליראה שמך

בלימודנו בדברי רבינו המחבר בפרק הרביעי, העוסק בענין הבטחון בה' לגבי דברים רוחניים, הגענו כעת אל הקטע האחרון.

לשם כך, נחזור על מה שלמדנו כבר: **"אֲבָל מִה שְׂרָאוֹי לְבַטַּח עָלָיו הוּא גָמַר מַעֲשֵׂה הָעֲבוּדָה, אַחֲרֵי בְחִירָתָה בְּלֵב שְׁלֹם וְנֶאֱמָן [בלי פניות] וְהַסְכָּמָה וְהַשְׁתַּדְּלוּת בְּכָר לֵבָב וְכֹנֶה לְשִׁמּוֹ הַגָּדוֹל".** וכעת, נמשיך בלשונו של רבינו: **"וּבִזְהָ אֲנַחְנוּ חִיבִין לְהִתְחַנֵּן אֵלָיו לַעֲזֹר אוֹתָנוּ בּוֹ וּלְהוֹרוֹת אוֹתָנוּ עָלָיו, כְּמוֹ שִׁכְתּוֹב (תהלים כה, ה): 'הַדְרִיכֵנִי בְּאֵמַתְךָ וְלִמְדֵנִי' [למה? 'כִּי ... אוֹתָךְ קוִיִּיתִי כָּל הַיּוֹם'. אֲנִי יוֹדַע שֶׁרַק אַתָּה יוֹכֵל לַעֲזֹר לִי], וְאָמַר (שם קיט, לה): 'הַדְרִיכֵנִי בְּנִתִּיב מִצְוֹתֶיךָ' וְגו' [למה? 'כִּי בּוֹ חִפְצָתִי'], וְאָמַר (שם פסוק ל): 'דְּרֹךְ אֱמוּנָה בְּחַרְתִּי' וְגו', וְאָמַר (שם פסוק לא): 'דְּבַקְתִּי בְּעֲדוֹתֶיךָ ה' אֶל תְּבִישֵׁנִי, וְאָמַר (שם פסוק מג): 'וְאֵל תַּצֵּל מִפִּי דְבַר אֱמֶת עַד מָאֹד' וְגו' [למה? 'כִּי לְמַשְׁפָּטָךְ יִחְלַתִּי']".**

הלב יועיל ממילא לחזק את הבחירה, היינו שבדיקותו בה' בשעת המצוה תהיה בשלימות גדולה יותר] **בְּהִרְחַקַת טְרֵדוֹת הָעוֹלָם מִלְּבוֹ וְעֵינָיו** [באופן שהלב יהיה נקי מהרגשים של גאווה ותאוה וייתייחד אך ורק עם הקב"ה], **כְּמוֹ שְׂאָמַר (שם פו, יא): 'יַחַד לְבָבִי לִירְאָה שְׁמֶךָ, גֵּל עֵינִי וְאֲבִיטָה' וְגו' (שם קיט, יח)** [כאן כדאי לשים לב לדיוק נפלא בדברי רבינו: אנו רגילים לפרש את המילה "גֵּל" מלשון גילוי, כאומר: פקח את עיני ואביטה נפלאות מתורתך. אך כפי שמבארים המפרשים, רבינו המחבר פירש כאן 'גל' מלשון הסרה והעברה, כמו 'וגללו את האבן'. כלומר, דוד המלך מבקש להסיר ולהעביר את העיניים מדברים שאינם ראויים. כך כתב בפת לחם: "דעת המחבר במילת גל לשון העברה, כמו שם בסמוך (שם פסוק כב): 'גל מעלי חרפה ובוז'". והוא מביא שכן היא גם דעת הרד"ק שם - שאין זו בקשה לפקחת עיניים, אלא להעברת העינים מטרדות העולם] **הָעֵבֶר עֵינָיו [מְרִאוֹת שְׂוֹא] וְגו' (שם פסוק לו), 'הֵט לְבִי אֶל עֲדוֹתֶיךָ' וְגו' (שם פסוק לו) וְהוֹדִמָה לָהֶם".**

הדריכני בנתיב מצוותיך

עלינו לשים לב. רבינו המחבר כבר הביא רשימה אחת של פסוקים - מדוע אם כן הוא נצרך להביא רשימה שנייה?

"וְכָל זֶה רְאִיָּה, שִׁבְחִירָתוֹ [של דוד המלך] הִיָּתָה בְּמַעֲשֵׂה הָעֲבוּדָה, אֶף הַתְּפִלָּה אֶל הָאֱלֹהִים עַל שְׁנֵי דְבָרִים: אֶחָד מֵהֶם לִיַּחַד לְבָבוֹ וּלְחֹזֶק בְּחִירָתוֹ בְּעֲבוּדָתוֹ [יחוד

הרבה שמגלים טעמים למצוות, ויותר מזה אנו מוצאים בדברי רבי שמעון בן יוחאי וחבריו ז"ל והארי"ז שמבארים הטעמים והכוונות של כל מצוה שהאדם יבין וידע מה מתחולל בעולמות העליונים בזמן שהוא מקיים מצוה כאן למטה.

כאן נשאל שאלה גדולה: **מהי התועלת בידיעת הטעמים הללו?** הנטייה הטבעית של האדם היא לחשוב שהתועלת היא עצם ההישג - העובדה שכעת הוא 'מבין' את המצוה ו'יודע' את הסוד שלה. אך ה'באר מים חיים' אומר: לא יכול להיות שזו היא המטרה. הטעם האמיתי של כל מצווה ומצווה הוא אינסופי, משום שהוא נובע מחכמתו של הבורא האינסופי. ממילא, גם לאחר שהאדם למד את כל הסודות העמוקים ביותר של הזוהר והארי"ז, הוא עדיין רחוק מאוד מהידיעה האמיתית.

כך הוא כותב בלשונו: "גם כל רמזי השמות והסודות והכוונות שנתגלו בטעמי המצוות על ידי רבי שמעון בן יוחאי וחבריו ז"ל וכוונות הארי"ז ז"ל, כולם אינם אחד מני אלף עד אין שעור להסודות הרמוזין בהם בדעתו של א-ל דעות ברוך הוא".

התועלת עקיפה בשביל שלימות המצוה

אם המוח האנושי כה קטן וכלי התפיסה שלנו מוגבל, מדוע בכל זאת גילה לנו הקב"ה טעמים בנגלה ובנסתתר?

מבאר ה'באר מים חיים': "ולא נתגלה זה המעט כי אם בכדי שעל ידי זה יעשם האדם ביותר שלימות בדקדוק רב ובשמירה יפה ויפה ובגודל אהבה ויראה ושמחה".

כאשר האדם יודע אפילו מעט מהטעם של המצווה, ההרגשים שלו הופכים

אכן ברשימה הראשונה העמיד רבינו את היסוד - **האדם בוחר בטוב, ובקשתו מהקב"ה היא שיעזור לו להביא את בחירתו לידי גמר.** כל זה משום שהוא בוטח בה' - **'כִּי אוֹתָךְ קִיַּיתִי כָּל הַיּוֹם', 'כִּי לְמִשְׁפָּטְךָ יִחְלָתִי'**. וכעת ברשימה השניה בא רבינו ללמד מהי אותה 'נקודת גמר'. הוא אומר לנו: הסתכל ותראה, נקודת הגמר היא שהענינים והלב - **שקשורים באופן טבעי בהרגשים ובהרגלים של העולם הזה - יותרו מכבלותיהם הגשמיות, ויצטרפו כולם אל קיום המצווה. 'העבר עיני מראות שוֹא', 'הט לבי אֶל עֲדוֹתֶיךָ'.**

ומסיים רבינו המחבר: **"וְהַשְׁנִי** (הדבר השני שדוד המלך התפלל עליו) **לְחֹזֶק אֲבָרָיו עַל הַשְׁלָמַת הַמַּעֲשִׂים בְּעִבְדוּתוֹ, וְהוּא מֵה שְׁאֹמֵר** (שם פסוק לה): **'הַדְרִיכֵנִי בְּנִתִּיב מִצְוֹתֶיךָ', 'סַעֲדֵנִי וְאִנְשֵׁיךָ'** (שם פסוק קיז), **וְהִרְבֵּה כְמוֹהוּ. וְאֵנִי עֲתִיד לְבָאֵר אוֹפְנִי מִפְּסִידִי הַחֶלֶק הַזֶּה וְאוֹפְנִי הַשְׁלָמָתוֹ וְהַדְרָךְ הַנִּכְבָּה בּוֹ בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם".**

המטרה של גילוי טעמי המצוות

כדי להתחבר קצת אל דברי רבינו המחבר, כדאי להתבונן בסוגיית יסוד בעולמה של פנימיות התורה: **מהי מטרתם של טעמי המצוות?**

למדנו כמה פעמים את דברי ה'באר מים חיים' בפרשת בהר. ה'באר מים חיים' מרחיב שם דרכו, אך אנו נביא מקצת מדבריו.

הקב"ה שלח לנו במהלך הדורות צדיקים שגילו טעמים למצוות, טעמים על פי נגלה וגם טעמים על פי נסתר. האמת היא שגם בפסוקי התורה עצמה אפשר למצוא טעמים, כגון: 'למען תהיה תורת ה' בפִּיךָ' (בא יג, ט), 'למען ידעו דורותיכם' (אמור כג, מג), אך בדברי חז"ל בש"ס ובמדרשים נמצא

בכמות היא הרווח הגדול יותר. הרי אין אנו עוסקים כאן במילי דעלמא, אלא באותיות התורה ובדברי חכמה אמיתיים, שכל תוספת קלה מהם שווה כל הון דעלמא!

אך ה'באר מים חיים' מחדש בדיוק את ההיפך: לא כן הדבר. **תוספת התרגשות והרגש פנימי במעט דברי חכמה - היא רווח גדול לאין ערוך מתוספת בכמות.**

האמת היא, שהרעיון נכלל ביסוד שקבעו לנו **חז"ל במשנה** (אבות ג, ט): 'כל שמעשיו מרובין מחכמתו - חכמתו מתקיימת'. **כשהאדם מקיים מצוה עם יותר רגש, ואפילו מתקדם רק במשהו, כל שהוא מתקדם אל האמת, זה נחשב למעשה, כי המעשה הנעשה על ידו הוא יותר איכותי.** לעומת כן, כשהאדם רק לומד עוד הסבר ועוד כוונה, זוהי "חכמה" בלבד. כשלעצמה, אין בה תועלת עצמית. (כמובן, אם החכמה מביאה לידי מעשה, בבחינת "גדול תלמוד שמביא לידי מעשה", זהו דבר מצוין - כי המעשה נעשה חזק יותר. אך הלימוד לבדו אינו היעד).

ה'באר מים חיים' מוכיח זאת באמצעות חשבון פשוט, המומחש במשל: נתאר לעצמנו ילד קטן שרואה את אביו ואמו מסתודדים ומתלחשים בחדר. הילד קולט חצי מילה, רץ אל אביו ואומר בגאווה: "אבא, ראיתי אתכם מתלחשים, אני יודע על מה דיברתם!". נניח שהוא שמע איזו חצי מילה. הוא לא באמת תופס את משמעותו. ודאי שלא. הוא ילד קטן. כך ממש, אנו נראים כאשר אנו לומדים את טעמי המצוות. אנו קונים ספר, שומעים שיעור, ואומרים לעצמנו: "אה, אני יודע את הטעם של המצווה הזו". באותה רגע אנו דומים לאותו ילד קטן. הרי גם את מה ששמענו - לא תפסנו כפי שצריך באמת לתפוס בחכמה האלוקית האינסופית.

לחזקים ויסודיים יותר. וזוהי תועלת נפלאה: כי **ברגע שמשוה בלב האדם זו והוא מתקרב אל האמת, מציאות המצוה שלו הופכת לחזקה יותר, וההשפעה הרוחנית שאמורה לצאת מהמצווה פועלת בצורה טובה יותר.**

"וכאשר יִדַּע קצת מרום שבחן הרמתה שורש התפילה והתורה והמצוות בעולמות עליונים, ואיכות גודל השמחה והתענוג שמגיע לבורא עולם בקיימו התורה והמצוות וגודל השמחה והתענוג שמגיע לכל העולמות מזה בהיות אשר נמשך להם על ידי מעשה התורה והמצוות שפע רבה וברכה ושמחה, ולהיפוך כאשר ח"ו מקלקל דרכיו, הנה 'חוטא אחד יאבד טובה הרבה', כמה צער ח"ו מגיע מזה לבורא עולם וכי' **ובזה ימלא לבו רעד ורתת וחלחלה למרות עיני כבודו ברוך הוא."**

הנה הדבר הראשון שה'באר מים חיים' מלמד אותנו הוא **שעצם הידיעה בטעמי המצוות אינה נחשבת לתועלת בפני עצמה. התועלת העצומה היא התוצאה שבלב.** אם בעקבות ידיעת הטעם, **הרגש שלך התעורר והתחזק - המצווה כולה מקבלת פנים חדשות. היא נעשית ביותר דקדוק, ביותר שמירה, ומתוך אהבה, יראה ושמחה שמרוממות את המעשה והיא מקבלת פנים חדשות.**

התרגשות על חשבון הכמות

כאן עלולה להתעורר טענה כזו: נניח שאדם עוסק בדברי חכמה ותורה. עומדות בפניו שתי אפשרויות להשקיע את כוחותיו: **א. להוסיף בכמות:** לדבר וללמוד עוד ועוד דברי חכמה, להספיק יותר דפים, לדעת עוד פרטים. **ב. להוסיף בהתרגשות:** לקחת מעט דברי חכמה, אך להגות בהם בהתרגשות? לכאורה, הטבע האנושי אומר שההוספה

אמיתית ונכונה יותר - התועלת היא גדולה ועצומה, מפני שהחיבור נעשה חזק יותר. החיבור שאמור להיווצר בשעת המצוה, תלוי במידת הרגשים נכונים שיש לו לאדם. כשהאדם מבין זאת, הוא קולט פתאום שמה שקורה בתוך הלב שלו בזמן המצוה חשוב בהרבה מההידור החיצוני שלה. הוא מבין שחשוב לו ש"האתרוג שבפנים" (הלב) יהיה כנוע, שמח ומלא יראה, הרבה יותר משחשוב לו שיהיה לו אתרוג חיצוני נאה יותר. אם הלב כנוע ושמח בשעה שהוא מקיים מצות לולב ואתרוג - החיבור יעשה, ביותר שלימות.

זהו מהיסודות שה'באר מים חיים' רוצה ללמד אותנו, והוא מיוסד על דברי הזוהר הקדוש (הרעיון מופיע כבר בנגלה, אך רשב"י מעמיק ומבאר אותו): 'מצוה בלא דחילו ורחימו - לא פרכת לעילא'. ניקח אדם שמסתכל בשולחן ערוך, עשה מה שכתוב ורושם לעצמו 'וי' גדול - 'זהו זה, עשיתי את המצוה'. בא רשב"י ואומר לו: לא, זה לא קרה. המצוה לא עלתה למעלה.

מדוע? מפני שהעשיות לא ניתנו כדי לעמוד בפני עצמן כחובה יבשה, אלא הן כלים ליצירת חיבור. כך הוא בכל מצוה ובכל פעם שלומדים תורה, תמיד המטרה היא להתחבר אל ה'. והכלים לכך הם העשייה והיראה והאהבה, על ידיהם נבראת הנשמה שצריכה להבראות בשעת קיום המצוה, בשעת התפילה ובשעת עשיית חסד.

נשאלת השאלה: אם כך הם הדברים, מדוע רשב"י לא חיבר עבורנו ספר מוסר וגילוי של יראה ואהבה? למה גילה בספרו דוקא 'פנימיות התורה'? אומר ה'באר מים חיים': הפלא ופלא! פנימיות התורה עצמה

הידיעה שלנו רחוקה מן האמת. אולם, הפוטנציאל הטמון בידיעה הזו - היכולת שלה לעורר בלבנו רגש נכון וחי בשעת קיום המצוה - היא שווה כל הון דעלמא.

כדי להבין מדוע תוספת הרגש עדיפה על תוספת הכמות, נתבונן בדבר על פי דוגמא מצויה מן החיים.

אדם רוצה לשכנע את חברו באיזה ענין חשוב. הוא יכול להביא לו שבעים שכליים והסברים הגיוניים מדוע הוא צודק. והוא יכול להביא לו טעם אחד בלבד, אך לומר לו אותו מתוך התרגשות פנימית עצומה, מעומק הלב. שבעים הטעמים או שיעבדו או שלא, אי אפשר לדעת, אבל אותו טעם שנאמר בהתרגשות בוודאי יפעל כי דברים היוצאים מן הלב נכנסים אל הלב. כאן רואים במוחש תוספת של התרגשות שווה הרבה יותר מתוספת של כמות. הרי מהי המטרה הסופית? האם המטרה היא להשמיע שבעים טעמים באוויר, או שהמטרה היא שהדברים ייכנסו ללב החבר? המטרה היא הלב. ואם המטרה היא הלב, הרי שהדגש צריך להיות על האיכות.

כלי נפלא לאהבה ויראה

קעת נפנה אל מעשה מצוה, וכאן אנו באים ליסוד נפלא שיכול להועיל לנו הרבה להבין את דברי רבינו המחבר כאן.

כאשר אנו ניגשים לקיים מצווה - בין אם זו תפילה, לימוד תורה, שמירת שבת או כל מצווה מעשית אחרת - עלינו לזכור את יסוד הדבר: **המצווה היא קשר וחיבור בין לבין הקב"ה.**

ממילא, כאשר מתפתח אצלך רגש פנימי בשעת המצוה, כשנקודה אחת בלב נעשית

ישב אדם ולא עבר עבירה

מערתה נשפך אור חדש על מאמר חז"ל (קידושין לט, ב): "ישב אדם ולא עבר עבירה - נותנים לו שכר כעושה מצוה", ואמרו שם: "כגון שבא דבר עבירה לידו וניצול הימנה". כלומר, היה לו לאדם נסיון, ומה הוא עשה? הוא ישב במקומו. ומהי התוצאה של ישבתו במקומו? - אותו תוצאה של עשיית מצוה בפועל. הוא התמלא תענוג ושמחה, הגיע שפע חדש אליו, אל הקב"ה כביכול ואל העולם, וכל זה רק מכך שישב במקומו.

כאשר לומדים את המאמר הזה ברובד הנגלה, הדבר נתפס כחידוש מופלג שקשה קצת לקרבו אל השכל. כדי להסבירו, נצטרך לומר שהיא גזירת הכתוב ואפשר להוסיף טעם כי 'לפום צערא אגרא' - שכיוון שהיה לו צער להתאפק, מגיע לו שכר גדול כמו על עשיית מצווה.

אך כאשר מעמיקים אל רובד הנסתר, התמיהה נעלמת לחלוטין, ברובד הפנימי שואלים: מהו בכלל ההבדל בין זה שישב ולא עבר עבירה לבין זה שקיים מצוה? 'דחילו ורחימו' היה כאן, ובמובן מסויים היו היראה והאהבה שלו טהורות יותר מבקיום מצות עשה, כי בקיום מצוה יש לאדם סיפוק מסויים. הוא מרגיש - 'אני עשיתי את זה'. מה שאין כן בישב ולא עבר עבירה, אין שום סיפוק חיצוני. הניסיון היה חבוי, איש לא ראה ואיש לא ידע שהוא עמד במבחן. מדוע הוא התאפק? מה עצר אותו?

התשובה היא, שבאותם רגעי בדידות מול הפיתוי, התעוררה בלבו הרגשה נכונה ואמיתית בינו לבין קונו.

הייתה שם יראה פנימית ומזוקקת, מהבורא, ויחד עמה נבעה אהבה עמוקה, כשהאדם אמר בלבו: "הקדוש ברוך הוא כל

היא כלי נפלא לאהבה ויראה! נמצא שרשב"י הביא לעולם אור של יראה ואהבה. כדי שהלב שלך יתרגש, הוא צריך קודם כל לגלות לך מה באמת מתחולל בעולמות העליונים בעת קיום מצוה, וללמד אותך שהקב"ה כביכול מקבל תענוג מכך שנוצר ביניכם חיבור.

חוק החיבור: חיבור יוצר תענוג

קבלת התענוג תלויה בחיבור. חיבור יוצר תענוג. אפילו בעולם הזה הטביע הקדוש ברוך הוא את החוק הזה: אדם שנמצא בבדידות מוחלטת מרגיש "מת", כאילו אין לו חיות. אך ברגע שיש לו חבר קרוב והוא מתחבר אליו - נפשו מתמלאת חיות ושמחה. החיבור הוא זה שיוצר את התענוג.

רשב"י מלמד אותנו שאלו אמנם מילים גבוהות ורמות שאסור חלילה לגשם אותן, אך זו האמת המוחלטת: בשעה שיהודי מתחבר אל הקב"ה, יש כביכול קבלת תענוג למעלה בשמים. כך איתא בזוהר הקדוש (ויקרא ז, ב): 'ישראל מפרנסים אביהם שבשמים', וכך יש עוד לשונות רבים כמה הקב"ה כביכול מצפה, ומקווה ומתמלא תענוג וקורת רוח ממצוותיהם של ישראל, ביטויים מעין אלו קיימים גם בנגלה, אך בתורת הנסתר רשב"י מסביר שהחיבור הוא זה שיוצר את התענוג.

כתוצאה מהחיבור אף נשמתך תקבל תענוג ושמחה, וכל העולמות יתמלאו שמחה, ויבוא שפע רב לעולם, אך הכל תלוי בנקודת החיבור, ונקודת החיבור תלויה באהבה ויראה של האדם - בשפתינו: בהרגשים של האדם. כל ספר הזוהר הגיע להודיע זאת לאדם. תבין נקודה זו, כי היא נוגעת אליך כל פעם שאתה מקיים מצוה.

להתבטא בהצלחות גשמיות, אבל הרוממות המשיכה ללוות אותו. זה יכול להיות גם סייעתא דשמיא במהלך מחשבתו. זהו כעין תוצאה. הרוממות של המצווה ממשיכה ללוות אותו בשעות שלאחר מכן. הוא יודע לקשר ולומר: "כיוון שהיה לי חיבור נכון במצווה, זכיתי כעת למחשבות חדשות, בהירות, הנובעות ממקום טהור ונכון". האדם זוכר את המצבים האלה.

ומנגד, הוא זוכר את המצבים שקיים מצוה בצורה לא נכונה ומיד לאחר מכן מצא את עצמו שקוע באותם הרגשים ישנים. כיון שהאדם זוכר את אלו כמו את אלו, יש לו תשוקה נפלאה באמרו: הלוואי שאוכל לקיים את המצווה באופן נכון יותר.

וכשהאדם כבר עולה מדרגה, ומנסה לעשות הכל כראוי, ובכל זאת הדבר לא הצליח. נתאר לעצמנו אדם שמחליט להשקיע בתפילת שחרית. הוא השכים קום, התכוון כראוי, אמר ברכת התורה וברכות השחר בכוונה, נזהר שלא לדבר דיבור חול לפני התפילה - עשה את כל ה"הכנות" הנכונות כדי לייצר את החיבור. ולמעשה, בשעת התפילה עצמה - זה לא קרה.

במצב כזה, הכאב בלב הוא עצום עוד יותר. כיוון שהאדם כבר יודע מה צריך לקרות, ולכן הוא התאמץ כל-כך כדי שהחיבור הזה ייווצר - להתאכזב כך הוא שברון לב. לפעמים, זה קורה בגלל דברים חיצוניים שאינם תלויים בו: היה למישהו "יארצייט" באותו יום, הוא ניגש אל העמוד כחזן ו... - הוא פשוט "שחט" את התפילה. אם מפני שהתפלל במרוצה, אם מפני שהתפלל בעצלותיים. האדם עומד בסוף התפילה ומרגיש פשוט: "היום לא התפללתי". מה ההבדל אם העיכוב הגיע מבחוץ, או ששקע בחלומות. או שמא היה

כך קרוב אליי, הוא מחיה אותי בכל רגע. אינני מסוגל לפגום, אינני רוצה לצער אותו חלילה".

הרי התרחבה אצלו ההכרה וההרגש הטהור באומרו: "הקב"ה ברא אותי ומחייה אותי ואם כן אני מרגיש שנכון לי להתאפק ולא ללכת שבי אחר יצרי". ההכרה נתגלה אצלו כל-כך חזק עד שהיא הכניעה את רצונו החיצוני והיצרי, והכריחה אותו לפעול בניגוד לטבע הגשמי שלו.

מכיוון שההתאפקות הזו נבעה כולה מתוך רגש טהור של יראה ואהבה - נוצר אצלו חיבור רוחני בדרגה מסוימת. ואם נוצר חיבור, הרי שאין שום חילוק בינו לבין מי שקיים מצווה מעשית בפועל. שניהם השיגו את התכלית.

זהו היסוד של תורה ומצוות, אשר הקב"ה רצה שנדע אותו וגילה לנו אותו על-ידי רשב"י ועל-ידי האריז"ל ועל-ידי תלמידי הבעש"ט הק'.

תשוקה שמיוסדת על העבר

אחרי שהאדם יודע זאת, הוא זקוק להתבונן בנפשו ולדלות מן העבר שני סוגים של מצבים: א. רגעים נעלים: להיזכר בזמנים שבהם זכה לקיים מצוה מרוממת, להתפלל בכוונה ולהרגיש את החיבור האמיתי. ב. ומנגד להיזכר ברגעי חוסר הצלחה. זמנים שבהם מצוות נעשו בלי הרגש. האדם זקוק לשניהם.

מתוך המבט הזה, האדם מרגיש על בשרו את ההנהגה הרוחנית. הוא מבחין בחוש שכאשר הוא קיים מצוה כפי שצריך לפי ערכו - מתוך הרגשים נכונים - הוא גם ראה את ההמשך, שהיתה לו סייעתא דשמיא מיוחדת.

אותה סייעתא דשמיא אינה חייבת

למען לא ניגע לריק

אומר רבינו המחבר שנחוץ לכל מי שבא להתלמד איך להיות יהודי, להגיע אל נקודת המבוי הסתום הזה. **האדם חייב לקלוט מה באמת צריך לקרות** (החיבור הפנימי), **לראות שלעתיים זה קורה מעט, ושהרבה פעמים זה לא קורה כלל, גם כשהוא עושה השתדלות רבתית ומאמצים כבירים שזה יקרה.**

הוא מכין שעון מעורר, קובע חברותא, משקיע אנרגיה, ואפס, זה לא קורה.

אנשים מוזילים סכומים עצומים מכספם לכבוד יו"ט. הם נוסעים לרבם לחג השבועות, מתוך מחשבה: "שבועות הוא יום הדין על תורה, מה אני יכול לעשות כדי שהקב"ה יפסוק לי הצלחה בתורה?" הוא חושב בענין זה. הוא אומר ככה: אתפלל, אספור ספירת העומר, אנסה לעשות את זה בהתלהבות, ואשכור דירה בקירוב מקום כדי שיהיה לי יותר ישוב הדעת. הכל מתוך רצון עז שהאור ירד עליו.

[אכן, האדם יכול לעשות זאת באופן של קטנות. איננו מדברים על קטנות שבקטנות שבה האדם עושה זאת מסיבות אחרות לגמרי. אנו מדברים על מי שחפץ בכך, ובכל זאת הוא עושה זאת באופן של קטנות, כאומר: אינני צריך שארגיש משהו בשבועות, אבל אני יודע מה שכתוב בספרים שמי שעושה כך וכך, פוסקים עליו שנה טובה, ולכן אני עושה זאת, ודי לי בזה.

בראש השנה התופעה הזו מתעצמת: המונים נוהרים מכל ארבע כנפות הארץ, משלמים הון עתק, הופכים עולמות ונוסעים מרחקים. למה? כדי לקבל את ה'תעודה', את הוכחת הביצוע: "אני את שלי עשיתי". כתוב בספר פלוני שמי

לו איזה יצר קטן רגע אחד לפני התפילה והרס אותה.

תשוקה שמיוסדת על כאב

בכל אחד מהמצבים הללו, ההרגשה שהאדם מרגיש היא: היום אף אחד לא צריך לומר לי שיש לי בעיה. הייתי בבית הכנסת בזמן, הייתי עטור בטלית ותפילין בזמן, התפללתי במנין מרישא ועד גמירא, ובכל זאת אינני צריך שאף אחד יבוא ויאמר לי שלא התפללתי היום. אני יודע זאת לבד וזה מאוד מאוד קואב לי, כי החיבור שהיה צריך להיווצר, לא נוצר, ואני מרגיש זאת. כעת אני מתפלל לה' שיתן לי סייעתא דשמיא. אני מנסה לתקן מעט. תן לי לומר עכשיו כמה מזמורי תהלים, כפי שהזכרנו את המושג הזה ביום ראשון שהאדם תמיד יכול לתקן. אמת. אבל **כשהוא חושב אז על התפילה של מחר, תשוקתו גדולה ועצומה שהפעם היא תצליח.**

ואותו דבר לגבי שבת. הוא לא צריך שמישהו יאמר לו שהפעם לא היתה לו שבת כראוי. הוא כבר יודע היטב איך מרגישים את השבת ויודע היטב איך לא מרגישים את השבת. הוא יודע להסביר זאת גם באמצע השינה. זה נמצא אצלו בבחינת 'מחודדים בפיו'. והוא יכול לנסות כל דבר כדי להרגיש את השבת ואף פעם אינו מוכרח שזה יקרה.

כעת האדם תוהה: מה אני יכול לעשות שזה כן יקרה? הוא מתחיל לקלוט שככל שהוא מתקדם בהבנת הנושא (ואין זה ענין של הן ולא, אלא אפשר להתקדם בלי סוף), הוא רואה יותר ויותר **שהנקודה שצריכה להתפתח אינה בהישג ידו כלל.** את כל הדברים מסביב הוא יכול לעשות, אבל **שזה יקרה - אינו בהישג ידו. ואז הוא שואל: מה איפוא אני עושה?**

לקרות, אם אין לו מושג איך עושים את זה - הוא עלול להחמיץ יסוד כזה עצום ביהדות במשך כל שנות חייו. לשם כך עלינו לפתוח זוהר הקדוש, וללמוד ספרי חסידות וחובת הלבבות, הכל **כדי ללמוד מה צריך לעשות כדי שהחיבור הזה יקרה.**

ובכן, כפי שראינו בשורות הקודמות בדברי רבינו המחבר, **ההתחלה תלויה לחלוטין באדם.** אינך יכול להיות שאנן, לשבת בחיבוק ידיים ולומר "אני בוטח בה". **אתה מצווה לבחור!**

ישנן הרבה פעולות מעשיות שאתה מחוייב לבחור לעשותן כהכנה. אתה מצווה לעסוק בתשובה קודם ראש השנה כדי להכשיר את הלב להרגיש את קדושת היום. אכן כן, **יש דברים שאתה צריך לעשות.** אם למדת מרבנותיך לנסוע אל הצדיק לראש השנה - בין אם משום 'ברוב עם הדרת מלך' ובין אם משום העניין של נסיעה לצדיק - עליך לעשות גם את ההשתדלות הזאת. כל אלו הם דברים שנמצאים תחת תחום הבחירה שלך, ועליך לבצע אותם בדקדוק רב. אבל **אחרי בחירת כל אלה, אינך בטוח כלל** (ובמדה מסוימת, אפילו לא התקרבת) **שהחיבור יקרה.**

אבל החיבור הזה צריך לקרות. הוא חייב לקרות!

אינך יכול לסמוך לא על פלוני ופלוני ולא על מה שכתוב בספרים. ממש לא. **יש לך אחריות אישית שהדבר יקרה.**

הרגשה של חוסר אונים

שואל האדם: "מה אתה רוצה שאעשה? אתה מדבר אליי כאילו הייתי מלאך! הרי הסברת לי בעצמך שאין לי שליטה ישירה על הרגש, ואם כן - איך אוכל לקחת על כך אחריות?".

שיעשה כך וכך, תהיה לו שנה טובה, אני יכול לומר שעשיתי את זה. אחד אומר: נסעתי לרבי. השני אומר: נסעתי לציון פלוני. השלישי אומר: גמרתי פעמיים את ספר התהלים. אינני צריך להצליח בראש השנה לעורר את הרגש והחיבור. אני צריך לדעת שעשיתי מה שכתוב בספר פלוני שצריך לעשות כדי לקבל שנה טובה.

דבר זה יכול לשמש לכל היותר **כחיזוק** לדיעבד שבדיעבד. חיזוק זה גם דבר אמתי. דע לך שהיה לך רצון טוב. אומרים בשם ספר פלוני, בשם צדיק פלוני, בשם חסיד פלוני: היית על הרכבת, סוף כל סוף הרכבת נסעה. אבל, השאלה נשאלת, האם רצונך להישאר יהודי כזה? אם אתה רוצה להישאר במקום המצומצם הזה, שבו עבודת ה' היא רק רשימת משימות סגולית לקבלת שכר - אני שומע. אבל אתה הרי לא רוצה להישאר שם. אתה הרי מחפש להבין את עומקם של דברים, לקלוט מה הספרים והצדיקים באמת אומרים [לך].

אורייתא בלא דחילו ורחימו

היסוד הנוקב הזה אינו שייך רק לימים נוראים או לחגים; הוא נכון לגבי **כל מצווה ומצווה**. בכל פעם שאתה עושה מעשה חסד, מקיים מצוות כיבוד אב ואם, מתעטף בציצית, או נזהר מאיסור שעטני - **משהו פנימי אמור לזוז ולקרות אצלך בתוך הלב,** ואם זה לא קורה - **קיום המצווה לוקה בחסר.** 'אורייתא בלא דחילו ורחימו' - לא פרכת לעילא'.

התעוררות הלב הזו יכולה להתרחש רק כאשר האדם לומד איך עושים זאת, ורק כאשר הוא מבין בכלל שזה מה שצריך לקרות!

אם הוא אינו יודע בכלל שזה צריך

עומדת לפניך שמחת "שבע ברכות" משפחתית, ואתה מבין שאין מקום מתאים וראוי יותר לערוך בה את הסעודות מאשר דירתו של השכן. אתה ניגש אליו ואומר לו - חשבתי שיהיה נפלא אם תתן לי את דירתך. יש לי אפילו הצעה נפלאה בשבילך - היכן להיות בשבת. והלה מסרב. אתה קולט בתוך תוכך שאם אינך מצליח לשכנע אותו, לא יעזור לך דיבורים של חיזוק. למעשה לא יקרה מה שאני רוצה. האלך לצעוק עליו? - לא! לצעוק גם לא יעזור. אבקש ממנו בתחנונים? - לא! גם זה לא. הוא אדם קר מזג. תחנונים לא עובדים עליו. אתה מוצא את עצמך במצב שכל העצות שהיו לך, אינן מועילות, ואתה מבין היטב שאם פלוני לא ישתכנע - זה לא יקרה.

במקום הזה צריך האדם למצוא את עצמו בכל מצוה שהוא בא לקיים! ואפילו אדם שהוא בגדר 'מתחיל' בעבודת ה' - לפחות במצוות הגדולות אתה קולט את זה? אתה משקיע בהן כסף וטרח וכו' - משהו פנימי צריך לקרות, ואין לך את הכלים לזה. כלפי נקודה זו בא רבינו המחבר ואומר: **עכשיו, כשאתה מבין שאין לך שום עצה, פתח ספר תהלים.** הסתכל בפסוקים שאני מראה לך, ותתחיל להבין לגבי מה שדוד המלך מבקש ואולי **תתחיל להבין קצת מדוע אתה באמת חייב להתפלל.**

דרך שקר הסר ממני

לשונו של רבינו המחבר היא שצריך להתחנן - **"וּבָזָה אֶנְחֵנוּ חִיבֵינוּ לְהִתְחַנֵּן אֵלָיו"**. כשזה מגיע לנקודה זו, בוודאי אתה צריך להתחנן. מה האפשרות אחרת שיש לך? יש שתי אפשרויות אחרות, אבל שתיהן שקר. אפשרות אחת שאתה סבור שיש בכוחך לגרום לחיבור הזה לקרות בתוך הלב, אפשרות שניה שאתה סבור שהחיבור

כדי להבין את המצב הנפשי הזה, הבה נתבונן על פי משל: נתאר לעצמנו רופא מנתח שמקבל חולה לניתוח. הוא מזמין את החולה שבוע מראש כדי לעשות בדיקות אחרונות. הוא עושה צילומים ובוחר אותם בקפידה, ונהיה לו שחור בעיניים. עד לאותו רגע הוא לא שם לב שהגידול ממוקם באזור כל-כך מורכב ועדין, מיד הוא עוצר ואומר: "רגע אחד! אני לא יודע אם אני מסוגל לעשות את הניתוח הזה. אני אמנם מנתח מומחה ועושה ניתוחים כאלו מדי יום, אבל כעת, כשאני בודק ורואה במה דברים אמורים, אני מבין שזה במקום כל-כך עדין ואיני יודע אם אצליח לעשותו כשורה. אני יכול להמליץ לכם על רופא במדינה רחוקה שהוא יחיד מומחה בדבר. פנו אליו. אני איני רוצה לקחת אחריות על זה".

כאשר האדם פותח את ספר הזהר, את ספרי החסידות ואת חובות הלבבות, ומתחיל לראות ולהבין מה באמת צריך לקרות בשעת המצווה - הוא קולט שהעסק מונח על מקום עדין ומורכב כל כך בתוך הנפש, שהוא אומר: "איני יודע אם אני מסוגל לעשות את זה. אני לא יודע אם אני יכול לייצר רגש כזה, איני יודע אם אני יכול להביא את הלב שלי למקום כל כך טהור".

זה מה שרבינו המחבר אומר לנו. עיינו קצת בספר תהלים, תראו כיצד דוד המלך מתייחס לעבודת ה' שלו. **ותתחיל להבין שאתה צריך להגיע למצב שאתה נעשה כל-כך אובד עצות. אתה קולט שזה אמת שזה צריך לקרות, אתה קולט שתירוצים ועניני חיזוק, מתאימים למצבים של בדיעבד ולאנשים אחרים שעדיין לא למדו, אך בסופו של דבר זה חייב לקרות.**

אין לי שום עצה

נתאר לעצמנו שיש לך שכן בעל דירה מפוארת, רחבת ידיים ורוויית פאר והדר.

התכופף. הוא כבר לא מה שהיה. יש לו ביד את אותו ספר תהלים שהיה לו אז, אבל כעת - הוא מבין כבר משהו אחר בפירוש המילות של התהלים. הוא כבר מדבר שפה אחרת לגמרי.

הוא אומר: רבונו של עולם! בסדר, אני קולט כבר שמדובר היה בחלומות באספמייא, אבל אני לא צריך כשולן טוטאלי. רבונו של עולם! זה כבר סוף העולם. הוא כבר מסובך בחובות ומסוכסך עם חצי עולם ובאמת מרגיש שכבר הגיע לקצה. בשלב הזה, הוא עומד אובד עצות ואומר: רבונו של עולם! אני לא יכול לעשות כלום. אפס. אני מבקש ממך - עזור לי. עזור לי סתם שאוכל לחיות. אין לי מושג איך אני עושה מכאן פסיעה אחת קדימה. הכל לוט בערפל, גם פרנסתי, גם סדר היום שלי כדי שאוכל להיות בגדר אדם, גם מצבם הרוחני של ילדיי, אין לי מושג מה לעשות. זהו הבנתו. והוא מתחנן. הוא אומר את ספר התהלים - אמור לי רק מה לעשות. שתי פעמים תהלים? - אומר שתי פעמים. אבל אני מתחנן על חיי, כי אינני רואה שום דרך על פי הטבע. הוא קולט זאת בתוך תוכו. אף אחד לא צריך להוכיח לו את זה; המציאות טפחה על פניו. לכן, כשהוא פותח עכשיו תהלים, **הוא לא עובד על החלק של להאמין שהוא בעצמו לא יכול - את זה הקדוש ברוך הוא כבר לימד אותו.** כעת העבודה שלו היא הפוכה - להאמין שהקדוש ברוך הוא כן יכול. הוא מחדיר למוחו שוב ושוב: הקב"ה עושה ניסים. אני צריך לחזור בתשובה, אני צריך לבטל את עצמי, אני צריך לחזק את בטחוני. הקב"ה עוזר. וזה לא חייב להיות כפי שאני חושב. יתכן שאצטרך לעבור קצת או בזמן או בבושה או בשניהם, אבל הקב"ה יעזור. **את כל זה הוא הולך ומחדיר במוחו עוד ועוד.**

הפנימי והרגש בכלל לא צריך לקרות. קשה להכריע איזו משתי המחשבות הללו מופרכת יותר... זוהי האמת. על כן בא דוד המלך ומתחנן: **"יחד לבבי לִירָאָה שְׁמָה", "הִדְרִיכֵנִי בְּאַמְתָּה וּלְמִדָּתִי".**

הרה"ק **רבי אשר מסטאלין** זיע"א (בנו של רבי אהרן הגדול זיע"א), כשהיה על ציונו של הבעש"ט הק' במעוזיבו, חזר על **הפסוק** 'דרך שקר הסר ממני' תשעים פעמים עד שיצא ממנו ספל דם, כל זה לפני שהמשיך 'ותורתך חנני'. הוא לא ראה תועלת בלהמשיך הלאה. מה אני עושה פה? מה אני עושה?

כשמוגיעים לשלב ההתפכחות

רוב בני האדם נפגשים במציאות הזו של 'חוסר אונים מוחלט' במהלך חייהם, אלא שהם מגיעים לגילוי הזה כמעט תמיד רק ברובד **הגשמי**. כלומר, שבדברים גשמיים האדם מוצא את עצמו במצבים כאלה ותפיסתו משתנית מחמת כן, אבל אינו קולט שהרגשה זו צריך לקרות לו גם בעיניים רוחניים.

מגיע אברך בשנות העשרים שהחיים עוד לפניו ואומר במלוא הבטחון העצמי שלו: אני הולך לעשות את זה. הוא הולך להיות אדם של תורה וגדולה. הוא הולך להרוויח הרבה מאוד כסף ולתת הרבה מאוד צדקה. הוא כאילו הראשון שבה לשכנע את הקב"ה שהוא הולך לחלק הרבה צדקה למוסדות תורה וחסד. הוא בטוח בזה. אתה פוגש אותו בכל קברי הצדיקים ביומי דהילולא. אל תשאל. הוא משוכנע שהוא הולך להצליח ושילדיו יגדלו מזהירים ונוצצים כיהלומים. הוא שקוע בשקרו.

כעבור שלושים שנה, אתה פוגש אותו ורואה שזקנו כבר התקפל קצת, גבו קצת

לביטול עמוק יותר, ומתחיל **להתחרט יותר על עבירות**. כי מעתה הוא **מבין איזה מחיר נורא הוא שילם עליהן**. כמובן, האדם זקוק גם הצלחות; ללא רגעים של הארה וחיבור הוא יהיה כבוי לחלוטין. אי אפשר לו לאדם להשתוקק לדרך הנכונה מבלי לטעום פעם אחת כמה היא מתוקה ונעימה.

יש שרואים את האדם חוזר אחורנית ואומר: שנה שעברה כשהייתי על ציונו של הרבי רבי אלימלך, היתה לי כזו הרגשה עילאית שלא חוויתי מעודי. אני חייב להשיג אותה שוב.

כן, אבל את ההרגשה הזו קיבלת **כמתנת חינוך מלמעלה**. אם תיסע פעם נוספת, בכלל לא בטוח שתרגיש משהו. יתכן שבשנה שעברה היו דברים שהכינו אותך לכך. אולי באמצע הדרך היה לך הרהור תשובה, אולי הנסיעה הייתה כרוכה בקושי והתמודדת אתו בצורה הנכונה. אתה יכול בעצמך להתבונן מה הכשיר אותך אז. אך **אין לזה שום קשר או הבטחה לגבי הפעם הבאה**. הביטול, ההרגשה שאני מצד עצמי לא כלום, צריך להתעורר כל פעם מחדש.

כך האדם מגלה את המורכבות

אכן הנושא הזה כל-כך עדין. **האדם אינו רואה את הצעד הבא רק כשהוא מתקדם** בדומה במי שנוסע בערפל סמיך. האדם מתחיל להודות לה' על כל מה שהקב"ה עושה אתו כדי להרגיש את הרגשת הכרת הטוב, אך לאחר מכן שם לב שזה הוליד בו בעצם הרגשת 'כוחי ועוצם ידי'. טוב, בפעם הבאה הוא לא הודה ואז שם לב שאינו מתרגש מטובותיו של הקב"ה. הוא התחיל להרהר בתשובה על העבירות שעשה ולא יצא מזה דבר טוב. יש שהוא נופל לעצבות, ויש יותר חמור מזה, שהוא התחיל לחשוב על העבירה ומצא את עצמו שוב בתוכה.

רבינו המחבר כשמדבר על ענינים רוחניים, אומר לך: ברוחניות אתה חייב למצוא את עצמך במקום כזה שאתה **מרגיש שזה סוף העולם ואתה זקוק לישועת ה'!** ולא רק לגבי כשלונות גדולים שיש לו ברוחניות. לא! הוא **זקוק לזה בשביל מהותו של כל מעשה מצוה, קטן כגדול, בשביל שימלא את שליחותו בעולם**.

כל דבר קטן הורס את הבנין

אל נקודת חוסר האונים הזו האדם צריך להגיע, **ושם הוא צריך להשקיע בבטחון הרבה מאוד**.

אחד מהכלים להבין זאת הוא **לעמוד על חסרונותיו**. האדם צריך להתבונן ולשים לב איך דבר קטן גוזל לו את הלב ומבין באיזו קלות זה קורה. הוא רואה שגם אם לא ענה לשיחה. הוא רק הציץ לרגע מי מנסה להתקשר אליו, ושם זה נגמר. הרגש נעלם. הוא קולט זאת לאחר מכן. הוא מנסה להתבונן בעבר - לבי היה קרוב להתרגש ובסוף כבר לא הייתי פה. אה, אני חושב שאני יודע מתי זה קרה.

האדם אמר פסוקי דזמרה, ברכת יוצר, קריאת שמע ועזרת. ברוך ה'. הוא מתחיל שמונה עשרה רק כדי להיוודע שהגבאי החליט עכשיו לסדר את השולחנות והספסלים לכבוד שבת. הוא לא מפסיק לשמוע דפיקות וחריקות צורמות אוזניים. יכול להיות שהגבאי עושה את זה בעזרת הנשים או שהגוי עושה את זה שם. מה זה משנה? שם התפילה שלו נגמרת. הוא מתחיל להתרגז ואחר כך הוא מיישב את עצמו שלא להתרגז ושוב זה מתחיל להפריע לו, ופתאום הוא מוצא את עצמו פוסע שלוש פסיעות של עושה שלום.

כאשר האדם שם לב לכך, **הדבר מתחיל לבעור אצלו בנפש**. ומתוך כך הוא מגיע

אחרי שהאדם כבר נמצא עמוק בפנים, הוא קולט פתאום כמה זה מורכב. אבל אינך בן חורין להפטר ממנו. אין לך אפשרות לסגת. לא בגלל שקלטת לאיזה עסק ביש נפלת, אתה יכול לומר: אם כן, אינני רוצה. מי שאל אותך בכלל?

אך מה? יש הרגשה אחת אמיתית, ובשביל להגיע אליה, צריך להגיע למצבה של אתוננו של בלעם, כי הגוף שלנו קצת דומה אליה. צריך להעמיד לך קיר מצד זה וקיר מצד זה, באופן שיש רק הרגשה אחת אמיתית שיכולה להובילך בחיים, והיא זו שאומרת: **אני יודע את פחיתותי, ואני מאמין בך, ואני יודע שגדלותך מגיעה לידי כך שאתה סומך לכל הנופלים ומקיים את אמונתך לישיני עפר, והריני בוטח בך ומתפלל אליך שתעשה לי נס.**

הודאה על תפילה נכונה

הנה אחד מהניסים שאנו מודים עליהם **בברכת מודים הוא על הרגש לו זכינו בעת התפילה.** הכי קטן הוא בעיניך? - על ניסוך שבכל יום ויום עמנו. **כי כל פעם שיש לו לאדם איזה רגש דקדושה, זה נס.** בוודאי שחייבים להודות על כך. **רש"י** הרי כותב שברכת מודים היא להודות על הדברים שהקב"ה נתן לך בתפילה זו שאתה מתפלל עכשיו, לא על דברים ישנים, ובכן, אחד מהדברים שהקב"ה נתן לך עכשיו, הוא **עצם זה שזכית להתפלל. ועל הכל אנחנו מודים לך שאנו יכולים לעמוד ולהתפלל.** וזה לא רק על זה שאנו יכולים למלל את התפילה, אלא גם **ובעיקר, על זה שבאים אלינו הרגשים נכונים.**

הנושא מגיע כל-כך רחוק, שמה שצריך לקרות אחר כך הוא **שזה יתפוס את תשוקת האדם בשעת קיום התורה והמצוות יותר מצרכי עצמו.** מדובר

כיון שכך, הוא הפסיק לחשוב, וכיון שלא חשב, לא חזר בתשובה. ואז הוא התחיל להבין שמדובר באמת בנושא מורכב.

האדם אינו יכול להבין כמה הנושא מורכב, עד שאינו מתחיל ומנסה ועובד ורואה שמדובר באמת בעבודה דקה מן הדקה. האם הדרך היא לא לחשוב? ודאי שלא. זה בוודאי לא הדרך. **זה שהאדם רואה שאינו יכול לגמור ומבין שלא עליו המלאכה לגמור, אינו עושה אותו בן חורין להבטל ממנו.** הרופא ששם לב רק אחרי שהתחיל את הניתוח כמה הניתוח מורכב, יש לו לפעמים את היכולת לומר: לא-לא-לא, זה לא בשבילי, אני נסוג לאחר. אינני יכול להראות את זה. **ליהודי אין את הברירה הזו. הוא לא בן חורין להסיר מעצמו את האחריות לאחר שקלט כמה הדבר מורכב.**

אי אפשר להחזיר את הגלגל

בדרך כלל זה פוגש את האדם בעניינים גשמיים. כשהיה צעיר, כל-כך שמח עם כל ילד שנולד. עוברות כמה שנים, ופתאום הוא מגלה שהוא צריך לחתן אותם, ולפגוש אותם בגילאים שבהם הם כבר אלו שמלמדים אותו לרקוד. הוא רוצה לעצור את הגלגל אך הוא אינו יכול. **אכן כן, הקב"ה עושה את הנס עם כל אחד מאתנו שהוא דוחף אותנו פנימה ולא נותן לנו לחזור אחורנית.** אם תינקות זעירים לא היו כל-כך חמודים...

האם הצעירה, בתחילת דרכה, תפיסתה היא שלהוליד ילד פירושו לקבל דבר חמוד ומתוק שאינו מפסיק לחייך עד מאה ועשרים. לא! אין ילד כזה בעולם. התפיסה הזו היא רק כדי לדחוף אותך פנימה. את הולכת להוליד אדם עם חבילות גדולות של בעיות. את רוצה עוד? כן, אם את יהודייה כשרה, את רוצה, עוד ועוד.

אינני חושב יותר על בני. זה הכלל. הרצון החזק ביותר של האדם, הוא מה שהוא חושב עכשיו עליו. שם רצונו מתגלה באופן החזק ביותר.

והנה בדרך כלל המחשבה שקועה במה שחסר לנו, ולכן זהו הרצון שלנו ובזה אנו מתקשרים להקב"ה. זו גם הסיבה שבעבר כשהאדם לא היה יכול לצאת בנקל מד' אמותיו כי צריך היה לנסוע עם סוס ועגלה, ועל החום ועל הקור לא היה יכול להתגבר, כשהיה קר - היה קר, וכשהיה חם - היה חם, ובשביל לאכול לחם היה צריך לעבוד קשה, ואף מים לא תמיד היו לו בהישג יד - היה האדם חושב עליהם הרבה והיו תופסים מקום נכבד מאוד ברצונותיו. לא כן היום שהאדם יכול בכל רגע נתון לנסוע לכל מקום, למזג את האוויר בכל מצב, ולהשיג אוכל ושתייה מכל הבא ליד, ולכן אינו חושב עליהם ואין הם תופסים מקום ברצונותיו.

כך הופכים את התפילה לטרדה חיונית

ובכן, כשזה מגיע למצוה, הקושי שיש לו לאדם הוא בדרך כלל זה שאין לו בעיה עכשיו עם המצוה. אני עושה את המצוה, מה הבעיה? בבית יש לי עכשיו בעיה קשה שאינני יודע לפתור אותה. עליה באמת התפלל עכשיו מעומק לבי. אבל על זה שאצליח להתפלל עכשיו מנחה, מה צורך יש לי להתפלל? מה הבעיה? התפלל מנחה ואמשיך בדרך.

אומרים לו לאדם: דע לך שיש לך בעיה הרבה גדולה עם תפילת המנחה. אמור לי, מה התכנית שלך לגבי תפילת המנחה? איך אתה הולך להתפלל? הוא חושב שיש לו בעיה עם שמירת עיניים. לא!!! איך אתה מתכנן להתפלל מנחה היום? אתה טרוד? -

בנקודה חשובה כשלעצמה, אך כעת נדבר עליה ביחס למה שאנו לומדים עכשיו. כל אחד יודע שיש מושג כזה שבשעה שהאדם מתפלל, לא יחשוב על רצונותיו העצמיים, אלא יחשוב על צורך השכינה. בדרך כלל זה כל-כך רחוק מהשגותינו שזה עלול להוביל אותנו למחשבות הפוכות, כי איננו שם. אנו נמצאים בדרגה פשוטה. אני צריך משהו, אני פונה לאבי ומבקש ממנו. תן לי לפחות את זה לעשות נכון. אבל מה שדיברנו עכשיו, יכול לעזור לנו להתקרב בצעד אחד אל האמת.

הרצון תלוי במקום המחשבה

הנה מהו הרצון החזק ביותר של האדם? התשובה היא: הדבר שהוא שקוע בו עכשיו. הרצון החזק ביותר אינו הצורך הגדול ביותר שיש לו. כך היא המציאות. אפשר לראות זאת באופנים רבים. למשל, אם האדם אינו מכיר שאינו בריא ועסוק עכשיו בכך שבחנות פלונית שהוא הולך אליה, יהיה מה שהוא צריך. אין לו כבר כח. הוא כבר ביקר בשתי חנויות ולא היה להם. והרי הוא מתפלל לה': אני מבקש ממך ברחמים, עשה לי נס. הוא מיד מתחיל להתלבט אם הוא עשה נכון - אולי זה תפילת שווא? שלח לי רכב - הוא מבקש. אני צריך להגיע לחנות ואין לי כבר כח ללכת על רגליי. זהו הרצון החזק ביותר שיש לו עכשיו. למה אינך מבקש על חיים? לא יותר נחוץ לחיות? התשובה היא: כי עכשיו אינו חושב על החיים. אכן אם הרופא אמר לו עכשיו על משהו שמעורר אצלו חשד, הוא חושב על החיים, וזה נהפך אצלו לרצון החזק ביותר.

שואלים את האדם: איך יתכן? בשחרית הלא התפללת כל-כך חזק על בנך. הוזלת דמעות כמים. מה קרה בסוף עם בנך? והוא עונה: אחרי שהרופא אמר לי מה שאמר לי,

אנשים, כשהוא מחייך, כשהוא פועל ועושה. בכל עת הוא חושב מחשבות כיצד לסדר את הענין.

כשהאדם מבין מה צריך לקרות בעת קיום המצוה ומה יכול לקרות אם יצליח וכמה סייעתא דשמיא הוא צריך כדי שזה יקרה, וכשתהיה לו סייעתא דשמיא, זה יקרה, וממילא השפע יגיע - **הרי זה מטרידו. זה מונח לו בקדמת מוחו בכל עת.**

אתם מכירים את זה שהאדם צריך לדבר עם מישהו בנושא לא קל והוא דוחה את זה שוב ושוב, וכל הזמן הוא מדבר על זה ועוסק בזה, עד שהוא בא לידי החלטה: בפעם הבאה אני עושה את זה מיד בבוקר. אין לי כח לסחוב את זה כל היום. היום כבר סחבתי את כל היום, כבר אחכה למחר, אבל מחר, אני עושה את זה בבוקר תיכף ומיד. זה מטרידו כי הוא מבין שזה דורש כוחות נפש ואין לו עכשיו.

התורה שלך, המצוות שלך, התפילה שלך, כולן דורשות נפש, ואתה יודע שאתה חייב לעשות אותן היום ואין לך נפש. לכן זה מטריד אותך. זה מה שגורם לך שהם אלה שייחפכו לרצונותיו של אדם, וזה מרומם אותו עד מאוד, ונותן לו הרבה יותר תועלת מכל מצוה, ורק הבטחון יכול להוביל לך. עבודת חיים.

כן. יש לך יכולת להסיח את דעתך מכל טרדותיך? יש לך אהבה ויראה?

אכן **כשהאדם מתחיל לקלוט יותר ויותר שיש לו בעיה עם תפילת המנחה, הוא מתחיל להתפלל:** רבונו של עולם! עזור לי שתפילת המנחה שלי תעלה יפה. מחשבתו מתחילה לשקוע בזה. הוא מתחנן להקב"ה. כפי שפירשו **הצדיקים** מאמר **"חז"ל"** "חסידים הראשונים היו שוהין שעה אחת קודם התפילה" שהיו מתפללים באותה שעה שיוכלו להתפלל.

נמצא שבלי שישים לב, **המציאות היא שרצונו ומחשבתו והרגשיו, הם קצת צורך השכינה.** כמובן, שהוא יכול להגיע לדרגה יותר גבוהה, כי סוף כל סוף הוא זה שרוצה להצליח כשהוא מתפלל, אבל **למעשה הוא שקוע במחשבתו בענין התפילה שהוא הולך להתפלל ואינו יודע כיצד.**

האדם טרוד בתורה ומצוות (על משקל מה שכתב רבינו המחבר בפרק השלישי שהקב"ה הטיל על האדם את טרדת הפרנסה כדי שלא יחטא). לא שזה מביאו לידי עצבות, אבל זה **גורם לו לדאוג - אני צריך שלבי יתעורר ועדיין איני יודע כיצד.** יש מישהו אחר שמודאג מכך שהיום הוא העשרים לחודש ועליו להפקיד בבנק סכום נכבד ואין לו עדיין מושג איך וזה מעסיק כל הזמן שבעים אחוז ממוחו. כשהוא מדבר עם

יום רביעי פרשת במדבר כ"ו אייר תשפ"ו

שימוש נכון בתכונתה הנפלאה של מדת היסוד

הנשמה להזהיר. הוא מבקש לפשוט מעליו את גשמיות הגוף, להזין את נשמתו ולאפשר לה לבטא את עצמה.

הדבר דומה לשני אנשים המשוחחים ואין האחד נותן לשני לדבר, והשני שואל אותו בכל עת: כבר סיימת? תן גם לי להגיד משהו, תן לי להביע את עצמי. הגוף מטבעו אוהב להשתלט על המציאות; הוא לוקח לעצמו את הכל. הוא גונב את כל הכוחות הנפש.

עבודת המדות היא לומר לגוף: הירגע, כעת תורי, ולאפשר לנשמה לעשות חסד, ואז האדם מרגיש אדם חדש. למה? מפני שהוא נתן לנשמתו להאיר, וגילה את מה שהיה חבוי בה מאז ומעולם.

הנשמה אוהבת לתת

כשמדברים על עבודת המדות, מידת החסד היא דוגמא מצוינת. **הנשמה, מטבעה, אוהבת לתת לזולת ולרחם עליו** - זה טבעי אצלה. הקליפה לפעמים יותר גדולה, לפעמים פחות גדולה, תלוי באיזה מצב. העצלות של הגוף נובעת מהעפר שמושך אותו כלפי מטה. איך שלא נגדיר זאת, בסופו של דבר, **כל נשמה אוהבת לעשות חסד**. אבל לא רק חסד, אלא גבורה למשל גם כן, כלומר, להתאפק. **התאפקות היא ביטוי של כוחות הנפש**. הכוח לומר לא. יש בזה תענוג. מישהו אומר לך משהו ואינך עונה. יש לך את כוחות הנפש שלא להתייחס לזה בכלל - זה שטויות, זה בסדר גמור, תן לו לומר מה שהוא רוצה, אינני צריך לענות לו בכלל. הנשמה מתענגת על

המדות קיימות כבר בפנים

ממהותה של עבודת ספירת העומר אנו למדים, שכאשר האדם מזכך את מידותיו, הוא מקרב את עצמו לקבלת התורה. **העבודה על המידות היא זו שמכשירה אותו להיות כלי ראוי לקבלת התורה, להשראת השכינה ולחיבור אמיתי אל התורה.**

הסיבה הפשוטה לכך היא, **שבתהליך זיכון המידות האדם אינו מחדיר לתוכו דבר חיצוני**. אין זה נכון שצריך ללמד את האדם כיצד לגמול חסד.

לפעמים, מן החוץ, זה אכן נראה כך. נדמה כאילו האב הרואה את בנו הבחור שקוע בעצמו ואומר לו: מדוע אתה כל-כך עצל? מדוע אתה כל-כך עסוק בעצמך? למד לעשות דברים טובים לאחרים, עד שלאט לאט תתרגל לעשות חסד. זה לא נכון. מבחוץ זה אכן נראה ככה לפעמים. צריך כאילו להרגילו בדבר שהוא ממש זר אליו, וההורים מדברים בינם לבין עצמם שצריך להטיל עליו תפקיד, כמו נקיון הבית במוצאי שבת, כדי שיתרגל לקחת אחריות וירכוש מדות טובות. הם דואגים ושואלים את עצמם: מה יהיה אתו?

אך האמת אינה כן. המידות הטובות כבר טבועות בנשמה בשלמות, והיא חיה מהן.

אלא שישנו גם גוף, והגוף **מסתיר ואינו נותן ליופי והאור של הנשמה להזהיר**. כשהאדם מזכך את מדותיו, הוא בסך הכל מזיז הצדה את הקליפה המעכבת בעד

באמירת תהילים, בתפילה על חברו או במילת חיוזק ועידוד.

כך הוא לגבי כל המדות. אין פירושו של דבר שלאחד יש רק כח של 'נצח', לשני רק 'חסד' ולשלישי רק 'גבורה'. אמנם המדות מופיעות אצל כל אחד בגוונים אחרים, אבל **אלו הם רק הלבושים העוטפים את הנשמה, שבהם משנית צורת ההתבטאות.** אך בשורשה, כל נשמה הרי באה ממקור עליון, שהרי היא 'חלק אלו-ה ממעל ממש', והמדות כולן הן מדותיו של הקב"ה. והקב"ה אמר לנו 'אחרי ה' אלוהים תלכו' ופירשו **חז"ל**: "מה הוא רחום, אף אתה היה רחום". כלומר: **בטאו את המידות הללו הקבועות בכם, ובכך תהפכו לכלי המוכן להשראת השכינה - 'והלכת בדרכיו'.**

אין זה עניין של "להעמיד פנים". **הדרישה היא פשוט שלא לתת לגוף לגזול ולחמוס את כוחותיו, ולא לחנוק את קולה של הנשמה. תן לנשמתך לדבר, האמן בזה, והילחם בגופך.** זה לא בגלל שאינך רוצה. **דע כי אתה באמת רוצה, אלא שגופך הוא זה שמסרב.** זה טבעו הנורמלי של הגוף, אבל **הלחם אותו.**

כאשר האדם מצליח להוציא את כוחות נפשו מכוח אל הפועל, הוא זוכה לשמחה פנימית עצומה, זוהי נקודה עמוקה מאוד של שמחה - השמחה של אדם המוציא לפועל את ייעודו וטבעו האמיתי. **שמחה זו תביא לו שוב השראת השכינה, כי השכינה שורה מתוך שמחה של מצוה, וחזור חלילה.**

מדה אלוקית באופן בולט

היום הוא המדה של **יסוד שביסוד.** מדובר בתכונה עשירה מאוד שיש לה לנפש, אשר אם האדם לומד בענין תכונה זו להבין את מהותה ורוכש עצות וכלים

הידיעה שהיא אינה חייבת להתרגש או להתפעל מכל דבר. וכך הוא הדבר בכל שאר המידות שבנפש.

ועבודת האדם לאורך כל חייו היא לעבוד על עצמו, להתייגע ולגלות את המדות הללו. אף על פי שכל המידות קיימות בכל נשמה ונשמה, **כל אדם נדרש לזכך את עצמו באופן המיוחד לו.** יש הנוטים להביט על כך באופן שטחי, שיש אנשים שנועדו לשבת וללמוד ויש אנשים שאוהבים להיות עסקנים ולעשות חסד. זה נפלא. זה מצוה וזה מצוה. אם מישוה יכול, אזי 'ותלמוד תורה כנגד כולם'. אם מישוה לא יכול - הוא יכול להיות בעל חסד גדול.

כל אחד בצורה שלו

מן המבט השטחי הדברים נראים כך, אך על פי האמת - אין פני הדברים כן. **כל אדם נברא באופן שנשמתו משתוקקת לעשות חסד, אלא שהדרך שבה החסד מתבטא שונה בין איש לאיש.** הגוף הוא שמסתר ומעכב את הנשמה מלהתגלות, וככל שההסתרה גדולה יותר, כך המאבק קשה יותר. פעמים שהאדם נולד עם גוף עדין ולו קל לעסוק בחסדים, אך העובדה שהנשמה אוהבת לעשות חסד, אינה מוטלת בספק.

הוא הדין גם לגבי מידות הגבורה, והתפארת ושאר המדות: **כולן קיימות בנשמה, אלא שהן מתבטאות אצל כל אחד באופן אחר.** פלוני אוהב לעשות חסד בדיבור, כי שורש נשמתו הוא באופן זה, והוא יכול לעשות חסד באופן זה הרבה יותר טוב. אם ינסה לבטא את החסד בידיו, לא יצליח כל כך. הקב"ה לא נתן לו את הכשרון שהחסד תתלבש בידיו שיוכל לסחוב משאות ולסדר עניינים. **ובכל זאת, נקודת החסד קיימת אצלו באותה העוצמה, אלא שהיא מתבטאת דרך פיו -**

'מבשרי אחזה', נראה שיש לנפש תכונה מעניינת מאוד וכיצד צריך להשתמש בה.

האדם נברא עם המציאות שהוא מאוד מתפעל. האדם הוא דבר עדין מאוד. הוא לא אבן. יש לו עדינות באופן שדברים המתרחשים סביבו, מפעילים אותו. זה מורה קצת על חולשת האדם. הוא יושב כאן וכל דבר קטנוני מצליח להתיר עליו רושם. אם מישהו יושב כאן בחדר ומדבר, אינך יכול להמשיך בשלך כרגיל. למה? **מפני שאתה מתפעל** - כלומר, **מושפע מן הסביבה בעל כורחך**. אף על פי שהחלטת בלבך שאינך מקשיב לו, ואמרת לעצמך: תן לי ללמוד בשלוחה, מה לי ולשטויות שלו? - אתה לא מצליח. **כי נפש האדם מטבעה בנויה בצורה כזו שתתפעל, ואפילו מדברים קטנוניים.** וכל שכן מדברים גדולים.

אנו רואים שאפילו האנשים החזקים ביותר, בכל מיני מצבים נחקקים בהם כל מיני דברים. אצל האחד הדבר שמביאו לידי התפעלות, הוא זה שיש מלחמה ושומעים פיצוצים. זהו זה, הוא כבר לא יכול לישון. הוא לא רגוע. הוא נתפעל מזה. אצל השני, זה משום שאין לבנו ישיבה. אצל השלישי, זה משום שמישהו דיבר אליו בצורה כזו שהרגיש שאינו מחשיבו. לא משנה מאיפה מגיעה ההתפעלות. **המציאות היא שנפש האדם מתפעלת.**

יותר מזה, הקב"ה עשה שהאדם **יוכל להרגיש את התפעלותו בכל מהותו, שהיא תציף אותו כל-כך חזק שמראשו ועד רגליו, הכל ירגיש אותה התפעלות.** לא כל פעם האדם מתפעל עד כדי כך, אבל בנפש קיים כח זה שהוא יכול להתפעל לגמרי. והסיבה פשוטה, כי דם הנפש מגיע לכל מקום בגוף ומוביל את החיות לכל החלקים, וההתפעלות הרי מחזקת את זרימת הדם,

איך לבטא תכונה זו, **הרי זה מהכוחות החזקים ביותר שיכולים לעזור לו להצליח באופן נפלא בתורה ובמצוות.** לזכך את המדות פירושו שאתה מצליח להבין קצת מה היא המדה ואתה מנסה לחפש עצות איך לבטא אותה, והרי זה כלי חזק להצלחה נפלאה.

והנה **כל המדות הן הרי מדות אלוקיות שמגיעות משורש גבוה עד מאוד, אבל במדת היסוד האלוקות שבה בולטת ביותר.** מכמה סיבות זה כך. אפילו אם האדם לא היה לומד ויודע כלום, היה יכול לתפוס זאת מהתוצאה של מדה זו. אינך יודע מה היא, אבל אתה רואה שהיא יכולה לברוא בני אדם, ואתה מבין שמדובר במדה אלוקית, לא עסק של עולם הזה. בגבורה למשל, או בנצח, אתה יכול לטעות ולחשוב שהמדה של ניצוח היא ענין גשמי. האדם נהנה לנצח בוויכוח או במלחמה. אבל כאן, אתה רואה זאת מהתוצאה, ואתה רואה זאת מכך שהיא מעבירה אנשים על דעתם. זה מהפך להם את כל המהות ומחליא אותם לגמרי עד שאינם יכולים למלא את תפקידי אחריותם. אתה רואה מיליארדי גויים בכל העולם כולו שהם מטורפים לגמרי בדעתם בגלל מדה זו שקיימת בנפש. מהי מדה זו? היא מדה אלוקית.

נפש האדם מתפעלת

ידוע גם שאחד מהכינויים של מדה זו היא **'כל'**, כפי שאומרים ב'ויברך דויד' - 'כי כל בשמים וארץ'. וכן היא **מדת הצדיק** אשר נקרא ג"כ 'כל'. ובכן, הבה ונתבונן יותר במהותה של מדה זו, לא בתוצאות שלה. נדבר מהמושגים של העולם הזה. יש את עולם הקבלה, שכל המדות נאספות אליה והיא זו שמשפיע את כולן לעולם שמתחתיה. אך הבה נסתכל קצת מהעולם שלנו כפי שאנו מכירים אותה, בבחינת

אותו באופן שיוכל לשלוף את הידיעה, אלא **זה יחקק אצלו באופן שלא תהיה לו יכולת לפעול אחרת**, כי הוא זוכר היטב מה קרה לו בפעם הקודמת כשניסה ללכת בדרך זו. לא-לא! בדרך הזו אני כבר לא הולך. כל זה רק בגלל שיש לו התפעלות.

ילד קטן מנסה להכניס את ידיו לאש, או לרוץ לכביש, ואז הוא מתפעל הן מהחום והן מכך שאמו צעקה עליו ומהסטייה שהוא קיבל ומהבושה שנחל, וכך זה נחקק בו וזהו זה, הוא כבר לא ינסה לעשות זאת שוב. הוא לא צריך לזכור את הידיעה בתור ידיעה, אלא נפשו מרגישה זאת. אכן אחת מהדרכים להסביר את ענין הטראומה היא שהדברים נחרטו בנפש האדם כשלא היו לו כלים להבין באותיות מה שקרה, והוא יכול להרגיש אותם. הם נכנסו לעצביו, באופן שכאשר עוברת לפניו תמונה כזו עוד פעם, נפשו מתפעלת חזק מאוד, עד שאינו יכול לסבול, ומוחו מגיב כאילו מדובר בסכנה נוראית. בשום פנים ואופן הוא לא רוצה ללכת לשם שוב. הוא ישנא את מי שרוצה להחזירו לאותו מקום.

זכירה היא תוצאה של התפעלות

כאשר ההתפעלות חודרת אל המקום העמוק ביותר בנפש, מידת היסוד באה לידי ביטוי. על כך אמר החוזה מלובלין זיע"א שהזכרון אינו מבחוץ, אלא הוא מדת היסוד. 'זוכר חסדי אבות ומביא גואל' - אלו יסוד ומלכות. וסיבת הדבר, כי זכירה היא תוצאה של כמה שהדבר נחקק בתוך הנפש, אשר דבר זה תלוי בכמה האדם נתפעל. אם האדם נתפעל ביותר, לעולם לא ישכח את מה שאירע. אבל האדם בדרך כלל אין לו הרבה בחירה בדבר זה. כאן אנו מגיעים קצת אל הקושי. התכונה באה הרבה לידי שימוש שלא ברצון האדם, או לדאבון לב על-ידי בחירה בצד הרע, והרבה

לכן ההתפעלות מגיעה לכל מקום בגוף. לבו הולם יותר בחזקה, ומוחו פועל באופן אחר. שינויים פיזיים מתרחשים במוח ואפשר לשים לב איך האדם התפעל כל כולו. כך הקב"ה ברא את האדם.

טראומה - לבו חזו מפעלות ה'

והנה תכונה זו נחוצה מאוד לנפש האדם ולכן נתנה לו הקב"ה. כפי שאפשר להבין שנחוץ שיהיה לו לאדם את התכונה של עשיית חסד, כי זה נחוץ לתכלית, כך נקודה זו שהאדם מתפעל עד כדי כך שהוא מוצף לגמרי, נחוצה מאוד לאדם. כי האדם בעצם נברא באופן שהוא קצת חלול והוא צריך להכניס בתוכו חכמה, תורה, הבנה, אלוקות. החלל צריך להתמלא. הוא כמו דיסק ריק. הוא מתחיל ללמוד - הנה זה א' וזה ב'.

אכן ההבנה שהוא צריך להתמלא בו, היא לא רק ידיעות בעלמא, אלא גם ויותר מזה, הוא להבין הרגשים, שיבין מה שקורה. אתה צריך ללמוד את כל הדברים האלה, אשר אלו יהיה הכלים שלך להגיע אל תכליתך. הם יועילו לך גם בעולם הזה, כי תלמד את הכללים איך העולם הזה מתנהל על כל המשתמע בכך. אך לא רק זה, אלא עיקר תכלית האדם, הוא כל התכלית של הטרקלין שמגיע אחרי הפרוידור. הנשמה הולכת ללמוד כאן דברים. היא הולכת להכניס בתוכה ענינים של תורה ותשובה ותפילה ודביקות בה', וזהו עיקר תפקידך שם. אכן הרבה דברים מבין האדם רק אחרי שנכשל, כי אז הוא מבין מה שהיה צריך לאחר המעשה. אך שוב, אם האדם אינו מתפעל, אינו לומד כלום. כשהדבר מפעיל את האדם, ראשית כל, זה נכנס אצלו, ואם זה יפעיל אותו מאוד חזק, זה יחדור אצלו עמוק מאוד, וכיון שכן, הוא יזכור אותו, ולא רק יזכור

שלו, אשר הם יותר עמוקים מהמוח והלב, יקפצו ויאמרו: שקר וכזב! אינך מתכוון למה שאתה אומר. אתה רשע. הוא בעצמו לא יידע למה. הוא לא יבחר להגיב כך, אבל כך הוא ירגיש.

כך הוא לגבי בוש, וכן הוא לגבי ההרגשה שהוא אדם לא טוב. צעקו לו: אתה ילד רע. נתנו לו להבין שהוא ילד רע. אנו משתמשים במילה עצבים (נערווין), כי **זה יותר עמוק מתת מודע**.^א הוי אומר: יש את חלק השכל שבפנים, ואז יש את ההנחות, ועוד יש את ההתפעלות שהיא יותר עמוקה. לכן אפשר לראות שהגוף מתחיל לרעוד. הנה אתה רואה זאת בחוש. כשאתה מזכיר לילד דבר זה, הוא מתחיל לבכות. חוק ולא יעבור. אתה אומר מילה זו ודמעות מתחילות לצאת. כי זה מונח במקום כזה שהגוף מגיב אחרת. הכל מיטלטל עכשיו. יש פחד. יש מיליוני אנשים כאלה. הם הולכים למלחמה וחוזרים ממנה, וכששמעו קולות כאלה וראו מראות כאלה, נכנס להם פחד שם - חוסר אונים.

התפעלות עמוקה של אהבה

והנה התפעלות זו, כפי שהיא קיימת באופנים האמורים, אשר האדם התפעל בצורה שגופו רועד כי זרימת דמו גוברת. מוחו ולבו כאילו קיבלו הלם של אור כי קיבלו יותר מהכלים שהיה להם ולכן ההתפעלות היתה מאוד מאוד עמוקה. כך הקב"ה ברא את האדם שתהיה לו דרגה זו של התפעלות. ובכן, הרבה פעמים רואים את זה שההתפעלות העמוקה שברה משהו בפנים, כי היא היתה כל-כך עמוקה. מהכיוון הזה אפשר לראות איך דבר זה פועל. אבל בעצם זה נועד כדי שההתפעלות העמוקה שקיימת באדם,

פחות היא באה לידי שימוש על-ידי בחירה בצד הטוב שהתורה והתפילה והקדושה והשבת ייחרטו בנפשו בדרגה כזו שלעולם לא ישכח אותן, ואף על פי שאין לו הגדרה מדויקת, אבל נפשו זוכרת ונמשכת לזה, כי כל-כך נתפעל ונפשו וגופו יודעים שמשוהו קרה וכשיקרה שוב פעם דבר זה או ייזכר מזה - יתפעל שוב.

שוב, יש את תכונת ההתפעלות, לא סתם התפעלות, אלא התפעלות עמוקה מאוד, אשר זה מה שמעורר עניין הזכרון מאוד חזק, וזה יותר מהזכרון של שליפת מידע, אלא זה בתוך העצבים שלו. זה נכנס למקום יותר עמוק, למקום שבו ההתפעלות נמצאת. היום הם משתמשים בביטוי 'חווייה' - חוויה חיובית וחוויה שלילית. אתה חווה איזה דבר מאוד עמוק, זה יכול להיות אירוע או רגש שלילי, ויכול להיות אירוע או רגש חיובי. אבל זהו מציאות נפש האדם.

התפעלות היא כלי לדברים אחרים

והנה ההתפעלות שיש לו לאדם היא לא האור עצמו, אלא הכלי. התפעלות היא מה שקרה לך שאתה מאוד מתפעל ומכניס משהו אל תוכך. מהו אותו משהו? מאוד התפעלת. להתפעל אפשר בהרבה מאוד אופנים. ההתפעלות יכולה להיות פחד ויכולה להיות בוש. נתאר לעצמנו ילד שיושב בין רבים ומישהו מביישו ואינו יכול להושיע את עצמו, הנה אצל ילד זה מתקיימת עכשיו מדת היסוד. יש לו עכשיו התפעלות עמוקה ביותר, אבל ממה? ממה הוא מתפעל? הוא מתפעל מבוש. בוש נכנסת לו על-ידי ההתפעלות. ההרגשה שאין לו שום ערך, חודרת אצלו למקום כה עמוק. אחר כך כשיאמרו לו לילד זה: בלי עין הרע! אני כל-כך נהנה ממך - העצבים

עד כדי שזה נוגע בנקודת חיותו, יש בה תכלית הרבה יותר גדולה, כי **תכונת האדם היא שכאשר הוא מתפעל בדרגה זו, הוא מרגיש את פנימיותו הרבה יותר מחיצוניותו**. הוא כאילו לא נמצא כאן בכלל. זה מה שקורה לאדם. הוא מאבד את הקשר לסביבה בגלל התפעלות כה חזקה. מה שקורה מסביב תופס מקום הרבה יותר קטן, כי **אני מרגיש את הפנימיות כל-כך חזק שאינני רואה כלל מה שקורה מסביב**.

ניתן להבחין בכוח זה גם בדרך השלילית. כאשר האדם נתון תחת השפעה רגשית עזה - כגון צער עמוק, פחד מאיים, מורא וכדומה - או לחלופין, כשהוא שקוע בתענוגים שמקורם במקומות שאינם טהורים. במצבים אלו, האדם עלול לאבד כליל את הקשר עם סביבתו, עד שנדרש רופא גדול כדי לרפא נפש שכזו. בימינו נוהגים להשתמש בשמות כמו - 'מכור' וכדומה, אבל בשורש המציאות היא כזו: אפשר לראות אדם שיושב על מקום אחד במשך ארבעים ושמונה שעות ולא נע ולא זע מרוב שהוא אדוק. שורש הדבר הוא שהאדם מרגיש בפנימיותו כאלה הרגשים עזים וחזקים שמה שיש לו יד ואצבע מתחיל לאבד משמעות ביחס למה שהוא מרגיש.

וזהו הסיבה שקשה מאוד להחזיר את האדם אל המסלול. לדאבון לב, העולם נעשה כזה שכל-כך קל ליפול בו, וכשאין לו לאדם שכל וחושב שזה משחק. **מציאות היא בנפש שהיא נשברת במקום כל-כך עמוק שהאדם מאבד את הנורמליות של דברים פשוטים**.

התפעלות מביאה לידי חיבור

מכאן אנו באים אל היסוד הבא. התחלנו לומר **שהתפעלות כה עמוקה גורמת לכך שתרגיש את פנימיותך יותר מחיצוניותך**,

יבנה בו משהו מאוד עמוק, באופן שכאשר לאחר מכן יקרו לו דברים, יסוד זה יישאר בפנים, כי הוא יותר חזק מכל הדברים שקיימים שם.

והנה אחד מהיסודות שהקב"ה ברא את הבריאה היה באופן זה **שהנפש תקבל התפעלות של אהבה באופן כה חזק שכל מה שיקרה עם האדם לאחר מכן, לא יוכל כל-כך להציף אותו**, כי התפעלות זו יותר חזקה ויותר עמוקה. ובכן, לכתחילה לפי סדר הדברים זה נמסר על-ידי האם בדרך משל שמחדירה זאת בילד באופן זה, כפי שדיברנו לאחרונה בשיעורי הבטחון שהרבה פעמים אנשים מרגישים שלא קיבלו את זה עד הסוף, אבל באמת זה **הקב"ה שמחדיר זאת באדם שתהיה לו הכרה עמוקה זו וצריך לעבד אותה עוד ועוד**, ואז הדברים שמתרחשים, יסורים וכדומה, יש להם **השפעה הרבה יותר קטנה על האדם**. הם לא מביאים לו דרגה כה גדולה של התפעלות. והסיבה היא, כי יש שם משהו חזק במקום כה עמוק, שהדברים המתרחשים אצלו, נפגעים קצת החוצה. אין פירוש של דבר שהוא אינו מרגיש בהם בכלל - הדבר תלוי כמובן בדרגתו של כל אדם - אבל **יש להם כח להפליט ממנו הרבה יותר בקלות והרבה יותר מהר**.

פנימיות על חשבון החיצוניות

והנה מקודם אמרנו שתכלית המדה היא **שהאדם ילמד, היינו שהאדם יוכל לשאוב בתוכו הבנה ורגש**, אשר לכן הוא צריך להיות **כלי שיכול להתפעל מדברים**. אבל אין זה עיקר הסיבה לכך שהאדם קיבל מדה זו להיות אדם כה מתפעל, כי אם בשביל זה, די היה בכך שיהיו לו לאדם כלים של התפעלות ולא שזה יחדור כל-כך עמוק. סתם כלים של התפעלות שיכניס אותם בקטיגוריות במוחו. הכח שהאדם מתפעל

עכשיו אפשר להמשיך עם זה הלאה, **כשאדם הכין את עצמו לפני ששמע את המאמר**. הוא חזר בתשובה, הוא ביקש **מהקב"ה** בדמעות שיביא לו המאמר. רבונו של עולם! התגלה אלי - במאמר חז"ל. ואחרי כל-כך הרבה בכיות ועבודה, זה הגיע אליו. **דבר זה יגרום לכך שחושיו של המקבל יהיו יותר מוכנים שהתפעלות שתהיה לו כשישמע מאמר חז"ל זה, תחדור אליו למקום יותר עמוק, אשר זה יביא לכך שירגיש שהתורה נותנת לו חיות, שירגיש שהקב"ה מחיה אותו.**

הקב"ה אומר כך: **נתתי לך תכונה שתוכל להתפעל באופן החזק ביותר שכאשר אדבר אתך, בין כשאתגלה אליך על-ידי השגחה פרטית, ובין כשאתגלה אליך על-ידי התורה, אם תתלמד איך להשתמש בתכונתך זו להתפעל כל-כך חזק עד שכאשר התורה תיכנס, היא תחדור מאוד חזק, ותוריד דמעה, כפי שהטורי זהב מביא בהלכות שבת שרבי עקיבא כשאמר שיר השירים זלגו עיניו דמעות. דמעות פירושן שאתה מופעל עד כדי שאתה מרגיש את זה בתוך גופך. כשאתה מרגיש את פנימיותך, אינך זוכר בכלל איפה אתה, כי אתה כל-כך מלא התפעלות. אזי מה שיקרה הוא שהכל ייחקק בך, והכל יתהפך להיות תורתו, ותיעשה דביקות בינך לבין התורה, וכן זה יגרום לך להרגיש שחיותך משם, וגם תשתוקק לזה יותר מאחר שזהו המקום שאתה מרגיש כאלה דרגות. אהבתך לתורה ולהקב"ה תהיה ממקום מאוד עמוק, וממילא הדביקות תהיה יותר בשלימות.**

נמצא שזה מה שנותן לאדם את היכולת למלא את תפקידיו בעולם. הוא יכול לקיים תורה יותר טוב, הוא יכול לקיים מצוות יותר טוב, יש לו את התכונה אצלו שיוכל לקרות מה שצריך לקרות בשעת קיום התורה והמצוות.

אבל זה מביא אותנו אל היסוד הבא, וזה מה שמאוד חשוב, **שאם האדם מקבל התפעלות כה עמוקה ממשוה מבחוץ שגורם לו להרגיש רגש כה עמוק, הוא נעשה מחובר לאותו דבר שממנו התפעל. הוא מקבל חיות חדשה עכשיו מהדבר ההוא.**

הבה נבין. אם מישהו הביא לך ספר, אתה אומר לו תודה. רגע אחד לאחר מכן, אתה כבר לא זוכר את זה. אם מישהו נתן לך אוכל, אתה אומר לו תודה מקרב לב, וכעבור שעה אחת, אתה כבר לא זוכר את זה. אבל ההסבר הוא כזה: הוא נתן לי תענוג. ואם הייתי מאוד מאוד רעב ומישהו נתן לי לאכול, אזי אומר לו: החיית אותי. אני אומר לך, החיית בן אדם. 'ולבן שיניים מחלב' - **אם מישהו פנה אליך כשהיית מורעב נפשית והפיח בך חיות חדשה, אזי אתה זוכר את זה לזמן ארוך.** ואם זה עוד יותר עמוק, כלומר, זה היה כל-כך עמוק שהרגשת רגש עמוק ביותר, **הרי זה מחבר אותך אל המשפיע באופן נפלא ביותר, כי אתה מרגיש שקיבלת עכשיו חיים חדשים.**

וזה מה שהקב"ה רוצה שנשתמש בתכונה זו, שזו תהיה הדרך לקבל תורה. פירוש: כשהאדם למד יסוד, מאמר חז"ל, הרי הוא מקבל. הוא יכול לקבל את המאמר ולומר: יפה מאוד. מאמר יפה. אבל אז הוא לא מקבל מזה לידי התפעלות עמוקה, ואז אפשר ללכת ולתת לו מאמר חז"ל שלבו חפץ בו - אה, עכשיו זה כבר כאילו נתת לו לאכול. ועוד אתה יכול ליתן לו מאמר חז"ל כשהיה לו דבר שכל כך כאב לו. אמרת לו: יש ספר שמדבר ממש על ענין זה, הרי שלך לפניך. הוא היה כל-כך מורעב ולחמה של תורה ומימה של תורה, החייתה את נפשו באופן שהרגיש התפעלות עמוקה כשקיבל דברי תורה אלו.

הסיבה המרכזית לחוסר היכולת להגיע לידי התפעלות מתורה ומצוות, תלויה בהרגשת הערך שלהם.

הבחור הצעיר שקוע כל כולו, במוחו ובלבו, בשאלה כיצד הוא נתפס בעיני חבריו? האם הוא נחשב למצליח או לא, או כעין זה הוא שבור בגלל חולשות שיש לו, או באמת בגלל כשלונות שהיו לו. נפשו טרודה במחשבות שאינו מצליח או שפלוגי יותר טוב ממנו או שהמגיד-שיעור אוהב את פלוגי הרבה יותר או אף בהרגשות קשות כלפי הבית וההורים. כל ההרגשים האלה תופסים את נפשו. והרבה פעמים הסיבה שזה נראה כך בגיל זה היא שהאדם עדיין לא מיושב להבין איך דברים פועלים אשר בגלל כן אין לדברים הסבר אצלו - מדוע אנשים כל-כך רעים אלי? למה אני כזה כשלוך? כל מיני שאלות כאלה שאין להן תשובות ויש בהן מסקנות בלתי נכונות.

כאשר הנפש עמוסה ומסוגרת כל כך, קשה מאוד להביא אותה לידי התפעלות עצומה. מנסים. אפשר לומר על כך "אכשר דרא". לוקחים אותם לנסיעה, מארגנים להם שבת התאחדות, שרים ניגונים כל הלילה, או שתולים את זה בדברים חיצוניים של החסידות - איזה מצב! אין לך מושג כמה קומות של 'פארענטשעס' היו שם, היית חייב לראות. אתה מנסה לדבר אתו על התפעלות. דבר ראשון תתפעל.

התפעלותם של אנשים מיושבים

אנשים חושבים שלמבוגרים יש פחות כח של התפעלות מהצעירים. אתה רואה אדם מיושב, הוא כבר לא שם. אם אתה רוצה, אתה יכול לומר לו איזה 'ווארט' יפה על הפרשה, דיוק ברש"י. בסדר, יפה מאוד. אין לו את ההתפעלות של הצעירים. והאמת היא שזה מהטעויות הגדולות ביותר

הקליפה פוגמת בטבעיותה של הנשמה

אכן בוודאי כפי שאין האדם רוצה לעשות חסד, כך יש קליפה גדולה שאינה נותנת לו לאדם לגלות מידה זו שיש לו. **לאדם יש גוף ופגמים ובעיות שהורסים את היכולת של הנפש להתפעל באופן עמוק מתורה ומצוות.** והאדם מתמודד עם זה, כי הטבעיות שיש לנשמתו לעשותו, כבר לא נמצאת באותה דרגה. הוא חוזר קצת אחורנית באופן שדברים אינם מרגשים אותו, דברים אינם מביאים אותם לידי התפעלות, כי חלקי הנפש אינם נמצאים, התרגשות והתפעלות היא במקום אחר, ולא קורה הדבר הזה שהתורה והמצוות יביאוהו לידי התפעלות עמוקה.

הבדחן עובד קשה ב'מצווה טאנץ'. הוא רוצה להצחיק את העולם ואף אחד אינו צוחק. מה הכאב כאן? לא הביאו אותי לדבר. נתנו לי תפקיד להביא את המשתתפים לידי התפעלות וזה לא קורה. אף אחד אינו מתפעל. איני יודע האם זה בגלל שהם מכירים כבר את כל הבדיחות, או שחצי שעה לפני שהגעתי קרה איזה משהו מפחיד כאן בעולם אשר בגלל זה אף אחד אינו מעוניין בבדיחות. כלומר: יש לך בני אדם שהיכולת שלהם להתפעל עכשיו הרוסה, והוא מרגיש שאינו יכול לבצע עכשיו את תפקידו.

פגם במדת היסוד פירושו כזה: מחמת שקרה לאדם התפעלויות חזקות מדברים אחרים, נהרסה היכולת שלו להתפעל באופן עמוק מתורה ומצוות, ועכשיו הגם שהוא לומד ומתפלל ושומר שבת - לא יודע מה קורה? לא יודע.

השפעתה של התפעלות שלילית

אכן, ניתן לומר כי בקרב אלפי בחורים,

רוצה לשמוע ממך הוא מה קרה, לא מה גרם לך, כי במה שנוגע לתיקון, הפרטים לא כל-כך חשובים. **העיקר הוא לדעת איזו נקודה שבנפש צריכה כאן תיקון.** מה עכשיו תפיסתך, מה עכשיו המציאות שבה אתה נמצא, ושם אפשר לתקן.

כשהאדם רוצה לתקן פגמים ישנים, או בכלל הוא רוצה להתלמד איך להשתמש בתכונה נפלאה זו שיש לו, הוא צריך להבין ככה: **בסך הכל אתה מחפש איך להחזיר את זה שוב אל הטבעיות** - 'האלוקים עשה את האדם ישר' - **שתהיה לך שוב היכולת להתפעל בעוצמה, אבל מדברים נכונים, באופן שתתחיל להשתוקק אליהם ותקבל מהם חיים חדשים אשר תתחבר בדביקות אליהם.** זה מה שאתה מחפש. זה שהרגשת דבר זה באופנים בלתי ראויים? - בסדר, עכשיו אתה יודע שיש דבר כזה, ובכן, בענייני עולם הזה ראייה בעלמא יכולה לעשות את כל זה. עין רואה, הלב חומד וכלי המעשה גומרים. לראייה יש כח כה חזק שהיא יכולה להעביר את האדם בכל התהליך. לא כן בענייני העולם הבא שהיות ששורשם בהבנה ואינך יכול לראותם, כי גם כשאתה רואה את האתרוג והלולב, אתה צריך להבינם. הם רוחניות. **רוחניות אתה יכול לתפוס, ואתה יכול לתפוס אותה יותר חזק מגשמיות, אבל הכלי לתפוס אותה הוא הבנת המוח.**

הדרך להחזיר מסרים

לכן הכלל הראשון כדי שהאדם יוכל לתפוס דברים רוחניים ולהתפעל מהם, הוא **להבין אותם יותר חזק ויותר אמיתי.** רק אז נוכל לעבור אל השלב שזה יחדור עמוק אצל האדם. אבל עוד קודם לכן, **הוא צריך לדעת מה הוא רוצה שיקרה.** אם אין האדם מבין, הדבר אינו מתחיל.

שקיימות. בדיוק להיפך, **כי הדבר שגורם לאדם להתרגש, הוא דווקא בהבנה. כשהאדם מבין דבר כמו שצריך, הוא מתפעל עד מאוד.** ההתפעלות היא בתוך האדם, השאלה היא רק היכן היא נמצאת. אמת נכון הדבר שמי שסוחר יותר, צריך להשתמש בעצות חזקות לאסוף את חושיו שיתפעלו, בעוד הצעיר עם חוסר ההבנה שלו ועם חוסר סחיבת החבילות, יכול להתפעל מדברים חיצוניים מהר מאוד.

הרה"ק רבי אברהם אלימלך מקארלין זיע"א אמר: חסידים צעירים הם כמו הענפים הדקים של העץ, חסידים ישישים הם כמו גזע העץ. **בענפים דקים האש נתפסת מהר מאוד, אבל היא גם נכבית מהר מאוד. גזע העץ, עד שהאש נתפסת בו, לוקח זמן רב, אך כיון שהוא נדלק, האש בוערת ובווערת, והבעירה היא מבפנים. אינך צריך לראות להבות מבחוץ.** יש אצלו גחלים עוממות, הוא מיושב, הוא בנוי יסודי. יש לו התפעלויות שמפעילות אותו מבפנים. **תכונה שבנפש היא שאתה צריך לגלותה. האדם עובד כל החיים כדי לגלות את התכונה הזו.**

התבוננות במה שקורה בפנים

ומה צריך האדם לעשות? בין כשהאדם רוצה סתם לעורר תכונה זו, בין כשהאדם רוצה לתקן את הפגמים הישנים ומרגיש שיש לו עבודה יותר גדולה כי הוא צריך תחילה לתקן, לשניהם יש אותו כלל ואותו שורש. עזוב עכשיו את הלבוש ותחשוב מה קרה בנפשך. לא מה הוביל לך, אלא מה קרה. זה מאוד מאוד חשוב. הרבה מאוד פעמים יש שהאדם מספר על מקרה שהוא ניזוק ממנו בדרגה חמורה. הוא מספר איך פלוני צעק עליו ואיך פלוני רדף אחריו במשך שנים ארוכות. בסדר, כל זה מה שהוביל לך. אני שומע, בסדר. מה שאני

לעשות לאדם, ומה שתפילת השבת יכולה לעשות עם האדם, 'נשמת', 'א-ל אדון'... כי הפשט הוא כזה: אולי אתה אינך רואה במשך השבת איך אתה מחזיק ספר בידך ומכניס מידע, אבל לא זהו הדרך להתחבר להקב"ה. זה לא חייב להיות באותיות ומילים. אתה מתחבר כשאתה מצליח שזה יחדור יותר עמוק. **מימרא אחת שחודרת מאוד עמוק - מחברת אותך מאוד חזק.** עשר מימרות שאינן חודרות לעומק - אינן מביאות אותך לידי התפעלות, אינן מפעילות בך את מדת היסוד ואינן מחברות אותך.

כשהאדם שקוע בחלומות או כשהאדם שרוי במצבו הישן ודברי תורה עוברים דרך מוחו או פיו, הם נפלים החוצה לגמרי, וממילא לא קורה מה שצריך לקרות לו. אבל **אם הוא עובד קשה להביא את עצמו לידי מצב שיוכל לבוא לידי התפעלות, אזי מספיק במימרא אחת לעשות בו שינוי מאוד עמוק.**

היה מי שאמר שיסוד שביסוד הוא טראומה שבטראומה. יש בזה מן האמת. הן אתה רואה משם שיש שדבר מסוים מתוך אלף דברים שקורים לאדם, נחרטים בו עד שלא ישכח אותו עד סוף חייו. מדה טובה מרובה. מדה טובה מרובה פירושה שכל מה שאתה רואה בצד השני, קיים בצד הקדושה באופן כפול ומכופל.

התפעלותם של העולים מרונה במסירות נפש

הנה בל"ג בעומר האחרון היו אלפי אנשים שחוו את המציאות של הנסיעה לצדיקים של פעם. זה קרה אצל בני אדם שלא היו רגילים לזה ודווקא אצל אנשים די מכובדים, כלומר, אנשים שהם בדרך כלל לא מהסוג הזה. הם טיפסו על אבנים וסלעים ונחבטו ותעו ונעו ונדו במשך

אבל הבשורה הטובה היא **שאינ צורך להבין את זה באותיות דווקא, אפשר להכניס אותו בלב גם מבלי שזה יהיה כתוב בספר.** נסביר: כשאנו רוצים להתפעל מתורה, ממצוות, מקשר להקב"ה, **מה שאנו מנסים לעשות הוא שיהיה לנו הבנה וציור שקיים משהו ואז לדבק אותם למוחנו ולבנו מאוד חזק.** ההבנות הישנות מפריעות לנו, חוסר הריכוז שלנו מפריע לנו באופן נורא, ולכן האדם מחפש דרך להפטר מחוסר הריכוז ומההבנות הישנות לכמה רגעים ולהכניס את עצמו להבין דבר זה.

כשהאדם רענן ואומר כמה מזמורי תהלים עם פירוש המילות. מה כתוב בפסוק זה? אם הבנת את הפסוק, חזור עליו כמה פעמים. והוא נותן לזה לחדור אל תוכו. זהו תחילת הדרך לתת לזה להתיישב בפנים באופן עמוק ולבוא לידי ריכוז המוח. ריכוז הוא לא רק שהאדם רענן ואין לו דברים המסיחים לו את דעתו, אלא גם שהאדם **מביא לכך שיהיו לו כמה שפחות דברים שמסיחים את הרגש שלו.**

לכן מצוי לראות אצל מי שהרגשת הערך שלו הרוסה, שכאשר הוא שרוי במצב שהוא רואה שאוהבים אותו ומעריכים אותו, עכשיו אפשר להכניס בו משהו וזה יחדור מאוד מאוד עמוק, ולכן כשיוצאים לטיול וכדומה, ההרגשים נפתחים ואפשר להחדיר מה שרוצים. שבת יכולה לעשות זאת לפעמים. בשבת כל מלאכתך עשויה, ואז מנגנים ניגונים שמעוררים את הרגש, ואז כשהאדם מצב של קבלה, הוא רוצה לקבל, הוא מצליח להביא לכאן יותר כלים. אם אתה מצליח להבין יותר כלים לכאן, תוכל לקבל.

ולכן היו הצדיקים מדברים כל-כך הרבה על שבת ועל מה ששבת יכול לעשות עם האדם, ומה ששבת לפנות בוקר יכול

קדושות. אף אחד אינו מסתפק בכך, אבל מדוע לא תבין את דבריהם?

הזורעים בדמעה ברינה יקצורו

כשאתה כל-כך הרבה משקיע להגיע לאיזה דבר וזה כרוך בקשיים ואינו מרפה אך מנסה שוב ושוב, אתה עושה דבר שבסופו תהיה לך התפעלות עמוקה. ילד זה שאתה מתמודד כל-כך הרבה עם החינוך שלו. יש לו תכונות קשות, יש לו מציאות קשה, ויש לו עבר קשה, ואתה מתקדם הלאה, מנסה מפה ומנסה משם, ובסוף אחרי הכל אתה עומד בחתונתו, ההתפעלות העמוקה שיש לך כשאתה רוקד לפני הקב"ה - כרחמיו וכרוב חסדיו הגדיל לנו. אתה פורץ אז בבכי של אושר. בילד הקודם זה לא קרה לך, אתה יודע למה? כי בלי עין הרע, ההוא היה טוב לשמים וטוב לבריות. הקב"ה נתן לך מתנה, בלי עין הרע, אהוב למקום אהוב לבריות, כשרון חזק, תענוג.

אכן הבכי אינו תכלית. התפעלות עמוקה היא אם ההתפעלות היא הודאה להקב"ה. **אם הודאה להקב"ה היתה במקום יותר עמוק, השתמשת בתכונה שבנפש של מדת היסוד לעבודת ה'.** הודאה היתה לך ממקום זה, תורה למדת ממקום זה, תפילתך היתה ממקום זה.

לצייר האמת ולהתענג וליהנות

לשון יש מרבי אברהם מן ההר (נדרים מח): "מצות לימוד, שהוא ענין ציור הלב וידיעת האמת, עיקר הציורי הוא כדי לצייר האמת ולהתענג וליהנות במדע לשמח לבבו ושכלו, כדכתיב 'פקודי ה' ישרים משמחי לב'. ומשום הכי אבל אסור לקרות בתורה ובנביאים ובכתובים, מפני שהם משמחים לבו על כרחו. הילכך לא שייך למימר במצות תלמוד דלא ניתן ליהנות,

שעות ארוכות, הכל מתוך תשוקה להגיע לרבי שמעון. הם רוצים לבוא לשמוח בהילולא דבר יוחאי. וראית שאחר כך ההתפעלות שהיתה, היתה הרבה יותר חזקה. אבל איזה סוג של התפעלות? - אנו מדברים על הרבה אנשים ברי דעת. זו היתה התפעלות עמוקה דקדושה אשר יזכרו אותה עד סוף ימיהם. מה היתה ההתפעלות שלהם? - הפנימיות שהרגישו בהיותם בהיכל הציון הקדוש, הפנימיות שהרגישו כשרקדו בחצר. כי **הקב"ה ברא חוק בכריאה, שכאשר אתה עובד קשה על איזה דבר ותשוקתך גוברת ואתה משלם על זה מחיר יקר,** זה נעשה כמו חץ וקשת. אתה מותח אותו יותר ויותר, ואז **כשזה יוצא, זה מגיע למקום הרבה יותר רחוק.** סיבה יש מדוע יורה כחץ שייך למדת היסוד, כי זה עובד באופן זה. **נפש האדם פועלת באופן זה, שיש לה במציאות כח להתפעל באופן עמוק ביותר.**

לימדו הצדיקים - שישע לשם לשבת... הגמרא אומרת במסכת חגיגה - בר בי רב דחד יומא. **הגמרא** עצמה מספרת זאת. האמורא שלקח לו שלושה חודשים ללכת ושלושה חודשים לחזור. עלה לו ששה חדשים בשביל להיות בישיבה יום אחד. מה עם 'הוי מחשב'? לבזבז כל-כך הרבה זמן?!

אכן צריך להיות אוויל בשביל לחשוב שהתשובה לכך היא: יש סגולה כזאת. אתה הורס את הכל כשאתה עונה תשובה כזאת. אולי יש בזה גם סגולה, אבל קודם כל יש את הפשטות. זה כמו מי שלומד תוספות ובמקום להבין את דבריהם, הוא ממלמל אותם במהירות ואומר: שמעתי מספרים שגם אם אין מבינים, זה נכנס לנשמה. אבל אתה הרי עומד כאן בדברי התוספות! תחשוב רגע! אתה יודע מה יקרה אם תבין את דבריהם? אתה צודק שהמילים בעצמן

זו בטבענו. ב. אם אינו מרגיש זאת, הוא אומר: בסדר, **מפני שהגוף יותר חזק מחמת דברים שאירעו או משום שעדיין לא התרגלתי,** אבל אין זה מכחיש את מציאות הדברים. **המציאות היא שהתכונה היא קיימת.** ואז הוא מנסה לאסוף את חושיו. הוא מנסה להבין שאינני יכול להתרגש כי אני עסוק. זה דבר נפלא. יש שהאדם חושב שרציפות פירושה שאינו מפסיק או שאינו עונה בטלפון בשום פנים ואופן. זה מצלצל לו, זה שורק לו, זה רוטט לו, הוא בשלו - אני באמצע ללמוד עכשיו. הוא הורס לעצמו את התענוג שלו. למה? כי לא יתכן שנפשו אינה מופרעת. כל כמה דקות היא מופרעת והוא מתאפק. הוא לא מסתכל, הוא לא עונה. **די במה שבא מן החוץ כדי לגזול ממנו את היכולת להתענוג.**

להיות מופשט פירושו שהוא מנסה בכל כוחו להגיע למה שהוא עושה **עם כל רגשותיו.** לכן כשיראי ה' ישבו ולמדו, הם ידעו - אני צריך להיכנס לכאן עם הרגש, לא רק לקלוט ידיעות, כדי שמשוה יקרה כאן. על כן הוא חוזר בתשובה קודם לכן ושר ניגוני דביקות ותשוקה לה' ואומר תהלים ולומד קצת אור החיים הק' או ספר חסידי או גמרא. הוא נוסע כאן. הוא יודע מה שהוא רוצה. הוא מבין לאן הוא רוצה להגיע. הוא לא יכול להתחיל עם לומדות. זה לעולם לא יגיע למקום זה. כשיתחיל מהכיוון השני, וכבר יהיה שקוע בזה, וכבר יהיה קצת מחומם, אז כשיתחיל ללמוד אמר רב הונא ויקלוט שיש כאן חידוש, יתעורר בלבו רגש יותר עמוק.

סופה של עזות דקדושה

והדוגמא שהבאנו לעיל של להתייגע לדבר מצוה, של לא להתיימש מדבר מצוה. דבר טוב צריך ללמוד מכל אחד. היו אנשים שהלכו שש שעות ברגל או קצת במכונית

שעיקר מצותו היא ההנאה והתענוג במה שמשיג ומבין בלימודו. הילכך כשהדירו זה את זה או הדיר זה את זה אסור לקרות בספר האוסר, שהרי על כרחו מגעת לו הנאה מממונו".

הנה כי כן, **מדת היסוד של האדם המיושב, היא ההבנה שלו.** אומרים שהאיש המבוגר פחות מתפעל. הוא פחות מתפעל מחיצוניות. הוא הרבה יותר מתפעל מהבנה. כפי המבואר בדברי רבי אברהם מן ההר, **ההבנה היא הכלי להשגת תענוג, שתהיה לו התפעלות עמוקה ביותר.**

הבנה על פי פנימיות, על פי ספרי חסידות, על פי האמת, לעולם לא תביא לו לאדם תענוג גדול בגלל שהבין דברי התוספות אם זה היה רק חלק החכמה שבה. יהיה לו בוודאי תענוג מסוים, אבל **הדבר שיביא לו תענוג הרבה יותר גדול הוא כשזה מהול ביראה, כשזה מעורב עם ההכרה שהקב"ה עומד כאן ולומד אתו.** הוי אומר: הבנה היא לא רק האותיות של התוספות, אלא גם ובעיקר מה שקרה כאן אתי עכשיו. הוא לא יכול להאמין שהגיע למקום כזה. **הוא מרגיש את קרבתו עם ה' אחרי כל-כך הרבה בכי ותשוקה. הבנה זו מביאה אותו לידי התפעלות עמוקה בהרבה, ואז זה מביא לו לחיבור הרבה יותר עמוק עם הקב"ה.** התשובה שיש לו קודם הלימוד, והיראה שיש לו והתשוקה שיש לו להגיע לקדושה, מתערבות עם יגיעתו להבין את דברי התוספות, והתוצאה לאחר מכן, היא תוצאה שנובעת מכולן ביחד, **ודבר זה גורם לו לשמחת הלב** כדברי רבי אברהם מן ההר.

לתת לעצמו יכולת להתרגש

אם האדם מבין זאת, מה שהוא מנסה לעשות הוא: א. שהוא מבין שיש לו תכונה

כשתעשה דבר זה, זהו אחד מהכלים שמביאים אחר כך התפעלות דקדושה. אם נפלת ושוב נפלת, וכבר ניסית ושוב נפלת, **התכונה של לקום ולנסות שוב היא מהכלים החזקים ביותר** אשר אחר כך **בתוצאה יש לך התפעלות עמוקה, כי אינך יכול להאמין שהגעית לשם**. 'שבע יפול צדיק וקם' פירושו כך: 'שבע יפול', וכתוצאה מכך, 'צדיק וקם'. **תקבל אז את המדה של 'כי כל בשמים ובארץ'**. תקשר אז שמים וארץ. **כל הנפילות ישמשו אותך להביא לך התפעלות עמוקה. וזהו תשובה מאהבה האמיתית, כי אז נמצא שהנפילה עזרה לך להגיע לאותה התפעלות עמוקה, כי בלעדיה, לעולם לא היית מגיע לידי התפעלות כה עמוקה, ואותה התפעלות היא הרי דביקות אמיתית.**

נמצא שבכל הקשיים שיש לך, אתה צריך לעשות כל זה אכזרי, כאותו המושג שכאשר לוקחים את כל האפסים ומוסיפים להם את הספרה אחת, זה נעשה מיליון. זה מה שנקרא תשובה מאהבה אצל האדם. וכמה שאתה רואה את זה בצד השני, דע לך שזה קיים. התכונה קיימת אצלך. **אתה צריך להשתמש בכלים המביאים לידי התפעלות עמוקה**. למד מה הם הכלים האלה ואז תראה כמה דבר זה קיים בנפשך וכמה זה מחבר אותך.

דור של בעלי תשובה

זהו מה שמונח קצת גם במה שאמר **החווה מלובלין** זיע"א ועוד מהצדיקים נ"ע, שהדור האחרון, **דור עקבתא דמשיחא, הוא הדור של בעלי התשובה**. הנפש שלנו הרבה יותר משתוקקת לתענוג והבנה מנפשם של בני הדור הקודם. אתה יכול לשמוע את בן הדור הקודם אומר: הרבי שליט"א ככה אמר, אין סיפורים. זה כל חיותו. הוא לא צריך להבין, הוא צריך לומר, הוא לא צריך

וקצת ברגל, ותפסו אותם והחזירו אותם למקומות מרוחקים. אחרי כל היגיעה, כשכבר עמדו ליד שער הכניסה למירון, העלו אותם על רכבים והחזירו אותם למרחק נסיעה של כמה שעות. היה לא אחד, ולא שנים ולא עשרה ולא מאה, שאחרי הכאב העמוק שהרגישו, הלכו שוב, והיו הרבה מהם שהחזירו אותם פעמיים ושוב קמו והלכו רגלית. היו ביניהם גם שניסו במשך ארבע עשרה שעות להגיע למירון.

צריך ללמוד מזה נקודה של יהדות. זה לא קשור ללבוש של זה, אלא לנפש של זה. הדבר הוא דבר אמת. משום מה כאן יצרו של אדם שיתף פעולה - אני הולך לנצח אותם. הם לא יחליטו בשבילי. אבל הנקודה שאנו יכולים להוציא מזה. יש לך ספק שכאשר האדם עושה כן, הוא יכול להצליח הרבה מאוד? - נפלתי, התגלגלתי מכל המדרגות, היו לי בושות וחרפות, וקמתי וניסיתי שוב. נפלתי לאחר ממש קומות, נפלתי אחורנית שש שעות, קמתי ואמרתי: **יש לי עזות, הבנת? יש לי עזות ואני הולך לנסות שוב. התכונה קיימת בנפש.**

אכן סוגיא זו היא סוגיא של **עזות דקדושה**, שלא **לא להתיימש**, של **אמונה שבסוף אצליח**. אבל התוצאה של דבר זה היא **יסוד - התפעלות והתקשרות**. חבל, חבל, יתכן שאחרי כל זה, התפעלות תהיה מזה שניצח את המשטרה, או מזה שהוא יכול לצלם את עצמו במירון - הנה הגעתי. מסכן, עשית את כל הדרך המפותלת, ובסוף הלכת לישון.

אבל יהודי זה שאינו צריך לספר לאף אחד, אין לו עם אף אחד כלום, **יש לו רק עם זה שהוא רוצה לדבר עכשיו עם הקב"ה, הוא רוצה להתרגש עכשיו.**

כמובן. אבל זהו דור של בעלי תשובה, שאחר כך אתה לוקח את מכשול ומשתמש בו לנצח ולהשתוקק ולחזור בתשובה שלימה, ובסוף נעשה מזה דביקות עצומה בהקב"ה, וכשמפתחים חלק זה שבנפש, הרי זה כלי עצום לקבלת התורה.

כלום. הוא חי עם זה שכך צריך לעשות, זה המנהג, ואין על כך עוררין. הוא יכול להתחבר לזה באופן כזה. אך להקב"ה יש סדר של נפשות, והוא קבע שבדור החדש, התשוקה לתענוג ולהבנה ולהרגשים תעלה במאה דרגות. זה מגיע יחד עם מכשול,

נדבת הר"ר **חיים אליהו גרוסמן** הי"ו
לכבוד שמחת הברית לנכדו בן חתנו הר"ר
מורדכי לאנגסאם הי"ו
לזכות **יצחק בן יטל**
וזוגתו **פרידא** בת **חיה שיינדל**

יום חמישי פרשת במדבר כ"ז אייר תשפ"ו

ההשתדלות הנכונה לזכות לילדים טובים

ולמדתם אותם את בניכם

רבנו השל"ה הקדוש כותב כי ערב ראש חודש סיון הוא עת רצון מיוחדת להתפלל על הבנים שיהיו צדיקים וטובים. והנה, מידי יום ביומו, בקריאת שמע, אנו עוסקים הרבה בנושא חינוך הבנים, התופס שם מקום נכבד. 'ושננתם לבניך', 'ולמדתם אותם את בניכם לדבר בם'. בקריאת שמע עצמה זה קיים. קריאת שמע, כידוע, בנויה על יסודות הדת. 'ה' אלוקינו ה' אחד', ואהבת את ה' אלוקיך בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאודך. לא אומרים הכל בקריאת שמע. ברמז - כן. ברמז הכל נמצא בקריאת שמע. אבל מה שאומרים בפירוש, הם הדברים שהם הא"ב ממש. אפילו עשרת הדיברות רק מרומזים. אבל אמונה ואהבת ה', וכן תפילין ומזוזה שהם גם כן אותו ענין, כי כותבים בהם 'שמע ישראל ה' אלוקינו ה' אחד' - הן אלה שמופיעות בקריאת שמע. אך שם עוסקים בנושא של 'ושננתם לבניך', הרי שזה נמצא באותה דרגה של דברים. אם נרצה להגדיר זאת בלשונונו לצורך ההבנה: הנושא הזה קודם במעלה לחלק מעשרת הדברות. עשרת הדברות רק מרומזים, וזה כתוב מפורש בקריאת שמע, גם בפרשה הראשונה וגם בפרשה השניה.

מכאן מסתבר, שמדובר **בחלק ממנהגות של היהדות ובתפקידי האחריות המוטלים**

על היהודי כיהודי. אין מדברים בקריאת שמע על ילדים טובים. לא זה הנושא כאן. הנושא הוא **האחריות שלך** והשאלה **האם אתה מתעסק בזה.** בקריאת שמע אומרים: אתה צריך להיות עסוק באהבת ה', אתה צריך להיות שקוע בנושא זה - 'והיו הדברים האלה אשר אנכי מצוך היום על לבבך'. זה צריך להעסיק אותך כל היום. בכל מקום שאתה הולך, בכל מה שאתה עושה, **אתה צריך להיות עסוק בזה שהקב"ה אחד ושאתה אוהב אותי.** זה צריך להציף אותך לגמרי, **ולהיות עסוק במסירת דבר זה לילדים, נכנס בקטגוריה זו.**

איזהו עם הארץ?

יש **במסכת סוטה** (כב, א): "איזהו עם הארץ? כל שאינו קורא קריאת שמע שחרית וערבית בברכותיה דברי ר' מאיר". **מהרש"א** שם מסביר על פי מה דאיתא **במסכת מנחות** בשם **רשב"י** שאפשר לקיים מצות 'לא ימוש' על-ידי קריאת שמע שחרית וערבית, ולכן אם אין האדם קורא קריאת שמע, הרי הוא עם הארץ. עם הארץ הוא מי שאין לו את המושגים הבסיסיים. אפשר לראות שמשתמשים במושג עם הארץ אפילו על התנהגות. מי שאין לו את הא"ב ואינו מתנהג כבן אדם, נחשב בגדר עם הארץ.

הבנים לתלמוד תורה. אם אינך מגדל את בניך לתלמוד תורה, אינני יכול לעזור לך. מה לעשות שגם זה כתוב בקריאת שמע.

זה לא שר' יונתן בן יוסף בא ואומר: אני סבור שעם הארץ הוא מי שאינו מגדל את בניו לתלמוד תורה, כך יצא לי. לא, זה לא שהוא בעצמו הוסיף את זה. בקריאת שמע זה כתוב. כל אחד מהתנאים הרחיב את זה בעוד פסוק מפסוקי הקריאת שמע, לומר שאפילו חסר לו לאדם בפסוק האחרון של קריאת שמע, הוא לא מגדל את בניו לתלמוד תורה, זה לא חשוב לו, הרי זה עוד דרך לגלות שאינו קורא קריאת שמע.

חלק גדול ממנהג היהודי

הנה אם מסתכלים על זה בהסתכלות יותר רחבה, אנו מגיעים להבנה שהעסק **בגידול הבנים לתורה ויראת שמים, הוא חלק גדול ממנהגו של היהודי**, ואין מדברים כאן על תוצאות לראות איך הבנים גדלו, אלא מדברים על השאלה **האם אתה עסוק בדברים שבעבורם נוצרת**. אם אתה קם בבוקר ואומר קריאת שמע, אתה אומר פרשת שמע, אתה אדם כזה שעסוק היכן שהוא ב'זהו הדברים האלה על לבבך', אתה מדבר על זה, אתה מנסה לעסוק בזה, אתה ממנהג... **הפוסקים** מדברים על זה שמצד אחד אמרו שיוצאים ידי חובה בקריאת שמע שחרית וערבית ומצד שני כתוב 'והגית בו יומם ולילה', ואחד מהמהלכים שאמרו בזה שיש לפעמים מי שכל היום הוא צריך להיזהר שלא לבזוז את זמנו כדי ששעת הקביעות עתים שלו תחזיק מעמד. יש לו באמת מלחמה לרוב העומס שיש לו... 'והגית' מפרש רש"י והתבוננת. הוא עסוק בזה, זה מה שמונח לו בראש, זה הנושא שלו, על זה הוא חושב כל היום. אדם כזה נמצא בקריאת שמע. הוא שח,

והרי זה כפי שלמדנו לעיל. יש את תרי"ג המצוות, אבל הן פרטים של משהו יותר בסיסי. יש לדעת הלכות שבת. נחוץ מאוד לדעת הלכות שבת. אבל יש משהו שבא לפני כן - א"ב. הוא נברא, הקב"ה ברא אותו, הוא עובד את ה'. משם עוברים אל כל הפרטים. נמצא שאם אין האדם קורא קריאת שמע, הוא לא פה בכלל. הוא לא בענין. זהו הפשטות של שיטת רבי מאיר.

ממשיכה הברייתא: "וחכמים אומרים: כל שאינו מניח תפילין. בן עזאי אומר: כל שאין לו ציצית בבגדו. ר' יונתן בן יוסף אומר: כל שיש לו בנים ואינו מגדלן ללמוד תורה". היא ממשיכה עוד: "אחרים אומרים: אפילו קורא ושונה ולא שימש תלמידי חכמים - זהו עם הארץ".

מעיד עדות שקר בעצמו

ומהרש"א שם מסביר שזה מיוסד על מה שאמרו **חז"ל** שהקורא קריאת שמע בלי תפילין, הרי הוא כמעיד עדות שקר בעצמו. במילים אחרות: אתה קורא קריאת שמע, ובאותו זמן, אינך מקיים מה שאתה אומר. מאוד טיפשי הוא מה שאתה עושה. אתה אומר בקריאת שמע 'וקשרתם לאות על ירך, והיו לטוטפות בין עיניך', אני מסתכל עליך, אינך עטור בתפילין. אתה עושה ליצנות. מבאר מהרש"א שהשיטות השונות, הן לפי סדר הפסוקים בקריאת שמע. השיטה הראשונה אומרת: אם אינך קורא קריאת שמע - אתה עם הארץ. השיטה השנייה אומרת: אף על פי שבאופן טכני אתה קורא קריאת שמע, אם אינך מקיים מה שכתוב בה, למשל, אם אינך מניח תפילין, לא קראת קריאת שמע. השיטה השלישית אומרת: ציצית היא גם כן מפסוקי הקריאת שמע. אם אינך מטיל ציצית בבגדך, אתה שוב לא נמצא בעסק. ואז באה השיטה הרביעית ואומרת: וכן הוא הדבר לגבי גידול

איתא: "תנו רבנן, שבעה בנים היו לה לקמחית וכולן שמשו בכהונה גדולה. אמרו לה חכמים: מה עשית שזכית לכך? - אמרה להם: מימי לא ראו קורות ביתי קלעי שערי. אמרו לה: הרבה עשו כן, ולא הועילו".

הפוסקים מדברים על כך שמעיקרא דדינא אין איסור לגלות את השער בתוך הבית, אבל ה'חתם סופר' כבר מביא שנהגו כן ונהפך להיות הלכה קבועה שאפילו בתוך הבית אסור לגלות את השער, אבל היא החמירה על עצמה יותר, ואפילו כשהיתה לבדה ואין איש בבית, הקפידה שאפילו קורות ביתה לא יראו את קלעי שערה. וכבר הביא **המגן אברהם** (סימן ע"ה) בשם **הזוהר** "ק שצריך להקפיד שלא יתראה החוצה אפילו שער אחת של אשה. ובתוספתא איתא עוד שגם כשפשטה את בגדה, נזהרה שלעולם לא יראו את אמרי חלוקה, אלא דרך מיוחדת היתה לה לכסות את עצמה בסדין. ואיתא שם שקראו עליה חכמים: 'כל כבודה בת מלך פנימה', שאפילו בהיותה לבד בביתה, נזהרה כל-כך, ולכן 'ממשבצות זהב לבושה', היינו שזכתה לבנים כהנים גדולים שלובשים את החושן העשוי ממשבצות זהב.

וכפי שאנו רואים, סיום הברייתא היא: "אמרו לה: הרבה עשו כן ולא הועילו". כאילו אומר: אני שומע, יש הרבה שהחמירו כך ולא זכו לתוצאה זו.

ולכאורה אינו מובן שהרי החכמים עצמם שיבחוה וקראו עליה הפסוק 'כל כבודה בת מלך פנימה' ואמרו שמחמת כן זכתה לבנים כהנים גדולים, ועוד יש **במסכת מגילה** (י, ב): כל כלה שהיא צנועה בבית חמיה, זוכה ויוצאין ממנה מלכים ונביאים, ואם כן מה באמת פשר הדבר שהרבה עשו כן ולא הועילו. מבאר ה'בן יהוידע' שלא כל אחת עושה זאת בכוונה הרצויה, והיא

הוא צריך לחזור בתשובה, אבל לא שהוא בכלל לא שייך לזה. הוא עסוק בזה, **אתה רואה מה השיג והשיח שלו, אתה רואה מה המהות שלו, אתה רואה מה תופס אצלו מקום, אתה רואה ממה הוא מתפעל**. השני לעומתו, הגם שהוא עושה מצוה כאן מצוה שם, אין זה קריאת שמע.

זהו בעצם ההרחבה של הברייתא. ההוא אינו בן אדם של קריאת שמע. אדם רציני, הוא אדם כזה שאתה רואה עליו שהוא רציני. רציני פירושו **שהוא יודע מה עיקר ומה טפל**. אין לו זמן לשטויות. הוא לא יכול לסבול דברים בטלים. **אנו נמצאים כאן בשביל תפקיד. זהו בעצם המהות של קריאת שמע, להביא את האדם לחיות חיים כאלה**. 'ודברת בם בשבתך בביתך ובכלכתך בדרך ובשכבך ובקומך'. **הוא מדבר על זה, זה מעניין אותך, הוא מתקדם בזה, הוא מתפעל מזה**.

ולשם שייך הנושא שהסוגיא של **הקשר של בניו עם הקב"ה, הקשר של בניו עם התורה, תופסת מקום גדול אצלו, והוא מקדיש לכך הרבה מזמנו ומכוחות נפשו**. הבעיה היא שיש כאלה שאינם עסוקים בזה כלל, כי יש דברים שיותר חשובים אצלם, כסף וכבוד, דברים שאין להם שייכות לקריאת שמע. בסדר, על זה באה קריאת שמע להוציא מזה, ועל זה כתב מהרש"א שאדם זה בקוראו קריאת שמע הוא בבחינת מעיד עדות שקר. אל תיפגע, אבל אתה מעיד עדות שקר אם גידול הילדים לתלמוד תורה אינו מעניין אותך משום שאתה עסוק בדברי הבל.

הרבה עשו כקמחית ולא הועילו

אבל יש נקודה יותר עמוקה אשר יכולה ליישר את דעתנו ואנו רואים זאת הרבה בנוסח **תפילת השל"ה**. **במסכת יומא** (מו, א)

לאביו יש הרי כל-כך הרבה מעלות. למה הוא היה צריך לקחת דווקא את החסרון של אביו ושזה יהיה כל מהותו? אכן אחת מהסיבות הפשוטות לכך היא מה שאנו מדברים עכשיו. אין פירושו של דבר שהאב יש לו הרבה מאוד מעלות והילד הולך ונתפס דווקא על החסרון ורוקד אתו. למשל, אביו מתפלל מאוחר וכנגד זה יש לו כל-כך הרבה מעלות, והילד, דבר ראשון הוא מתפלל מאוחר, ולגבי המעלות, הוא אומר: אני לא צריך להיות בדיוק כאבי. סיבת הדבר היא **שהילד תלוי בנקודה, ובנקודה יש שם שינוי קטן, ואותו שינוי הוא לוקח כי אותו הוא מרגיש**. יתכן הרבה פעמים שכל הדברים האחרים שהאב עושה, הם יותר חיצוניים מדבר זה. שימו לב לנקודה זו. לאביו יש הרבה דברים נפלאים, אבל **נושא זה מה גורם לו להתפעל**, מה נוגע אליו באמת, מה הוא רוצה באמת, מה הוא עושה כשאף אחד אינו רואה, **דבר זה משפיע על הילד יותר מכל דבר אחר, כי הילד תלוי במהותם של הוריהם, בפנימיותם**, התולדה היא מה שיוצא מפנימיות המוח, ודבר זה הילד מרגיש, בזה הוא תלוי. **אין העניין שיש לאביו רק חסרון אחד, אלא קצת הוא מהווה את מהותו**, והדברים האחרים שהוא עושה, אינם מהווים את מהותו.

דוגמא לדבר: האב מאוד מקפיד על קביעות עתים ועורך סיומים כדי שהילדים יראו, אבל זה לא הפנימיות שלו. הוא עושה את זה באמת, אבל הוא לא חי מזה. הוא חי מהמצב. אולי באמת מהסיום - כן, אבל מהלימוד פחות. הוא רוצה שילדיו יראו שאצלו זה דבר מאוד חשוב. אח יקר! חשוב לך שילדיך יראו שזה חשוב להם, אבל אפילו אצלך זה לא חשוב. שים לב לנושא

עשתה זאת בכוונה הרצויה ביותר ולכן זכתה לבנים כהנים גדולים.

בזכות צניעות זוכים לילדים טובים

הנה נמצא כאן דבר עמוק ויכול לעזור לנו בנושא הרחב שבעניין זה. הנושא של ילדים בכלל והנושא של בריאות הנפש שלהם וההצלחה שלהם בעבודת ה', **תלוי בחלקים העמוקים ביותר שבנפש ההורים**. הן רואים אפילו במציאות של פריה ורביה, של כח ההולדה. הילד יש לו שייכות לא לחלקים החיצוניים של אביו ואמו, אלא מהותו של הילד היא תולדה של החלקים העמוקים ביותר שלהם.

כשחז"ל אומרים שבזכות צניעות אפשר לזכות לבנים טובים, אפשר להסתכל על זה כסגולה. סגולה נפלאה. זה מצוין לקווי* הנשים. הכל תלוי בזה. תשמרי על צניעות - יהיו לך ילדים טובים. זה עובד. בא נדבר פשוט. תתלבשי בצניעות - יהיו לך ילדים טובים. הבעיה היא שחז"ל אומרים שיש נשים שנמצאות ברוגז על הקווים האלה - הרבה עשו ולא הועילו.

אומר ה'בן יהוידע': בא ננסה להבין מה זה שייך לצניעות ואז תצליח להבין גם מדוע הרבה עשו ולא הועילו. אכן באמת זה יותר רחב מצניעות, אך בצניעות זה יותר בולט. **מהותם של ההורים**, כלומר, **הקשר שלהם עם בוראם והסיבות שהם עושים מה שעושים, זה מה שהילד מרגיש וזה מה שמשפיע עליו ביותר**.

כשהילד יורש רק את החולשות

אפשר לראות זאת בהרבה מאוד אופנים. למשל, הרבה פעמים רואים שהילד משום מה יורש את חולשות אביו, והפלא הוא -

היא מסרה לה את הסימנים, אך לא אמרה לה שאלו הסימנים שיעקב נתן לה, שלא תחשוב שכן הוא סדר הדברים. **צניעות היא שקשורה לדיבור ולגילוי.** זה דבר מאוד מאוד עמוק.

כלל גדול במעלות הצדיקים

כשאמרו שקמחית זכתה שיצאו ממנה שבעה כהנים גדולים, זה מעורר קושיא וחז"ל עצמם שואלים אותה. משהו לא מסתדר פה. ככה זה? אם האשה שומרת על צניעות, היא זוכה לילדים טובים? לפי חשבון הדבר לא מסתדר.

אומר ה'בן יהוידע': הבה נבין מה זו צניעות ואז נבין מה היתה זכייתה של אשה זו. ובכן, זה לא מה אלא למה. כך הוא אומר. **זה לא מה היא עשתה, אלא למה היא עשתה מה שעשתה.** רואים בדרך משל בתחילת השולחן ערוך איך צריך להתלבש בבוקר, וכל ההלוך-ילך הוא שזה כעין המשך של 'שויתי ה' לנגדי תמיד'. זה ההמשך של זה שהקב"ה מלוא כל הארץ כבודו ואני מתייחס בכל עת שהקב"ה נמצא כאן, וממילא יש לי בוש טבעית והכנעה טבעית. זה לא הגיע מסוגיא אחרת. **זה הגיע מאמונה והכנעה, מקשר מדויק עם הקב"ה.** יש לך מושג כמה קשה להגיע לקשר כזה? שמחה מצד אחד, בוש מצד שני. הוא מתחבא מהקב"ה, אך זה נובע אצלו לא מרצון לברוח ממנו ח"ו, אלא מיראה מהולה באהבה. הקב"ה נמצא כאן! אני מתבייש מחסרונותיי.

כדברי הרמ"א שם: "'שויתי ה' לנגדי תמיד' הוא כלל גדול בתורה ובמעלות הצדיקים אשר הולכים לפני האלוקים, כי אין ישיבת האדם ותנועותיו ועסקיו והוא לבדו בביתו כישיבתו ותנועותיו ועסקיו והוא לפני מלך גדול, ולא דיבור והרחבת

הזה. הוא באמת רוצה לחנך את בניו שהתורה היא הדבר החשוב ביותר. **אני מוכן למסור את הכל** - הוא אומר - **כדי שהילדים ידעו שהתורה היא הדבר החשוב ביותר.** אני רוצה שיהיו לי ילדים טובים. ובהרבה מקרים זה לא עובד.

צניעות היא דבר פנימי

ה'בן יהוידע' אומר ככה: צניעות היא דבר מאוד בפנימי, ואף שרבים תופסים את סוגיית הצניעות באופן חיצוני - צבע כזה, צבע כזה, ארוך, קצר, רחב, צר וכו'. אכן הרבה פעמים אין ברירה אחרת, במיוחד כשמחנכים ילדים. זה הרי דבר כל-כך עמוק ואי אפשר לאומרו ולהסתמך על כך שיבינו את הפנימיות, לכן אין ברירה אלא לומר להם: אנחנו עושים כך ולא כך, כי אצלנו בבית לא עושים כך.

ובגלל זה מצוי לראות בת שמקימת את כל כללי הצניעות כדי להתאים את עצמה לקהילה ולמוסדות או אפילו לאמה, אבל את נקודת הצניעות אין לה. העדינות, ההבנה, ההרגש - אינן, כי לא דיברו עליהן. היא עומד ברחוב ומדברת בקול וכיוצא בזה. כששואלים אותה, היא עונה: אף אחת לא אמרה לי שאסור. **אכן צניעות היא נקודה שבנפש,** וכשהיא קיימת, אין הבת רוצה לבלוט החוצה, אין היא רוצה שאחרים ימשכו אחריה, **היא לא צריכה את זה.** זה לא שהיא נזהרת כדי שאחרים לא ייכשלו, אלא **זה נקודה שבנפש שמקבלת הרגשת ערך וחמימות ממקום בריא וטוב, עד כדי** שאינה רוצה לבלוט, עד כדי כך שתנועה זו שבנפש תתגלה ותאיר כשהאם תדבר או לא תדבר מהצלחת ילדיה וכיוצא בזה, ללא שום קשר לסוגיית הלבוש וכדומה.

בשכר צניעות שהיתה ברחל שלא סיפרה ללאה שקיבלה את הסימנים מיעקב.

אחד מיסודותיה העיקריים של מידת הצניעות הוא **שהקב"ה ברא את נפש האדם בשלימות כזו, שאין להצורך שאי מי בעולם יידע עליה משהו**. לפיכך, **אם אתה מרגיש צורך עז** שמישהו - אפילו מהקרובים אליך - יידע על החלקים העדינים שבחיך, או **אם האשה מרגישה צורך** שמישהו שאינו צריך לדעת, יידע מהיופי שלה, **הרי זו הוכחה לכך שהנפש אינה מקבלת מה שהיא צריכה**.

כאמור, **מאוד קשה להגיע למקום הזה, אבל עובדים על זה**. איננו מלאכים ואנו עובדים על זה.

כל כבודה בת מלך פנימה

יש בימינו הרבה מאוד שאמנם מתלבשים כראוי, אבל הסיבה העיקרית היא או משום שהם צריכים להתאים את עצמם לתקנון או בגלל לחץ חברתי, כי אי אפשר ללכת כנגד הזרם. ועוד יש רבים שאף מתגאים בכך. שינתי ומהיום אני לבוש כך וכך - שכולם יידעו שאני צדקת. איננו מזלזלים ח"ו בנושא זה, ולפעמים יש בזה גם צורך כדי לעודד אחרים לעשות שינוי לטובה. כוונתנו לומר שיש לשים לב לכך. יש כאלה שאצלם מדובר סך הכל בביטוי שאני כביר וחזק ואדם כל-כך נפלא. הרבה פעמים אין ברירה אחרת, כי אם נלך בדרך האחרת, יהיה לחץ לכיוון השני, על כן צריך לקיים את הפסוק 'את יראי ה' יכבד', מה גם שהרי מדברים אל הגילאים הצעירים. בין עשרים לשלושים זה צעיר מאוד בכל הנוגע לדברים כאלה. כך שאין ברירה אלא לדבר בסגנון ילדותי. עושים מבצע שמי שמקבלת על עצמה, יתפללו עליה, ודעי לך שאין לך מושג בחשיבותך למעלה בשמים והמלאכים אומרים שירה ומוחאים כף אל כף. בסדר גמור. קווי הנשים חייבים להמשיך לדבר

פיו כרצונו והוא עם אנשי ביתו וקרוביו, כדבורו במושב המלך. כל שכן כשישים האדם אל לבו שהמלך הגדול הקב"ה אשר מלא כל הארץ כבודו עומד עליו ורואה במעשיו, כמו שנאמר: 'אם יסתר איש במסתרים ואני לא אראנו נאם ה'', מיד יגיע אליו היראה וההכנעה בפחד השי"ת ובושתו ממנו תמיד". זה סוג של הלוך-ילך שהוא תחת הרושם שהקב"ה נמצא כאן והקב"ה מחזיק ממנו, ולכן אין לו שום צורך להראות לזולתו שום דבר.

הפחיתות שבצורך לבלוט החוצה

הקדוש ברוך הוא חנן את האישה בתכונה של יופי, ואין פגם בדבר; אדרבה, זהו מצב בריא ונכון כאשר היא משתמשת בתכונה זו למטרה הנכונה - תחילה כלפי ריבונו של עולם, ולאחר מכן כלפי בעלה. יש לה הרגשים בריאים ונכונים באופן מדויק. אמנם, **מאוד מאוד קשה להגיע למדריגה כזו**. אבל איך מתקדמים לשם? **מתקדמים על-ידי הרבה אמונה ועל-ידי הרבה תשובה**, וכן על-ידי הרבה מאוד מודעות, היינו לשים לב לגורמים העומדים מאחורי מעשינו. לעמוד על הטעויות, לעמוד על הסיבות האמיתיות להתנהגותנו, וללמוד לבזו למעשים הנעשים רק מחמת סיבות חיצוניות ולהשניא על עצמנו את הרע.

שמים לב לכך - עשיתי זאת כי רציתי שפלוני יידע, היה לי חשוב שהוא ישים לב, לא בניתי את הקשר העמוק שלי עם הקב"ה, אלא הייתי זקוק לכך שמישהו יראה אותי שאני מתפלל בהתלהבות. זה כזו פחיתות. 'פה אל פה אדבר בו'. יש לו לאדם קשר עם הקב"ה ואינו נוטל מזה מספיק חיות. הוא צריך למישהו לספר וזה מה שיתן לו חיות.

יתכן באמת שחלקים מהשיעור הזה אסור לאומרם בפני עם הארץ. כוונתנו לומר שהנושא מאוד עדין ואם אין לומדים אותו נכונה, עלולים להגיע לידי מכשול. אנו באמת נושאים תפילה לה' שיהיה בעזרנו שלא תצא תקלה מתחת ידינו ויהיו הדברים אך ורק לתועלת.

כעת תחזור לקריאת שמע ושים לב **שהתורה מדברת שם על דברים שהם במהותך, לא על דברים אחרים.** כשהתורה אומרת לאדם 'ואהבת את ה' אלוך', היא אומרת לו: אני רוצה שתהיה אדם **כזה שהוא אוהב את ה'**, אני רוצה שתהיה אדם **כזה** שמקיים 'והיו הדברים האלה אשר אנכי מצוך היום על לבבך', אני רוצה שתהיה **אדם כזה** שמקיים 'ודברת בם בשבתך בביתך'. **אני תופס אותך בנקודה, שתהיה אדם מסוג כזה. ושם בסוגיא זו נכלל גם שתחנך את בניך.** עשה לי טובה, חנך את בניך.

המהות משפיעה יותר מהסגולה

ואחרי שלמדנו את דברי ה'בן יהוידע', אנו מבינים שלחנך את הבנים אין פירושו לנסוע בערב ראש חודש סיון לציונו של השל"ה הק', כי לנסוע לציונו של השל"ה הק' הוא ביטוי של אדם האומר: המקום שבו אני נמצא - זה נושא אחד, לזכות לילדים טובים כמה צריך לתת? מאה ואחד שקלים? - בבקשה. הוי אומר: בחלקים החיצוניים, שם תמצאו אותו. בחלקים המהותיים? - הוא ברוגז אש להבה על בנו כי הוא פתח את המשרד הפרטי שלו בלי רשות. מי הרשה לך לפתוח את הדלת בלי רשות? הוא פתח לו את הדלת רק כדי למצוא אותו משתטה בינו לבין קונו. במילים אחרות: במהותו אינו זז מאומה, אבל בתפילותיו לזכות לילדים טובים, הוא מוריד דמעות. אני מבין אותך שאתה רוצה

בסגנון זה, אך כוונתנו אמורה שאם רוצים להבין את הנקודה, צריך להתקדם הלאה.

ובכן, צניעות היא **תנועה שנוגעת במקום מאוד עמוק בנפש.** והאיש זקוק לאותה צניעות בדיוק כמו האשה, כי כשזה מגיע אל הנקודה, אין שום חילוק ביניהם. אף האיש צריך לקיים 'הצנע לכת עם ה' אלוך'. מדובר בעדינות נפשית. לא עדינות הבאה מבחוץ, אלא **הנפש עצמה עדינה, כי היא יותר אמינית ולוקחת חיות מהמקומות הנכונים.** מתקדמים בזה. אף אחד אינו מתיימר לומר שכבר הגיע אל היעד. מנסים להבין שיש מושג כזה ולהתקדם הלאה בנושא זה.

הבת יודעת מה המניע של האם

כעת נחזור. עד כה למדנו את דברי הברייתא ביומא עם ביאורו של ה'בן יהוידע', וזה עוזר קצת להבין **שהאדם יכול לזכות להצלחה הרבה יותר גדולה כשהוא עובד על הפנימיות, כלומר, על הסיבות שהוא עושה מה שהוא עושה, כי זהו החלק שהילד לוקח תחילה.** מה אתה עושה? - זה הדבר האחרון. למה אתה עושה? - את זה הילד לוקח ראשון. **כך הקב"ה קבע בבריאת האדם שהקשר בין הילדים להורים נובע מהמקום הפנימי ביותר.**

אכן הילדה יודעת היטב למה אמה מתלבשת כפי שהיא מתלבשת. היא אומרת כך: אמי צריכה תשומת לב, אמי סבורה שהיא תהיה עכשיו צדקת יותר גדולה בעיני אמה ולכן היא מתלבשת כך. אני לא רוצה. ואם יש לה את החוצפה, היא יוצאת למלחמת חרמה - בשום פנים ואופן אני לא אתלבש כך. מה לעשות? זה כואב כי זה אמת. ששש. ההסבר הוא כאמור. הילד דבר ראשון לוקח את ה'למה'.

אין הכי נמי, לא שאלתי אותך אם זה עיקר או לא. שאלתי אותך רק למה אתה כל-כך עסוק עם דיבור זה של הצדיק ולא עם הדיבור האחר של אותו צדיק. זה לא ממעט מהחשיבות של הלבוש, זה רק ממקד את האור על השאלה מדוע זה אצלך כל-כך חשוב. והתשובה היא שהחיצוניות חשובה אצלך יותר מהיראת שמים עצמה. כל-כך חבל. **אתה יכול לעזור לבניך באמת, זאת על-ידי שתתבונן יותר להיות יותר ירא שמים מבפנים.** אם זה מה שיעסיק אותך, ילדיך ירגישו את זה. הם ירגישו וינשמו - מה מעסיק את אבי?

זה כל-כך כואב לפעמים, כי לא תמיד ההורים קולטים. **לפעמים זה יכול להיות סוג של חולי בנפש שעדיין לא טופל,** למשל, לא להיות מרוצה אף פעם. הוא עושה דברים רבים חשובים. מאוד חשוב לו להתפלל וכו', אבל הוא אף פעם לא מרוצה משום דבר. דבר ראשון אתה מעביר את החולי זה. זהו א'. הבה נחשוב מה אתה יכול לעשות בשביל זה. אם אתה זקוק לעזרה, פנה לעזרה. **תעשה הכל כדי שנקודתך הפנימית תהיה יותר נכונה, יותר נקיה, יותר אמיתית. בזה תחנך את ילדיך.** איפה זה כתוב? בקריאת שמע. 'ואהבת את ה' אלוהיך בכל לבבך' עומד בשורה אחת עם 'ושננתם'. כשמגיעים ל'ולמדתם אותם את בניכם', לא עוברים לנושא אחר, כאילו אומר: בסדר, סיימתי אתך וכעת אני מבקש ממך לקראת הסיום עוד טובה אחת שאת כל זה תעביר לבניך. לא!!! **אתה מצווה מיום הבר מצוה שלך שתאמץ סגנון של יהדות שגורם ממילא שזה מה שייצא מתוכך, וכשזה ייצא מתוכך, זה ממילא יעבור לבניך אחריו.**

דמות דיוקנו של אביו

הן רואים שכל ילד יש לו תכונות נפש

ילדים טובים, אני מבין אותך מצוין, אבל בא נחשוב רגע מה אתה באמת יכול לעשות כדי לעזור לענין.

אם תהיה שקוע במה שבנפשך ותתקדם

מהמקום שבו אתה נמצא בעוד משהו. וזה הרי תמיד העבודה. והאמת היא שרק להבין את הנושא כבר נחשב להתקדמות. זה שהוא לא מרמה את עצמו. **הצעד הראשון הטוב ביותר הוא לא לרמות את עצמו.** שם זה המקום שבנך שואב ממנו עם מצקת. מהמקום הזה הוא שואב, לא מסביב. הוא לוקח את המצקת, מכניס אותך **לתוך הלב שלך,** שואב ממה שיש שם ואת זה נוטל. **אם אתה מזויז שם משהו, אתה מזויז בתולדה הרבה.** לא כן כשאתה מזויז בחיצוניות שלך שכולם יראו שערכת סיום, זה לא מופרך לגמרי, אבל התוצאה הסופית קטנה בהרבה. **כשאתה בין ארבעה קירות ואומר תהלים עם תשוקה להקב"ה ומתחרט על העבר ואומר רצוני לעשות רצוני, לב בנך מרגיש זאת.** זה חודר אצלו. הוא לא יכול להמשיך לעשות עוולות. הוא מתגלגל במיטה ומרגיש שמשוהו לא ניתן לו.

כך הקב"ה ברא את הבריא, והקב"ה אומר לך: 'ואהבת את ה' אלוהיך בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאודך', ואני אומר לך שיש לך תפקיד של 'ושננתם לבניך' וזה לא יעבוד באופן אחר.

הילד מרגיש מה מעסיק את אביו

ודבר זה נותן לנו ממילא הסתכלות אחרת על ילדים טובים. כשיש לו לאדם הסתכלות חיצונית, הבנתו במה נקרא ילד טוב, היא חלק מהשטות שלו. הוא צריך שזה יתאים ויוכל למצוא לו שידוך נאה. דבר ראשון מבחוח, כן? מה שבפנים זה עוד נושא. דבר ראשון הלבוש, רק בזה אל תיגע. אצלנו ידעו שהלבוש זה העיקר - הוא טוען.

שלימה - אני הרי באתי לעולם בגין לאשתמודעא אלקותך באמצעות תורתך הקדושה וכל תפקידי הוא לפרסם אלקות, ואתה בראת את העולם כדי שאעשה זאת, נמצא שהתכלית של כל התכליות היא שתתפרסם אלקות...

איך אומר הרמב"ם? מתי האדם עושה את הקידוש ה' הגדול ביותר? **כשהוא מתאפק מן החטא שלא משום סיבה בעולם, לא מחמת השכר ולא מחמת העונש, רק בגלל שיש אלקים בעולם** (יסודי התורה ה, יב). אם זוהי הסיבה היחידה שמחמתה הוא מתאפק - הרי זה קידוש שם שמים. הוי אומר: זה קידוש ה' הרבה יותר גדול כשאף אחד לא ראה ולא ידע, כי **קיימת את התכלית של לאשתמודעא אלקותך בעולם**. יש לך מושג כמה קליפה עכשיו התפוררה וכמה אור הגיע לעולם? **יהודי זוכר שיש אלקים בעולם וזה משפיע עליו עד כדי עשייה. התאפקות מעשייה יותר קשה לו לאדם מעשייה, כי האדם במהותו אוהב לעשות וכשהוא מתאפק הוא דולה מתוכו חלק יותר קשה, ולמה הוא עושה זאת? כי הקב"ה נמצא כאן ואינו מרשה לעשות דבר זה.**

זה מה שאומרים בתפילתו של השל"ה הק' - בשביל זה נבראתי. העולם הרי נברא בשביל תורה ובשביל ישראל. וההמשך הוא: על קיום העולם ועל קיום התורה בא ציווי של 'פרו ורבו' וציווי של 'ולמדתם אותם בניכם'. והאדם ממשיך ומדבר אל הקב"ה: כמה חשבתני שאני מבין כמה זה עמוק - רבוננו של עולם! אני זקוק לסייעתא דשמיא כאן, כי אני צריך להיות יהודי אמיתי בשביל זה. זה לעולם לא יעבוד אם לא אהיה יהודי פנימי אמיתי. רבוננו של עולם! עזור לי. הוא אמנם מבקש על ילדים טובים, אבל הוא מבקש ממקום כזה, הוא מבקש

אחרות ונסיונות אחרים. ובכן, כשאדם אומר שהוא רוצה ילדים טובים, שואלים אותו: רגע אחד, אתה רוצה שיהיה להם נסיונות או לא? הוא מגיב בתמיהה: מה הכוונה? אני רוצה ילדים טובים. אך לא מרפים: אנו שואלים אותך, האם אתה רוצה שלילדיך יהיו נסיונות קשים? - ודאי שלא. אבל יהיו לו. אף על פי שאתה מתפלל. הוא הרי יצטרך לזכך את עצמו. אלא מאי? אתה רוצה שיהיו לו את הכוחות להתגבר. מה יתן לו את הכוחות? כח פנימי. **אתה צריך לבנות אצלו כח שיאמר לנשמתו כשאתה כבר לא תהיה לצדו: יש רבוננו של עולם, אסור, אסור.** דמות דיוקנו של אביו. אביו כבר לא נמצא לצדו, אבל הוא יודע מה אביו היה אומר במקרה כזה. אבי לעולם לא היה עושה דבר כזה.

לדאבון לב, יש שהבן אומר: אבי היה משתדל שכולם יהיו עדים להצלחתו. אני מכיר את אבי, זה מאוד חשוב לו. הרבה פעמים, כן? אבי צריך שאתלווה אליו. הוא יודע היכן חולשותיו של אביו. אל תהיה שם. תזוז משם. זה הרי מה שהילד יורש.

בגין לאשתמודעא אלקותך

והנה תפילתו של השל"ה הק' באמת בנוי באופן זה, ובכלל, בענין ערב ראש חודש סיון למה להישאר ילדותיים ולחשוב כך: יש סגולה שבערב ראש חודש סיון מתפללים על ילדים טובים. למה? ככה. כי כך כתוב בשל"ה הק' שבערב ראש חודש סיון מתפללים על ילדים טובים. למה? לא יודע. עורכים כינוס והולכים לומר את התפילה ביחד ולשיר. יש לזה חשבון פשוט. כמובן, השל"ה הק' ממליץ לאמרה כל יום. אך ההסבר הוא כזה: אינך מבקש על ילדים טובים בלבד. תעיין בכל התפילה. אין לה שורה אחת בלבד. הבקשה על ילדים טובים היא רק חלק מהתפילה. האדם נותן הקדמה

שיש אלוקים וייתירא מן החטא ויפתח
בנפשו את מדותיו של הקב"ה (יזהלכת
בדרכיו), ויוכה שיהיה לו קשר ושייכות
לתורה אמיתית.

אחרי הקדמה כזו, הוא מבקש כי הוא מבין
שזה מה שעוזר לי להיות ירא שמים, כי
זהו הדבר החזק ביותר שאני יכול לעשות
כדי שאצליח לקיים את תפקידי כאן.

תפילה נכונה לפי הבהירות

ובכן, כפי מה שתהיה לו לאדם יותר
בהירות במה נקרא אצלו ירא שמים, כך
תתפרש אצלו המשאלה שבנו יהיה ירא
שמים. החשבון הרי פשוט. אם אצלך נחשב
ירא שמים משהו אחר, כשאתה מתפלל על
ילדים טובים, אתה מבקש על אותו משהו
אחר. אתה מכניס את כל השקעתך שם.
וכשאתה מבין שהכוונה היא לדבר הפנימי
ביותר, אזי כל פעם שאתה מבקש, אם
בתפילה, אם בברוך שמייה וכו', אתה מתכוון
לאותו דבר פנימי. ילד זה עם המסלול שלו,
ילד זה עם המסלול שלו, העיקר שיידע

כשאתה חי באופן זה, כל הדברים
החיצוניים, כגון מה שפלוני אומר ומה
שאלמוני חושב ואיזה שידוך תמצא לו -
מתחילים לקבל אצלך פחות משמעות. אין
להם מקום אצלך, כי אתה בעצמך אינך
שם. באופן כזה תפילתך הרבה יותר חזקה.
התכוונת יותר לדבר האמיתי וזה אומר
לבניך אחריו.

לענין מעשה, עלינו להשתדל להבין
זאת כדי שנרצה לגשת לזה באופן הנכון,
וכך הקריאת שמע שלנו תהיה יותר נכונה,
תפילותינו תהיינה יותר נכונות, ואף
ההשתדלות שלנו תיעשה יותר נכונה.

יום ראשון פרשת נשא א' סיון תשפ"ו

הדרך לחדש ולהתחדש במושגי העולם הבא

המחדש בטובו בכל יום

הנה ראשית כל, זה הרי פשוט והרבה **ספרים** מדברים על זה בפרשת החודש, שיש **כח של התחדשות שקיים בבריאה**. רואים זאת מהשמש שעולה כל יום, וכך אנו אומרים בברכת יוצר שיש התחדשות גדולה בבריאה, וההתחדשות קיימת גם באדם עצמו, כפי שידוע בעולם הרפואה שהתאים שהגוף מורכב מהם מתחלפים כל הזמן, ובכל שבע שנים כל התאים מתחלפים, וכן אנו רואים לגבי הלבנה שמתחדשת כל חודש, ואנו אומרים **בברכת הלבנה** 'עטרת תפארת לעמוסי בטן שהם עתידים להתחדש כמותה'.

אך אנו מדברים כעת לא על אותה התחדשות כללית שקיימת בעולם ולא על זה שהאדם יכול להתחדש בכל עת, אלא על בכל יום יהיו בעיניך כחדשים שהוא ציווי **שהקב"ה מצווה את האדם שיעבדנו בהתחדשות. הקשר שלך עם הקב"ה, המובחרות שלך, אף זה הוא דבר שמתחדש**, והוא זה ששייך לציווי זה של בכל יום יהיו בעיניך כחדשים.

קדושה אינה מושג מבהיל

הגמרא מספרת **בערבי פסחים** שהיה תנא בשם רבי מנחם בר סימאי שכונה בן של קדושים, ו**בירושלמי** איתא שקראו לו איש קודש הקדשים, וסיבת הדבר משום שלא הסתכל בצורת המטבע. בדומה לזה ידועה **הגמרא במסכת שבת** שרבי יהודה הנשיא נקרא רבינו הקדוש משום שלא הסתכל על מילתו. הגמרא שם אומרת

בכל יום יהיו בעיניך כחדשים

'ביום הזה באו מדבר סיני'. פירשו חז"ל והובא ברש"י: **בכל יום יהיו בעיניך כחדשים**. עבודה נפלאה יש לו לאדם שהתורה, המצוות, עבודת ה', הקשר עם הקב"ה, **יהיו חדשים רעננים היום כפי שהיו ביום הראשון**. זה נאמר יותר בקלות מכפי שהיא באמת. מה פירוש שיהיו כחדשים? מה פירוש שיהיו כמו ביום הראשון? זה הרי לא היום הראשון!

השאלה כלולה משתיים. ראשית, אם זה לא באמת כך, למה אני צריך לחשוב כך? התורה היא הרי תורת אמת. יש מספיק יסודות וחידושים וענינים מלהיבים אמיתיים, מה צריך להמציא משהו שאינו? שנית, האדם הרי זקוק לכלים כדי להגיע למהלך מחשבה כזה. איך מגיעים למהלך מחשבה כזה? אומרים לו: אתה צריך שהם יהיו אצלך כחדשים. הלא זה דבר שצריך שתהיה לו אחיזה במשהו.

אכן אם חז"ל אומרים שצריך שיהיו בעיניך כחדשים, **ודאי שיש דרך בעבודה להגיע לזה**. אך לפני שמדברים על הדרך, הבה ונתאר לעצמנו: **אילו היינו יכולים להגיע להרגש כזה, לכאורה זה היה יותר חזק מכל הרגש אחר**. אם היינו באמת מרגישים שהיום זה היום הראשון, הלא זה היה כל-כך נפלא. האדם היה יוצא מכליו. הוא היה מתבונן ואומר: 'אשר בחר בנו מכל העמים'. היום הגיעה תשובה סופית מהקב"ה שבחר בנו ושיש לנו קשר אתו כמו שמתואר **בשיר השירים**. זה היה מביא אותנו לידי התרגשות והתפעלות עצומה.

מצליח להביא את כל חלקי נפשו אל הלימוד.

המשמעות של המושג קדוש היא נושא זה. הוא מופרש ומובדל מכל הדברים האחרים והוא נוכח לגמרי כאן. כלפי זה אומרים שרבינו הקדוש ורבי מנחם בר סימאי היו כל-כך פרושים ומובדלים מענייני העולם, שהיו יכולים להיות דבוקים לגמרי בענייני העבודה. לא להסתכל בצורת מטבע הוא לאו דוקא לא לפגום את הראיה. אנשים חושבים שקדושה פירושה לא לפגום בראיה, אך האמת היא כזו: ראייה היא חלון אל המוח. אם האדם מסתכל במטבע, הוא מרגיש קצת את המטבע, הוא מתחבר קצת רגשית אל ענין המטבע. רבי מנחם בר סימאי אינו מסתכל על מטבע. מוחו ולבו כל-כך נקיים שאין להם שום חיבור למילי דעלמא. זה מה שנקרא קדושה.

כל אחד מחדש בשלו

כעת נחזור אל הענין ההתחדשות - 'בכל יום יהיו בעיניך כחדשים'. יש שני עולמות של מושגים, עולם המושגים של העולם הזה ועולם המושגים של העולם הבא. מושגי העולם הבא בנויים על מושגים של תורה, של קדושה ושל דביקות. בעולם הבא יש הרבה יותר מושגים והרבה יותר עומק ממה שיש בעולם הזה. כמה מושגים יש בעולם הזה? מיליארדים של מושגים. האדם רואה אנשים אחרים, יש לו לאדם דאגות מענייני האחריות שלו וכו', ואנו רואים שכל אחד מתחבר לעולם המושגים שלו. מי שיש לו הבנה למסחר ומחדש שם, יש לו עולם המושגים של מסחר. ומי שיש לו הבנה לרפואה, יש לו עולם המושגים של רפואה, וכן הלאה. אנחנו רחוקים היום מכל מיני חכמות, כמו אגרונומיה - לזרוע ולנטוע. האגרונום יודע לחדש חידושים על גבי חידושים בעניינים האלה. אך אנחנו אין לנו

שחייב להיות שהחמיר עוד יותר כי היו עוד שלא הסתכלו על מילתם, ואומרת שמעולם לא הוריד את ידיו מתחת לאבנטו.

אכן יש בזה הבנה. אנחנו מסתכלים תמיד על המושג קדושה כעל מושג מאוד מבהיל. פלוני היה קדוש. אבל כבר דיברנו כמה פעמים שפירוש המילה קדושה הוא פרישות והבדלה. הרי את מקודשת לי כדת משה וישראל - את מובדלת מכל העולם ומיוחדת רק לי. התנאים האלו נקראים קדושים 'כי קדוש' פירושו שהוא מובדל ממה שהוא צריך להיות מובדל, וזה מה שגורם לכך שהוא יכול להיות מיוחד למה שהוא צריך להיות מיוחד, פשוט כפשוטו, שמוחו ולבו אינם תפוסים, כלומר אין להם חלקים שכבר מקושרים לדברים אחרים, אלא הם מקושרים לגמרי למה שצריכים להיות מקושרים.

הרי זה כאילו היינו אומרים שכאשר מוחו של האדם טרוד ומודאג מדברים אחרים - אין המוח קדוש. הוא לא מובדל, כי הוא מודאג, או כי הוא מפוחד, או כי הוא מתגאה. ומה נחשב למוח קדוש? מוח קדוש פירושו שהוא רענן ולכן אינו טרוד בדברים אחרים ואינו מודאג.

פרישות והבדלה ממילי דעלמא

בתפארת ישראל על המשנה באבות (פ"א מט"ו) עשה תורתך קבע, מביא עצות רבות מעשיות כיצד לקבוע עתים. בין השאר הוא מסביר שם שכשיש לו לאדם התרגשות חזקה אע"פ שהיא נובעת משמחה, אינו יכול להתרכז לגמרי בלימודו. תחשבו על אותו בחור שמנסה להתרכז בלימודו, אבל אינו יכול כי אחותו מתחתנת היום. התפעלותו הרי נובעת משמחה. אכן לא זוהי השמחה שאמרו שצריך שתהיה לו לאדם בשעת לימודו. אותה שמחה היא ישוב הדעת (אויפגראמטסקייט) באופן שהוא

כשקם בבוקר, הוא פוגש שוב את העולם הזה. שלום עליכם לעולם הזה. מוחו היה סגור, אמנם לא לגמרי, אבל עיניו היו עצומות לגמרי, ועכשיו הוא פוגש שוב את הבריאה. אותם אנשים, אותן בעיות, אותם חסרונות. הלוואי שהיה יכול לקום בבוקר ולגלות שכל הבעיות נעלמו, אבל מה יעשה שזה לא ככה? תכונות נפשם של בנו ושל נוות ביתו לא השתנו בזה הלילה. הוא חוזר לאותן בעיות. זה מה שנקרא התיישנות.

אכן **האדם בחירה יש לו**. הוא יכול לקום בבוקר ולהיפגש עם עולם המושגים של העולם הזה ויכול לקום בבוקר ולהיפגש עם עולם המושגים של העולם הבא. מה שגוזל מן האדם את היכולת לחדש במושגי העולם הבא, הוא זה שאינו מתחבר לעולם המושגים של העולם הבא באופן רענן ונכון כדי להניח מקום לחידוש, וסיבת הדבר, כי הוא נפגש עם העולם הזה וכוחות נפשו נמשכים ומשתעבדים למושגי העולם הזה, כי לכן גם כשהוא פונה אל התורה ואל התפילה, הוא פונה אליהם רק בחצי נפש, כי החצי השני כבר תפוס מאז שפתח את עיניו ונזכר בכל טרדות הנפש, ולכן כח הנפש להתחבר למושגי העולם הבא, אינם חודרים למקום עמוק זה שיתחבר אליהם בכזו נעימות שזה יוכל להיות פרה ורבה. אולי במושגי העולם הזה באמת יוכל לחדש, כי הוא שקוע בכל הרמ"ח והשס"ה בעולם הזה, והרי הוא מתחבר אליהם באופן פנימי-רגשי, אבל במושגי העולם הבא אינו מתחבר ולכן אינו יכול לחדש שם.

לא מתחברים רגשית לעולם הזה

ובכן, רבי מנחם בר סימאי ורבינו הקדוש, כל-כך נזהרו להיות מובדלים באמרם: אל תכניס אותי אל המושגים של העולם הזה. אני לא צריך אותם, לא רוצה לראות אותם, הם לא מעניינים אותי. אני

את עולם המושגים הזה, כי היום קונים פירות וירקות מן המוכן. בכל אופן כמה מושגים שיש בעולם הזה, יש פי מיליון מושגים בעולם הבא - מושגים בתורה, מושגים בהבנה, מושגים בפנימיות התורה.

והנה כל אחד יודע שבמקום שבו האדם שקוע, שם יש לו כח לחדש. אם הוא שקוע בנושא מסוים, מדי פעם עולים לו חידושים באותו נושא, ומי שאינו שקוע בשום נושא, חוזר תמיד על אותן שתי ידיעות שיש לו ואין עולים לו חידושים. מה פשר הדבר הזה? מדוע מי ששקוע בנושא, מחדש שם חידושים? הבה נחשוב. מי ששקוע בנושא מסוים, פירושו של דבר שהוא חושב עליו הרבה. אולי הוא חושב עליו גם לעומק. אבל לכאורה, הוא הרי חושב על דברים מסוימים - מה שיש יש, מה שאין אין. אפשר לשאול זאת בסגנון מעניין: אדם שיושב בחדר שיש בו כסא ושולחן, האם כשיעמיק במחשבתו בכסא ובשולחן, יצמח לו עוד כסא ושולחן? מדוע אם כן כשהאדם חושב הרבה באיזה ענין, עולים לו חידושים?

אכן התשובה היא שכאשר האדם חושב הרבה באיזה ענין, זה לא הכמות שמביא את החידוש, אלא האיכות. כשאתה חושב בו הרבה, אתה מתחבר אליו רגשית ממקום יותר פנימי, ואותו מקום פנימי, הוא מקום יותר רוחני. אפילו כשאתה חושב בעולם מושגים גשמי, כגון רפואה או מוזיקה או אגרונומיה וכיו"ב, מחשבתך מחברת אותך לאותו ענין. מוח הוא דבר רוחני, וחלקי המוח מתחברים בחיבור עמוק לאותו רעיון, ונקודה זו שבנפש כשהיא מתחברת עם רעיון/דבר חכמה, נעשה חיבור ביניים, וזה גורם למוחך להיות פרה ורבה.

פותחים את העיניים לעולם הבא

מעלה נבין דבר נפלא. אדם פשוט

אני יודע מאיזה מקום אני רוצה שזה יקרה.

בשביל חידוש צריך השראה

הזכרנו שכאשר האדם שקוע לגמרי בענין מעניני העולם הזה, יש לו כוח לחדש שם. אפשר לחדש במוזיקה, אפשר לחדש ברפואה ואפשר לחדש באגרונמיה. כעת נאמר שגם שם, **אם האדם לא יהיה שקוע באופן הנכון, לא יוכל לחדש**, ונחוץ לנו לדעת זאת בשביל ההבנה הרוחנית.

הנה אמרנו שלא **ריבוי הכמות גורם לחידושים שיעלו, אלא החיבור העמוק הוא זה שגורם לכך, כי החיבור העמוק הוא דבר רוחני והוא זה שמפנה ומרבה**. לכן אפילו בענין גשמי, אם האדם חוזר שוב ושוב על אותן ידיעות ונפשו אינו שמחה ורחבה, אינו יכול להתחבר באופן רגשי באופן שיפנה וירבה. **הדרך היחידה היא שהאדם מבין שיש כאן עוד ונפשו יוצאת מהצמצום והוא נותן לה לזרום עד שהחידושים יצופו מאליהם**.

מאוד חשוב להבין את הנושא, כי למקום כזה צריך להגיע. נגינה היא דוגמא נפלאה. כשאדם מלחין ניגון, לא בגלל שהוא חוזר על אותה תנועה אלף פעמים ומחליט לחדש תנועה, באמת תתחדש לו תנועה. כל מי שעסק בזה משהו יודע לומר שהעיקר הוא ההשראה שיש לו לאדם. על זה אנו מדברים. השראה פירושה שיש לו רגש והוא נותן לה לשוטט אצלו, וזה מה שמוסיף עוד פינות ברעיון שיש לו, עוד עומק, עוד היבטים.

זה צריך להתבשל כמו 'טשאלנט'

אפשר לראות זאת לגבי הנושא שנקרא "תישן על זה לילה". מחר נדבר על זה. הרבה פעמים משתמשים בזה לגבי החלטות

רוצה להיות בעולם של מושגי העולם הבא. אני רוצה להתחבר אליהם עד הסוף, באופן שעוד ועוד דברים מתחדשים לי מרוב שאני מחובר אליהם באופן רגשי, מה שמעורר כח עצום של חידוש.

מסופר על האדמו"ר מבאבאן זיע"א שכאשר עבר את מדינת שווייץ בדרכו לארה"ק ת"ו, ביקשו מלוויי להראות לו מהחלון את ההרים הגבוהים ולא רצה להביט. אח"כ כשהגיעו לארץ ישראל, לא הוריד את עיניו מהחלון. שאלו אותו מעיקרא מאי קסבר ולבסוף מאי קסבר. השיב להם: הארץ אשר נאמר עליה 'עיני ה' אלוך בך', מעוררת אצלי ענין. וכי סבורים אתם שהחלק הגשמי מעניין אותי? ממש לא.

האדם שומע שיש איזה דבר מעניין ורוצה לראותו ולהתפעל. למה אתה צריך לראות אותו? הרבה פעמים האדם רוצה שתהיה לו אח"כ את היכולת לספר שהוא היה שם וראה. מדובר בשתי חולשות. אחת, שהוא מתרגש מדבר כזה, השניה שהוא מתרגש רק מזה שיוכל אחר כך לספר. אבל מי שיש לו בהירות, אומר כך: יש חידושים, יש דברים שמעוררים התפעלות, אבל כשהם במושגי העולם הבא, הם אלף פעמים יותר חזקים מלראות את ההר הגבוה ביותר. הר גבוה הוא עוד יותר טוב מהבנין הגבוה ביותר, כי הוא נברא בששת ימי בראשית, לעומת הבנין הגבוה שיש בו 'כחי ועוצם ידי'. אבל האדם יש לו סקרנות עצומה ורצון עז לקבל חידושים, והוא אומר כך: **יש לי את התכונה הזו, אבל אני רוצה להשתמש בה בשביל עולם אחר של מושגים, אשר שם הכל רחב בהרבה**, וחוצץ מזה, **החיבור אל המושגים האלה מוביל אל הנצחיות, אל הקב"ה, אל התכלית**. כן, **חידוש שמעודי לא ראיתי ושמעתי, מביא לידי התרגשות והתפעלות. אין ספק. אבל**

אין סוף לאפשרויות החידוש

בחזרה לענייננו: הכלל הוא שבאשר שקועים באיזה ענין, יכולים להוליד שם חידושים, ולא מחמת ריבוי הכמות, אלא משום שכמות מביא לידי איכות, אך כאמור, זה צריך להיות לא בצורה של לחץ, אלא בצורה של שלווה, באופן המאפשר למוח לחשוב בנחת ובנעימות, באופן שיתקיים בו ממילא 'בשבתך בביתך ובלכתך בדרך ובשכבך ובקומך' ומדי פעם יתנוצצו לו רעיונות חדשים.

דבר זה, כשעושים אותו בעולם המושגים הגשמי, מתחדשים חידושים גשמיים, וכשעושים אותו בעולם המושגים הרוחני, מתחדשים חידושים רוחניים. בכל יום יהיו בעיניך כחדשים פירושו כדלהלן: אפילו יחיה האדם אלפי שנים, לעולם לא יוכל להבין כמה חידושים יש. הן כך אומרים בפיוט י-ה ריבון: 'לו יחיה גבר שנין אלפין לא יעול גבורתיה בחושבניה'. כי מדובר בחידושים על גבי חידושים ועולם המושגים הוא פי כמה וכמה. הרי זה כאילו היו אומרים: כמה ספרות יש? - סך הכל מאפס עד תשע. כמה צירופי מספרים יש? - בלי סוף. כעת תארו לכם מה היה קורה אם אחרי תשע היתה עוד ספרה ועוד אחת. הרי מכל אחת, היו נעשים עוד מיליוני צירופים.

ובכן, לגבי עולם המושגים של תורה ועולם הבא, להבין יסודות הבריאה, יסודות התורה ויסודות הנהגתו של הקב"ה, אשר נחוץ לנו ללמוד אותם בשביל קיום והלכת בדרכיו, הלא ברור שמדובר בעולם גדול בהרבה, וממילא החידושים שיכולים לצאת ממנו, מרובים ביותר.

ללכת לישון מתוך דברי תורה

מדוע אם כן אין האדם מחדש? כי אינו מתנהג כפי שצריך כדי שיוכל לחדש. יש לו

קשות שצריך לקבל, שידוכים וכדומה, אשר הדרך שזה עובד היא - צריך לתת לזה להתבשל קצת. זה קצת כמו 'טשאלנט'. משהו צריך לקרות. אני זורק לך את זה. כך השדכן אומר בדרך כלל. אני זורק לך את השם. בסדר, אני מבין שאתה עדיין לא שומע. בסדר גמור. נדבר אי"ה אחרי שבת. הלה אומר לו: אני עוד לא שומע, אבל אמור לי שוב. אה, בסדר, אבל אני עוד לא שומע. נפלא. זה מסתובב אצלו, מנקר במוחו, ואט אט הוא יכול להבין אותו יותר טוב ויותר לעומק.

דבר זה נכון גם לגבי עניני העולם הזה. אם צריך לחדש ברפואה, האדם מבין - זה עובד עם זה, וזה עם זה, מה אם כן יכול להיות הפשט? הוא מתבונן. לא עם לחץ. הוא לא מכריח את עצמו לחדש תשובה. הוא נותן לזה לשוטט במוחו ומתפנה לדברים אחרים, ופתאום תוך כדי שהוא עסוק במשהו אחר, עולה לו במוחו: אה, יתכן שההסבר הוא כך וכך. הוא מנסה את זה וכך הוא מתקדם הלאה.

כשבמקום לצמצם את מוחך ולהכריח אותו לחשוב באופן מסוים, אתה נותן לו לזרום, לחשוב על זה ברוגע, לחזור על זה ולהתבונן בזה בנחת, אתה נותן לו את האפשרות לשקוע בזה ולהתחבר בחיבור רגשי, ואז נולדים חידושים, כמו רפואות חדשות וטכנולוגיות חדשות, אשר כולן חידושים מהבריאה הם.

מעניין לראות שממציאי החידושים הם לא דווקא הרופאים, כי אדרבא, מי שנמצא יותר מדי בעולם המעשה, קשה לו עם עולם החידוש, אבל מי שנמצא בעולם המחשבה, עולים לו רעיונות, וביחד עם אחרים, הוא יכול לחשוב איך להוציאם מן הכח אל הפועל.

לקיים עצה באופן פרקטי מאוד. אם יעיין בספר למשך חמש דקות. זה לא חייב להיות אפילו ספר קבוע. אמנם כן, הוא יכול לעשות לעצמו קביעות ללמוד בספר מסוים, כגון מסילת ישרים, אך כוונתנו לומר שאפילו אינו עושה כן, אלא לוקח ספר באקראי ומוצא איזה רעיון שמדבר אליו. לא תמיד הקטע הראשון שהוא רואה תופס את תשומת לבו, אז הוא ממשיך לחפש, עד שהוא מוצא משהו שמדבר אליו. אה, אני רואה כאן משהו, משהו שיכול להיות התחלה של איזה רעיון. זהו זה, מספיק. הוא סוגר את הספר ונותן למוחו להשתעשע בזה - איך הייתי רוצה למסור את זה? איך הייתי רוצה להסבירו למישהו אחר? האם זה קשור ל'ווארט' אחר ששמעתי פעם? זה לא חייב להיות קשור לאיזה נושא מסוים. יהיה מה שיהיה. יש שהאדם לומד לאט לאט באיזה ספר הוא יכול למצוא דברים יותר קלים או דברים שהוא יותר מתחבר אליהם, רעיונות שלבו חפץ בהם. באופן כזה, כשהאדם קם משנתו, הוא יכול להיות קצת בבחינת רבי מנחם בר סימאי לקצת זמן.

בכלל זה קיים המושג של לא לדבר קודם התפילה ולא להתעסק בדברי חולין. **תן לרעיונות להתרוצץ במוחך, תן למוחך להתבונן בהם** - מה כוונת הרעיון? היכן אני יכול להשתמש בו? מה עוד קשור לזה? **כשינהג כן האדם, יראה שהוא מתחיל להרגיש התחדשות בעיני רוחניות.**

בדרך כלל האדם כל-כך לחוץ מהדברים שהוא צריך לעשות מתוקף אחריותו. אפילו ברוחניות. הוא הרי צריך לבוא לתפילה בזמן, יש לו חברותא, יש לו שעבוד, וגם כשהוא לומד, הוא הרי צריך לסיים את הדף, וכיוון שהוא נתון בלחץ בלתי פוסק, אינו יכול ליהנות מהמימרא שלמד, ומוחו אינו

לאדם מוח ולב ונצטוו לשבת וללמוד, 'והגית בו יומם ולילה', באופן שיקבל הרבה הרגשים חדשים והבנות חדשות, אשר אלו יגרמו לכך שבכל יום יהיו בעיניו כחדשים.

האדם הולך לנוח בלילה, הוא פוקח את עיניו בבוקר, והנה הוא יכול לגשת אל עבודת ה' שלו בכוח חיות, פשוט מאוד, כי הוא הולך להבין דברים חדשים, הוא הולך להרגיש דברים חדשים, באופן שלא יהיה אצלו יותר 'מצות אנשים מלומדה', כי החידושים יביאוהו בכל עת לידי התפעלות והתרגשות. אבל האדם צריך לעשות את הדברים המינימליים שיוכלוהו למקום הזה.

הנה חז"ל אומרים במסכת ברכות (יד, א) שההולך לישן מתוך דברי תורה, נעשה שִׁבְעָ מַהֵם. הספרים מדברים על המושג שכאשר האדם עולה על יצועו מתוך מחשבות של תורה ושל עבודה ושל קדושה, הן מתיישבות במוחו, ואח"כ כשהוא מתעורר בבוקר, הוא ממשיך מאותו מקום. הוא לא נופל בבוקר אל תוך העולם הגשמי, אלא מחשבתו ממשיכה לשוטט בעיניינים רוחניים.

עצה זו היא פרקטית מאוד. היו חסידים ואנשי מעשה שנהגו ללמוד לפני שינתם דף גמרא ובבוקר היו חוזרים עליו, וכל הטעמים היו ללימוד כזה. כשהוא לומד את הדף בפעם הראשונה, הוא לומד את המושגים. הוא לומד ולומד ונותן לידיעות להתחיל לשוטט במוחו. כבר אז הוא מתחבר רגשית אל הדף. הוא מזכיר את שמות האמוראים ואת שיטותיהם - תענוג עילאי. בבוקר הוא חוזר על הדף וכל הידיעות, השמות והשיטות, צפות מאליו. כעת הוא מביין הרבה יותר טוב.

עיון בספר במשך חמש דקות

אבל אפילו מי שאינו בדרגה זו, יכול

מסתכל על מצבו בהסתכלות יותר נכונה. זה מה שנקרא כחדשים.

דבר זה מביא אמת, מביא חכמה, מביא חיבור וחיידוש בעבודת ה' עם העשירות בחכמה שהחיידוש מביא. ואם נסתכל על סדר יומו של ירא שמים, נראה שהרבה יותר **צריך האדם להשקיע בהסתכלות שתשתנה, מכפי שהוא צריך להשקיע בהתנהגותו ובדבריו שהוא צריך לעשות, כי אם ההסתכלות תשתנה, יספיק הרבה יותר.**

מתוך שחסידיהם הם תורתן משתמרת

זהו הפירוש במה שאמרו חז"ל חסידים הראשונים היו שוהין שעה אחת קודם התפילה ואחר התפילה, ושאלו: וכי מאחר ששוהין תשע שעות ביום בתפילה, תורתן היאך משתמרת ומלאכתן היאך נעשית? ואמרו: אלא מתוך שחסידיהם הם, תורתן משתמרת ומלאכתן מתברכת. ביאור הדבר הוא שאם **ההסתכלות של אדם על תורתו ומלאכתו, נעשית שלוש פעמים פי כמה מרוממת ופי כמה רחבה מחמת תפילתו, ממילא הוא יכול ללמוד דיבור אחד בתורה ולהבין ממנו אלף דברים, כי עומק התורה ועשירות התורה והבנת דבר מתוך דבר והתורה לשמה המביאה לידי עשייה, כל אלה תלויים ברוב העומק שהאדם הבין את התורה, כי אז זה מביא אותו תיכף ומיד לידי עשייה, ותיכף ומיד הוא מבין דבר מתוך דבר. לא כן, אם אין לו את ההסתכלות הנכונה, כי אז מכניסים לו מידע וזה נשאר בדיוק כפי שהכניסוהו. זה אף פעם לא נכנס לתנור. זה דומה לתפוח אדמה לא מבושל שהכניסוהו לתנור. באים למחרת ורואים שהוא נראה בדיוק כפי שהיה כשהכניסוהו. התנור לא הופעל.**

בדרך כלל האדם שואל: איך אפשר ללמוד כל-כך הרבה תורה. הוא חושב

יכול לחזור אליה, וכיון שכן, אינו יכול לשקוע בה באופן שיתחבר אליה ויעלו לו חידושים.

ההסתכלות שמושפעת משמונה עשרה

כשנאמר בכל יום יהיו בעיניך כחדשים, פירושו: **עשה מה שנדרש בשביל לינוק מהאמת האמיתית שיש כאן כח של חיידוש.** וכשהאדם מתרגל לעשות כן, זה נהפך אצלו להרגל ולטבע שני גם בעניני האחריות האחרים שבחיו. אך הבה נדבר לגבי עניני האחריות הרוחניים, שהאדם יוכל לקחת נושא ולומר: שמעתי, תן לי לחשוב על זה שוב. הדרך האמיתית איננה שידחה את המחשבה על כך לזמן אחר, כאילו אומר: אין לי עכשיו זמן לחשוב על זה, בעוד שעתיים אקדיש לזה שבע דקות. אלא שתי דרגות יש מעל דרגה זו. **האחת היא שהוא נותן לזה לזרום, כאמור לעיל, ומתי שהוא במשך השבוע, יעלה לו רעיון.** וזה מה שאנו ממילא עושים, לגבי שיידוכים למשל, רק טיפש יאמר: אם בין כה וכה אתה הולך לחשוב על זה רק עשר דקות, תקדיש כבר עכשיו את עשר הדקות האלה. טענה זו טיפשית מהסיבה הפשוטה, כי לוקח שבוע שלם עד שמגיעים לעשר דקות האלה - עשר דקות של השראה.

הדרגה השנייה, זו שצריכה להיות עבודת האדם, היא **ההסתכלות החדשה, תהיה ההסתכלות שמושפעת מתפילת שמונה עשרה, אך לא בגלל שהיה מודאג מהנושא ובמקום לכוון פירוש המילות חשב עליו, אלא ההסתכלות החדשה משום שיש לו עכשיו עניינים רוחניים.** אדרבא, קודם התפילה הוא עזב את הנושא לגמרי ורענן את ההסתכלותו בברכת אתה חונן לאדם דעת ומלמד לאנוש בינה, ובזה שעיין באיזה ספר, ובזה שהובן לו 'ווארט' ששמע לפני שלושה ימים. הוא מסתכל עכשיו לאחור ואומר: אחרי שהובן לי 'ווארט' ההוא, אני

אכן **צריך בשביל זה גילוי הרבה כוחות הנפש, והרבה יכולת שליטה על הנפש**, ובהרבה מקרים קביעת חברותא יכולה להועיל לזה. אבל יש גם דבר פשוט שאם **משנים אותו הרבה במחשבה, זה יכול לעזור**. על האדם לומר לעצמו שוב ושוב: **יש גם יש פתרון לבעיה, והענין יסודר בע"ה, וההתנתקות הנפשית ממנה וההתחברות לעולם אחר, היא חלק גדול מהפתרון**, כי זה הולך לשנות את ההסתכלות שלי. כעת מוחי מצומצם ואינו יכול לחשוב על פתרון אמיתי.

המתחיל עושה בדרך כלל טעות זו כשהוא לומד דף גמרא. יש לו קושי בהבנת איזה שורה בתוספות ואינו ממשיך הלאה בשום אופן. הוא ממשיך להתאמץ עוד ועוד, וכואב לו שאינו מבין. אם תמשיך הלאה, תראה שפתאום יובנו לך דברי התוספות. חוק בבריאה, חוק ולא יעבור, שאם ממשיכים הלאה, דברים מסתדרים. רואים זאת כל הזמן. זהו הדרך. וכשהאדם יודע שזהו הדרך וזה נעשה אצלו דבר פשוט, יותר קל לו מבחינה נפשית לעשות זאת. שואלים אותו: איך אתה יכול להתיישב עכשיו ללמוד דף גמרא אם יש לך כזה ענין מורכב? והוא עונה: **דווקא בגלל זה. תן לי להסיח עכשיו את דעתי מזה, תן לי ללמוד עכשיו תורה, תן לעסוק עכשיו בתפילה, וממילא תשנה הסתכלותי**.

יכולת חשיבה מחוץ לקופסה

זה נכון גם כשאין האדם לומד דבר הנוגע לעניינו, וגם כשהוא לומד הלכות שעטנז. **כל לימוד התורה מעורר אצלו חלקי נפש יותר עמוקים**. אפשר לדבר אפילו יותר פרקטי, כי **העצבות והלחץ שמשתלטים על האדם כאשר אינו יודע מה לעשות, מצמצמים את מוחו ואין נותנים לו לחשוב על פתרונות**. אכן אנו פוגשים זאת

שתורה ותפילה עומדות כסתירה. הוא טוען שאינו יכול להשקיע זמן לתפילה, כי הוא הרי צריך להספיק. מה אתה צריך להספיק? אתה רוצה להבין תורה, אתה רוצה להגיע להבנת דבר מתוך דבר. **הצדיקים פירשו האומר דבר בשם אמרו מביא גאולה לעולם** - בשם אמרו זה הקב"ה. **אתה רוצה להגיע לדרגת האומר דבר בשם אמרו**, כלומר, לא לומר בעצמך, אלא לומר מה שנותן התורה אומר. **אכן כדי להגיע לכל זה, אתה צריך להכניס למוחך מושג של תורה ולהרפות**. הכנסת? עכשיו תתחיל לדבר על הקב"ה - 'הדר כבוד הודך ודברי נפלאותיך אשיחה'. היכנס לעולם זה.

פושט צורה ולובש צורה - עבודה מתוקה

מדובר בעבודה מתוקה מאוד, אבל האדם צריך להתרגל הרבה איך לעשותה. מההצלחות הגדולות ביותר (אפילו מבחינה גשמית) שהאדם יכול להגיע בעולם הזה, היא הצלחיות להיות פושט צורה ולובש צורה. כלומר: **יש לו הרבה ענינים שהוא מתעסק בהם, אבל הוא יכול כל פעם להתחבר למקום אחד ולהיות שם לגמרי**. אחרת, שני העניינים הראשונים תופסים את מוחו ולבו ומאז אינו יכול לעשות שום דבר. כשהאדם פושט צורה ולובש צורה, הרי הוא אומר לעצמו: אדרבא, **על-ידי שאני עכשיו את הדבר הזה שהעסיק אותי ואכנס למקום אחר, זה יתן לי עוד חידושים, וזה גופא יהיה הפתרון שלי**.

האדם מתמודד עם איזה ענין גשמי. הוא שואל את עצמו: מה אני עושה עכשיו? הלא מדובר בבעיה גדולה שאין לה פתרון!!! ואז הוא אומר: אם כן אני הולך להתיישב ללמוד. עומד מישהו מן הצד ותוהה: איך הוא עושה את זה? הלא מדובר באמת במשא כבד שרובץ עליו.

שאין לזה פתרון, אבל זה לא נכון. כבר סיפרנו בעבר על יהודי בן שישים שסיפר שקבע לעצמו סדר לחשוב כל יום בבוקר אחרי מודה אני על כל הדברים שבטוח היה שאין להם פתרון והקב"ה עזר לו מחוץ לדרך הטבע. הוא מזכיר לעצמו את כל אלה.

זה דבר כל-כך חשוב, כי הנה הסיבה שהדבר מלחיץ אותך היא שאתה בטוח שיש או מהלך א' או מהלך ב', ואתה אומר: לא מהלך א' יכול לעבוד בשבילי ולא מהלך ב', ואם כן, מדובר בפשיטת רגל אמיתית. אינך נותן למוחך לפנות למהלך ג', כי אתה בטוח שמהלך ג' אינו קיים. **אכן למוחך יש את הכלים לתפוס משהו חדש, אבל אתה צריך להניח לו. התפלל, למד, ואז תתחיל לתפוס דברים מתוך הסתכלות חדשה.**

באופן כזה, **היסודות עצמם מתחדשים, והאדם מסתכל עליהם בהסתכלות מחודשת.** היסוד שהקב"ה בחר בנו, היסוד שהיהודי הוא בן מלך, היסוד שהקב"ה הוא כל יכול. אינך יכול להשתמש באותה הסתכלות של אתמול, ולכן עליך להיזהר שלא לסחוב אתך את החבילות של אתמול. כבר הזכרנו כמה פעמים שתלמידי החכמים ומגידי השיעורים אוהבים שלא להסתכל בחידושיהם שכתבו במחזור הקודם. הם מתחילים מחדש כאשר רבים מהחידושים ממילא צפים להם בזכרונם, ויחד עם כן נולדים להם חידושים חדשים דווקא מפני שאינם מצמצמים את מוחם.

עבודה זו מועילה לאמונתו של אדם, לשמחתו, לבטחונו ולכוח חידושו ויכולה להועיל לו הרבה להתקדם בעבודת ה', כי כשהאדם מסתכל בהסתכלות חדשה, אף התנהגותו משתנית לטובה, כי ההסתכלות משפיעה על ההתנהגות. יתכן שזה לוקח זמן עד שזה מתפתח, אבל בסוף זה עובד.

בעולם הגשמי, שאפילו מבחינה גשמית, האדם יותר מצליח ככה. אבל שורשו של פתרון זה הוא ענין אמיתי רוחני. הענין הוא **שנפש האדם יש לה יכולת להתחבר אל הקב"ה, אבל צריך להניח לה. היא נתפסת כל הזמן לצמצום ולמושגים גשמיים וכך האדם רואה לפניו רק מהלכים מועטים.**

היום במדינות הגדולות, הממשלה מבקשת מקבוצה גדולה של אנשים שיחשבו כל הזמן על פתרונות בין צבאיים בין רפואיים וכן הלאה, אבל שיחשבו מחוץ לקופסה. אומרים להם: שבו במקום נפרד ואל תחשבו על המהלכים הרגילים, כי כשחושבים על המהלכים הרגילים, המוח פונה כל הזמן או למהלך זה או למהלך זה. הוא לא חושב על מהלכים נוספים.

בכל יום יהיו בעיניך כחדשים. התורה אומרת לנו ככה: בכל יום הקב"ה מביא חידושים לעולם. הוא מראה לנו זאת בכך שהוא מעלה את השמש כל יום מחדש. דברים צומחים מחדש, האדם מקבל כח חדש - הנותן לייעף כח. וכל ההתחדשות הגשמית, איננה כי אם **משל לחידושי התורה שהקב"ה שולח כל יום. אבל האדם צריך לעשות עצמו כלי לקבלם.**

לתת לפתרון לצוף

מדובר בחיזוק גדול, ויש בזה עבודה, כפי שהסברנו מקודם איך **האדם נותן למחשבתו לרוץ** בערב ואח"כ בבוקר. **אל תסתכל בבוקר בדברים שעלולים לשבור את רוחך.** האדם צריך לצחוק אם הוא רואה שהוא חושב בשעה הראשונה על דאגותיו. למה אנו אומרים לצחוק ולא לבכות? כי אם יבכה, יצמצם שוב.

אבל זה לא רק עבודה, **אלא גם חיזוק,** כי כך אומרים לו לאדם: עכשיו נראה לך

יום שני פרשת נשא ב' סיון תשפ"ו

להתרגל להסתכל על יהודי כמחולל שינויים

והייתם לי סגולה מכל העמים

יום המיוחס. הפסוקים המדברים על יום המיוחס, מדברים על גדלותם של בני ישראל - 'ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש והייתם לי סגולה מכל העמים'. על פי פשטות הקב"ה מתכוון לומר בזה לבני ישראל: **אני הולך לרומם אתכם, לתת לכם את התורה ומצוותיה, ותהיו כל-כך קרובים אלי.** אך עוד נקודה חזקה יש שאתה אנו צריכים להתכונן לקבלת התורה, והיא זה **שהיהודי יכול לעשות שינויים בעולם הזה ובעולם הבא כי פעולותיו פועלות תיקונים גדולים.**

זהו אחד מהיסודות כאשר מתבוננים מה קורה כשהקב"ה מוריד את התורה כאן לעולם הזה. התורה היתה קודם בריאת העולם, וכשהקב"ה מורידה לעולם הזה, יש שני דברים שקורים. א. ששייך **שבפעולה שהאדם עושה כאן, יהיה לו קשר עם הקב"ה.** לכאורה הרי זה תנועה גשמית שהוא עושה, והרי זה חידוש גדול שאפשר שתהיה לזה משמעות רוחנית. ב. שכאשר הוא עושה המצוה, הוא לא רק מקיים את ציווי המצוה, אלא הוא מביא תיקון בכל העולמות וממשיך בזה שפע לעולם. אחד מיסודות החזקים באמונה שחשוב לדעת אותם הוא שכאשר אתה רואה שיש שפע בעולם, אתה אומר: אה, נראה שמישהו למד בהתמדה. זהו ההבנה שלך.

מישהו למד כאן בהתמדה

כשהאם חוזרת לביתה אחרי יום ארוך ומוצאת את הבית נקי ומסודר, היא עוטה

על פניה חיוך - נראה שמישהו הושיט כאן ידיים, הבת הגדולה כנראה, אחרת, איך זה קרה. כשאתה רואה בעולם שיש איזושהי הצלחה, למישהו נולד בן, מישהו הצליח בפרנסתו, הדבר הראשון שאתה מבין הוא **שיש יהודים שלומדים תורה לשמה.** אני רוצה לראות אותם, אבל דבר אחד אני יודע, שיש יהודים כאלה, כי **אין עוד דבר שמביא שפע לעולם חוץ מבני ישראל באמצעות קיום התורה והמצוות שלהם ובאמצעות הצדקה שהם נותנים** - זורע צדקות מצמיח ישועות. חסד נכון שהיהודי עושה. לפני יום טוב הוא דואג לצרכיהם של איזו אלמנה ויתומים. יש לו רגש לזה. קורה עכשיו משהו. נו, בוודאי. אסור להסתכל על זה כאילו זה מביא שפע רק על עצמו. ממש לא. זה מביא שפע למעלה בשמים. נחת רוח להקב"ה על פי סוד פירושו שזה הולך ברצוא ושוב, כי בסוף חוזר ויורד לעולם שפע רב, כך שאפשר לשים לב לפי השפע יורד לעולם מה קורה שם למעלה.

עם כל כיבוד אב ואם קשה אשר לפעמים עולה בכוחות נפש מרובים, זמן ומחשבה, והוא מנסה להכניע את עצמו, לבטל את עצמו. 'למען יאריכון ימיך' הוא דבר שמועיל לכל העולם. פעמים שזה דורש כל-כך הרבה מחשבה לעשותו נכונה, ופעמים סתם כך בין אדם לחבירו שצריך להתייגע כדי לעשותו נכונה. 'לפום צערא אגרא' אין פירושו השכר שלי בלבד, אלא זה סימן שזה מביא יותר שפע. **אתה רואה מהעמל והיגיעה של האדם שהוא משקיע כאן הרבה, ואתה מבין שיוורד בשכר זה שפע רב לעולם.** זהו אחד מהדברים שקרו

אני לדודי ודודי לי

אולי נדבר קצת בסגנון יותר פנימי. לגבי הקשר בין ישראל להקב"ה, מוצאים הרבה פעמים את הלשון של אב ובן - קשר של אהבה. והרבה פעמים מוצאים את הלשון של אדון ועבד - אם כבנים אם כעבדים. הוא שומע בקול ה', הוא מציית למצוה, הוא כן מבין, לא מבין, הוא נכנע. הוא עבד. אין לו עכשיו הרגשים, הוא בכלל לא במצב הרוח, אבל הוא עבד.

רואים שיש גם את הלשון שמופיע בשרי השירים. לשון מאוד קדושה של דוד ורעייה שמבטא קשר מאוד עמוק. מה שנוגע למעשה בהגדרה של קשר וחיבור זה הוא שבקשר שהוא באופן זה של דוד ורעייה, כל אחד נותן לשני. המקבל הוא גם נותן. ככה זה על פי פנימיות. ברור שיש משפיע ויש מקבל, אבל זה מתקיים בשני הכיוונים **כאשר המקבל נותן אור חוזר למשפיע באופן שהמשפיע משתלם על-ידי המקבל.** והקב"ה רוצה לגלות לנו סוד זה ביום המיוחס. הוא אומר לאיש הישראלי: **דע לך שיש לך יכולת לגרום לי תענוג.**

לעשות נחת רוח לבורא יתברך

נדבר כעת בסגנון יותר קל. כשקשה לו ליהודי ואומר: אני הולך לעשות את הדבר הנכון. יש לי רבונו של עולם, אני רוצה לעשות את הדבר הנכון בדחילו ורחימו. קשה לי ובכל זאת אני הולך לעשות - **הקב"ה רוצה שתדע את התענוג שיש לו, לנחת רוח שיש לו, כביכול נתת לי משהו.** ואף על פי שקשה מאוד להבין דבר כזה כלפי מלך מלכי המלכים אשר 'אם צדקת מה תתן לו'. **אין באמת אפשרות לתת להקב"ה,** כי הכל שלו ואין חסר לו מאומה. הנה הקב"ה אומר: אינך צריך להבין איך זה פועל, ולעולם לא תוכל להבינו, ואף על פי

בקבלת התורה. **כשהקב"ה נתן לנו את התורה, הוא נתן לנו את הכח להמשיך שפע לעולם,** ולהיות כעין בעלי בתים.

אנא נפשי כתבית יחבית

באוהב ישראל על שבועות הוא אומר על **הפסוק** 'כי לקח טוב נתתי לכם תורתי על תעזובו'. לקח הוא לשון של מקח, נתתי הוא לשון של מתנה. הקב"ה משתמש בשתי הלשונות, לומר **שנתן לנו את התורה הן בתורת מקח הן בתורת מתנה,** כי הנה **בגמרא** מבואר שיש מעלות מסוימות במקח ויש מעלות מסוימות במתנה, והדבר נוגע לגבי דברים שלא דיברו עליהם מפורש אם המקבל מקבל אותם. **הקב"ה נתן לנו את התורה בין באופן של מקח בין באופן של מתנה כדי שיהיו להם כל המעלות.** כשנתן לנו אותה בתורת מתנה, פירושו של דבר **שהוא נתן לנו אותה בחיור ואהבה כי הנותן בעין יפה נותן,** כי אני רוצה לתת לך עכשיו. אני לא נכנס עכשיו בקטגוריות. אני רוצה לתת לך.

וכשנתן לנו אותה בתורת מקח, הרי זה כפי שכתבו **חז"ל** שכביכול הקב"ה אומר: **אני מכרתי את עצמי יחד עם התורה.** כך הוא לשונם של חז"ל, וצריך ללמוד את זה. חלק הוא מלהיות עם קדוש. הקב"ה אומר: אני נמכרתי לכם יחד עמה. וזה נוגע אלינו לכך שיש לנו את היכולת להמשיך שפע - **הקב"ה גוזר וצדיק מבטלה, צדיק גוזר והקב"ה מקיים.** אחד מהיסודות הוא שהקב"ה נתן לנו כאלה כוחות עצומים שבעבודתנו אנו יכולים לעשות תיקונים, והם לא רק הבאת שפע לעולם. צריך לעלות קצת במדרגה. הבאת שפע היא רק אחד מהדברים שרואים בעין. זה מביא משהו למעלה בשמים, אצל הקב"ה כביכול, ובגלל זה מגיע שפע לעולם. אפשר לקרוא לזה נחת רוח. זה מביא נחת רוח להקב"ה.

שולחן, הוא פועל משהו. הוא מזיז דברים, הוא משנה דברים. כשאתה רואה אדם מחזיק משהו בידו, אתה רואה אדם גשמי עם חפץ גשמי. למשל, אם ניקח גוי ונעמיד אותו ליד יהודי שמחזיק בידיו את ארבעת המינים. היהודי עומד בדחילו ורחימו ביום הראשון. הוא מוציא את האתרוג. הוא התפלל על האתרוג, הוא עבד קשה על האתרוג, הוא חזר בתשובה. **הצדיקים** הרי אמרו שאפשר להסיר כתמים מהאתרוג על-ידי תשובה כל עוד האתרוג מונח בקופסא. הוא מוציא את האתרוג וזה נוגע לו במקום עמוק. הוא הולך ליטול לולב ואתרוג.

שואלים את הגוי העומד לצדו: אמור נא, מה קורה עכשיו? נסה לצייר לי מה קורה פה. הדרך שהגוי יתאר זאת, תעלה את רוגזו של היהודי. הוא יאמר לו: אתה מדבר ממש כגוי. הגוי הרי רואה אדם מגושם. הוא לא רואה את הנשמה. הוא לא רואה שהיהודי מכין את עצמו להלל. היהודי הרי נמצא במצב כה קדוש. הוא מגיע מהשינה בסוכה - 'ימינו תחבקני'. הוא מלא רגש, נשמתו נוכחת פה הרבה יותר מגופו. זה דבר ראשון. שנית, מה זה האתרוג? אתה שואל את הגוי והגוי אומר: זה נראה לי לימון. הוא מתחיל לדבר מאוד מגושם. זה פרי כלשהו, זה ענף כלשהו. זה לא ענף!!! זה לא פרי!!! זה אתרוג!!! זה לולב!!!

יש סיפור שהרה"ק **משינאווא** זיע"א סיפר כל שנה בליל הושענא רבא שהיה יהודי שהחזיק את ההושענות בידיו, והיצר הרע רצה שיקרא להן ענפים, אך היהודי לא התפתה. הוא אמר: לא-לא! זה הושענות. והסביר הצדיק שפעל דברים גדולים בזה שלא נכנע לסטרא אחרא. מדובר בדברים קדושים שהולכים לפעול באמצעותם.

אפשר לממש את הקדושה

מה פשר הדבר? - בעולם המגושם, אם

כן זה אמיתי. אני רוצה שתדע שלפום צערא אגרא אין פירושו סתם שתהיה לך פרנסה יותר בהרחבה. הרחבת הפרנסה היא רק התוצאה. **אגרא פירושו שכאשר אתה עושה משהו, זה מעורר אהבה עצומה. זה גורם לקשר ולנחת רוח.**

ואלה הם הלשונות שיש בפסוקים לגבי הקרבנות. יהודי מביא קרבן - 'לריח ניחוח לה'. הקב"ה רוצה שתדע את זה. לשם ניחוח. אחת מהכוונות שצריך לכוון. יש נחת רוח. ואת זה הקב"ה מגלה לנו בקבלת התורה. הוא אומר לנו: אני הולך לתת לכם תורה ומצוות, אני רוצה שתכירו בגדלותכם, אני רוצה שתדעו כמה גבוהים אתם, אני רוצה שתקלטו על מה מדברים כאן, **שיתכן כדבר הזה שאתה עושה מעשה, ואתה לא רק מקיים מצוה ונעשה קשור להקב"ה, אלא אתה כל-כך קרוב שהקב"ה נהנה ממך באופן אישי.**

עולם המושגים הגשמי מעכב

ונהנה חשוב מאוד שהאדם יוכל להתחבר לרעיון זה במהלך הימים הפשוטים. אחרי סיון, מגיע תמוז ואב. יש ימים מכל הסוגים, וזהו אחד מהדברים **שיכולים לרומם את האדם, כשהוא מבין את הגדלות של מה שהוא עושה**, כשהוא מבין מה קורה בכל העולמות - הקב"ה מסתכל ורואה מה קורה כשאני עושה מצוה, בין בעשה טוב, בין בסור מרע.

צריך למצוא עצות לחיות עם הדבר הזה. ובכן, הבה נחשוב מה המעכב הגדול ביותר מלזכור ידיעה זו ואם כן איך אפשר להתגבר על עיכוב זה. המעכב הגדול ביותר שגורם לו לשכוח אמיתות זו הוא מה שרואים את העולם הזה במושגי העולם הזה, כי זה מחדיר בנפש האדם, במוחו ובלבו, שנמצאים כאן בעולם של מושגים גשמיים. אם האדם סוחב

הגדול מלחשוב זאת. ובכן, **העיכוּב הגדול ביותר הוא מה שתופסים דברים קצת כמו הגוי**. מה אתה רואה? אני לא יודע, אני רואה כאן אוכל. לא! אינך רואה כאן אוכל. כשגוי ייכנס לשולחן הסדר, אם ישאלו אותו מה אתה רואה, הוא יענה: אני רואה כעכים עגולים. וכולם יזדעזעו בשמעם אותו קורא את המצות בכינוי זה. ממש יזדעזעו. אפשר לחשוב, מה הוא כבר עשה.

אכן אנו צריכים להתחיל להבין זאת גם במקומות שחסר לנו זעזוע זה. ראית יהודי? הוא פחות קדוש ממצה? הוא יותר קדוש ממצה. לא משנה מה הוא עושה ואיזה חשבון יש לך אתו. דבר ראשון, הוא יותר קדוש ממצה. אח"כ נראה איזה חשבון יש לך אתו. **יהודי הוא קדוש**. זהו האמת, כי כך הקב"ה אומר: 'ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש'. יתכן שבצד יש שם כפולה או נפוחה. בסדר, זה לא פוסק להיות מצה בגלל כן. **יתכן שצריך להסיר קצת מגושמות מהצד, אבל הוא קדוש**.

יש לו לאדם אפשרות להקדיש אפילו כמה דקות ביום שבהן יסתכל על המציאות במבט יותר נכון. למשל, אחד מהזמנים שהאדם יכול לעשות זאת, הוא בפסוקי דזמרה. **רש"י** הרי כותב שהעיקר של פסוקי דזמרה הוא 'הללו את ה' מן השמים הללוהו במרומים'. אתה מדבר שם בעצם על דברים הנראים לעין - 'אש וברד שלג וקיסור רוח סערה עושה דברו, ההרים וכל גבעות' וגו'. הם נבראים שהקב"ה ברא אותם. **והרמב"ם** אומר **שכאשר האדם מסתכל על הבריאה, מתעוררות בלבו אהבה ויראה**. מדוע יתעוררו בי אהבה ויראה כשאני רואה דברים מגושמים? התשובה היא כי **אני רואה את הבורא באמצעות הנברא**, אני רואה את הקדושה שיש פה, כי הקב"ה ברא את זה. כיון

לא תהיה זהיר, תסתכל על דברים בלבושם החיצוני, כפי שאתה נראה. זה מה שאני רואה. אתה שואל אותי מה אני רואה, זה מה שאני רואה. הגוי רואה כל הזמן את הלבוש החיצוני. מבקשים מהגוי לעזור לסחוב את האב הזקן. האב כבר מעל גיל תשעים וצריך מישהו שיקח אותו בעגלה לבית הכנסת. גוי זה נבחר לכך. הביאו אותו מהמזרח הרחוק. הוא מקבל את פרוטותיו והוא עוזר לדחוף את העגלה. שואלים אותו מה עושים עכשיו, והוא עונה: דוחפים עגלה. זה מה שעושים עכשיו?! הלא מקיימים עכשיו מצות כיבוד אב. אש יש כאן. כזה דבר קדוש. אפשר לראות את פני הבן זורחים מהכנעה. אפשר לממש את הקדושה.

כמה פעמים סיפרנו על **הרבי מסטריקוב** זיע"א שפעם ראה יהודי מוביל את אביו בעגלתו במעלה ההר. היה זה בחום הבני-ברקי ומפניו יורדות פלגי זיעה. קרא ואמר: חסידים טובלים במקוה, מלאכים טובלים בנהר די-נור. המקוה שלו מוצא חן בעיני יותר משניהם. מה ראה אותו צדיק? הוא ראה מחזה רחוני.

אחד מצדיקי הדור שליט"א כשאביו היה בין החיים וצריך היה להתמסר לו, אירע שבערב יום כיפור לא הלך למקוה מחמת כן, ואמר: היה לי היום מקוה יותר טוב מכל המקוואות.

להקדיש זמן להסתכלות נכונה

והנה העצה שלנו **להגיע ליותר הכרה למה שמתרחש כשאנו מקיימים מצוות**. אנו מדברים על מצוות שאנו בין כה וכה עושים. איננו מדברים כלל על לקום ולעשות מצוות שלא עשינו עד כה. פשוט להרגיש ולהתחבר למה שמתרחש בשעת מעשינו, אשר אם רק נחשוב על מה שמתרחש, זה ישנה את כל מהות המצוה. להגיע אל העצה צריך להבין מה המעכב

ולחלחל בלבו **שכאשר הוא הולך לפרנס את העני, הולך להתהוות איזה יחוד.** הוא מאמין בזה, הוא מרגיש את זה. כי זה לא יענק'ל, זה לא משה, זה נשמה. והוא מכוון לכך כשהוא נותן לו את הצדקה שייעשה היחוד. היד והמטבע ועשר האצבות - יו"ד ה"א וא"ו ה"א. הוא מאמין בזה במאה אחוז. ואם קשה לו והוא מחליט להתגבר על יצרו. נניח שהוא באמת זקוק לישועה היום והוא מחליט שזה יכול לבוא לו לידי שימוש, הלא כבר אמרו **חז"ל**: הנותן צדקה לעני על מנת שיחיה בני - הרי זה צדיק גמור.

הזכרנו כמה פעמים את פירושו של **ה'אהבת שלום' מקאסוב** זיע"א. הוא אמר כך: מעודי לא הבנתי פירוש דבריהם, כי מלשונם משמע שכך היא צורת הצדקה, ליתן על מנת שיחיה בני, וכי הידור הוא לתת צדקה שלא לשמה! עד שבא מעשה לידי והבנתי את דבריהם לאשורם. בקאסוב היה גביר אחד בעל לב טוב שפיזר ממנו לכל מי שדרך על מפתן ביתו ולכל ענין שעמד על הפרק. באחד הימים חלה בנו ל"ע ובא אלי הגביר לבקש ישועה לבנו. הרהרתי בעצמי: הלא גביר זה הוא מרא דצדקה בעיר זו, מדוע הוא בא אלי? והלא 'צדקה תציל ממוות', יתן צדקה לעניים ויפעל ישועה לבנו! עד שעלה במחשבתי שגביר זה אינו מאמין בכוח הצדקה. אמנם יש לו לב רחב ויודע שצריך לפתוח את הכיס לנזקקים, אבל האמונה שצדקה היא מצווה אלוקית שבכוחה להפך המידות מדין לרחמים - חסרה לו. אזי הבנתי דברי **חז"ל** הנותן צדקה על מנת שיחיה בני. **הוא רוצה שיידיע כל העם כי הצדקה אינה מידה טבועה בבני אדם, אלא מצוה אלוקית היא ובכוחה להעניק חיים לאדם - הרי זה צדיק גמור.**

הוי אומר: מדובר באדם שבנו שרוי בסכנה, והדבר הראשון שעולה אצלו במוח

שהקב"ה ברא את זה, הוא מסתכל על זה וכאילו מברך ברכת האילנות. **הוא מסתכל על זה בהסתכלות רוחנית. הוא רואה שזה דבר קדוש.**

כל הפוסל במומו פוסל

המושג של כל הפוסל במומו פוסל. אנחנו מדברים כל הזמן על אותו דבר, אך דבר והיפוכו, דרך החושך ודרך האור. מה הפירוש כל הפוסל במומו פוסל? הפירוש הוא שלאדם זה יש חולשות, למשל, הוא מתמודד הרבה עם קנאה. הוא עדיין לא זיכך את זה וזה מפעפע אצלו. הקנאה היא אצלו 'טריגר' גדול. הוא כל פעם מתערער לגמרי. לכן כשהוא רואה מישהו אחר אומר משהו, או מתיישב או קם, הוא בטוח שהלה מקנא. אין לי ספק שהוא מקנא. למה הוא חושב כך? כי **זהו עולם המושגים שלו. הוא שקוע שם ומסתכל מבעד למשקפיו ואומר: מן הסתם גם פלוני חושב ככה.**

מדה טובה מרובה, **כשיש לו לאדם מדות טובות, הוא בטוח שגם לפלוני יש, והוא רואה אותו בצורה זו.** הוא רואה יהודי אחר ורואה את מעלותיו. הוא מתפעל: וואו! תראה איזה מעלות נפלאות יש לו. בסדר, הוא עדיין יכול לגדול, אבל למעשה, הוא כל-כך ענק.

זה מה שעוזר לאדם, כפי שאתה יכול לראות אתרוג שהוא קדוש ומצה שהיא קדושה, **כך אתה יכול לראות מצב של בין אדם לחבירו ולפרשו באופן קדוש - בסדר, היה מה שהיה, אבל הוא הרי כזה יהודי טוב.** הלא הוא יהודי, כל-כך קדוש הוא. אני רואה שהוא מתמודד בדבר מסוים, אבל זה לא פוגם בהסתכלותי עליו שהוא כה קדוש.

נותן צדקה על מנת שיחיה בני

כן הוא הדבר לגבי מצוות שהאדם עושה. הוא יכול להבין. זה מתחיל לחדור

הוא עושה עבירה. זה נכון, האדם צריך שישים אל לבו - אופ! לא היה בסדר מה שעשיתי. אבל לשים לב על כל מצוה שנעשתה, הוא לא פחות חשוב. שישים לב - עשיתי עכשיו מצוה.

אם תפילתי שגורה בפי

אך פעמים שהאדם חושב לעצמו מה פשר הדבר עשיתי עכשיו מצוה? - זה זכות, זה דבר נכון, או: אני מתקדם, ברוך ה' אני חי נכון, אינני מבזבז את חיי. ובכן, אם הוא יכול להעלות את איכות הרגש שעכשיו אם יש לזה גדר של מצוה, דאורייתא דרבנן, ואם יש כאן חשבון של חמש או שש מצוות, הוא מתקדם בעוד צעד ואומר: **להקב"ה היה עכשיו נחת רוח**. מה שעשיתי עכשיו, היה קרבן להקב"ה. פירוש של דבר שגרם עכשיו תענוג להקב"ה. בוודאי יגיע איזה שפע. רבי חנינא בן דוסא אמר: אם תפילתי שגורה בפי, יודע אני שהוא מקבל. אם התפילה שגורה בפי, הוא יודע בוודאות שתבוא ישועה. הוא יודע. הוא אמר אחרי תפילתו: החולה יחיה. איך אתה יודע? נרשם לך באותיות שהחולה יחיה? לא. **הוא הרגיש שהתפלל באופן שנעשה נחת רוח להקב"ה**.

ראיתם פעם שני אנשים שמשוחחים בנועם? זה יכול להיות בפגישה לפני שידוך, או בראיון עבודה. מדברים במשך שעה. הוא יוצא, שואלים אותו: איך היה? והוא משיב: לא יודע מה שפלוני אומר, אני אומר שמאוד נהניתי. בדרך כלל, זה אומר שגם השני נהנה. יתכן שיהיה יוצא מן הכלל, אבל באופן הרגיל, כשמדובר בבעלי כשרון ובעלי הבנה, לב מרגיש לב. השיחה זרמה, היא עברה מענין לענין, הרי זה אומר שהם הרגישו זה את זה. תמיד יתכן שמישהו רוצה עדיין לברר עוד פרט אחד, אבל בעצם הם מרגישים שזה זה.

הוא ליתן צדקה. עוד לפני שהוא חושב ללכת לרופא וליועצי הרפואה, הוא אומר: דבר ראשון, ניתן צדקה. **זה שפע, זה תענוג, זה מציאות. אם כך הוא מצבו, הרי הוא צדיק גמור**. תסתכל ככה על מצוה. שזה יהיה אצלך דבר פשוט.

אני רואה חפצא של מצוה

הגה"צ **רבי חיים ברים** זצ"ל סיפר שבבחרותו נקלע פעם לבני ברק בשעה מאוחרת בלילה ולא היה לו כיצד לחזור לביתו בירושלים. פנה לביתו של מרן **ה'חזון-איש'** זצ"ל ושאל אותו אם יכול ללון אצלו. הכניסו ה'חזון-איש' לביתו והוא יחד עם גיסו **בעל קהילות יעקב**, ועזרתו מקודש, הלא היא אחות ה'חזון-איש', כולם כאחד טרחו עבורו ללא ליאות כדי להנעימו את השעות בבית. כיון שראה את ה'חזון-איש' טורח עבורו בסחבו את כלי המטה, ניסה להניאו מכך באמרו לו שהוא יכול להסתדר לבד ואינו צריך לטרוח בשבילו. אמר לו ה'חזון-איש' בתקיפות: מעולם לא שמענו שהאתרוג יאמר לבעליו מה יעשו עמו.

התכוון לומר לו: אינך מאן דאמר בכלל. אינני רואה בכלל אדם. אני רואה כאן קדושה. הוא כל-כך התרגש. אני באמצע לדבר עם השי"ת, מה אתה מתערב? נו, אה, לא מפסיקים בדיבור.

הרגש כזה גורם לו לאדם לחיות באופן יותר נעלה, כי הקב"ה באהבתו את ישראל הרבה להם תורה ומצוות. יש כל-כך הרבה מצוות שהאדם מקיים, במיוחד כשהוא חי בסביבה חרדית וגדל על חינוך יהודי טהור. לדאבון לב, האדם יודע על עוונותיו יותר ממה שהוא יודע על מצוותיו. אנחנו מסתכלים על זה כעל דבר כל-כך נפלא שהאדם חי עם חשבון הנפש ומרגיש מתי

כשאתה מדבר עם הקב"ה, אם הקב"ה אומר שאתה יכול לדבר אליו בלשון נוכח ואתה יכול לקבל הרגשה בשעה שאתה מדבר אתו, הרי מסתבר שיש איזה שייכות להרגשה של הקשר, כן, כביכול, יש כזו הרגשה בצד השני גם כן - 'ריח ניחוח לה'. הקב"ה מגלה לנו זאת.

מחשבה יוצרת מציאות

כעת נתקדם בעוד צעד אחד. דיברנו קצת איך האדם יכול להגיע להרגיש יותר דבר זה ואמרנו שזה על-ידי שהוא מסתכל על דברים באופן זה, לא רק על המצה ועל האתרוג, אלא גם על עצמך, שתסתכל על עצמך באופן זה. אך עוד נקודה חשובה, שנבין את החילוק בין כשהאדם חושב כך לבין אינו חושב כך. מהי המעלה שיש כשהאדם זוכר דבר זה בשעה שהוא מקיים מצוה?

ידועה אמרתו של הבעש"ט הק' זיע"א במקום שמחשבתו של אדם שם הוא נמצא. כשהאדם חושב על איזה דבר, הוא מקושר אליו במחשבתו. לאמרה זו יש קצת הרחבה. כל מציאות שמתרחשת, אם אתה חושב עליה, אתה גורם לה לקרות. ניקח דוגמאות שאנו כבר רגילים אליהן. נניח שיש אהבה בין שני אנשים, אם אחד מהם יחשוב על אותה אהבה ויתבונן בה וזה יביא אותו לידי התפעלות, יתקיים בו 'כמים הפנים לפנים' כן לב האדם לאדם, ואף השני ירגיש את האהבה. כפי שידוע מכמה וכמה סיפורים ועדויות של בני אדם.

אפילו באותו בית שקרובים זה לזה, אם במחשבתו אני חושב עכשיו שאני ברוגז על ילד זה ואני מתאפק מלדבר, הילד מרגיש זאת. ואם אני מפסיק לחשוב על זה. מישוה מתקשר אלי בענין הבנק ואני מפסיק לחשוב אותה מחשבה, הדבר ההוא לא קורה עכשיו. הכח שהקב"ה נתן לאדם הוא

אם התפללת והרגשת תענוג נפלה בשעת מעשה, דע לך שגרמת תענוג גדול למעלה בשמים. מאוד נחוץ שתדע את זה. אתה נמנה על ממלכת כהנים וגוי קדוש. דבר קדוש אתה, וכשאתה מדבר עם הקב"ה. הוא שופך את לבו להקב"ה, הוא רואה את גדלותו והטבתו של הקב"ה ופורץ בבכי וזוכר את פחיתותו, והבכייה איננה מתוך יאוש, אלא מתוך שהוא כל-כך קרוב והוא מרגיש שהוא אפס אפסים. יש לו הרגשה של התעלות ורוממות. שתדע לך שדבר זה קרה למעלה בשמים. אין זה דבר של מה בכך. משהו קרה. זה מוליד בלב האדם יראה נעימה, עד שהוא לא רוצה ללכת להתגשם כל-כך מהר אח"כ.

חסידות עשתה מאדם אלוקות

לדעת דבר זה, הוא אחת מהעבודות הגדולות הנצרכות לאדם. הרה"ק רבי יעקב מפשעווארסק זיע"א אמר: מטו משמיה דבעל התניא זיע"א: מה החילוק בין קבלת האר"י ז"ל לקבלת הבעש"ט הק'? החילוק הוא שהאר"י ז"ל מדבר על החדרים וההיכלות שבעולמות העליונים כל אחד בשמו המדויק, והבעש"ט הק' זיע"א גילה שכל החדרים דלמעלה נמצאים בתוך האדם פנימה.

ראיתי מציינים לזה עוד מבעל התניא שאמר: קבלה עשתה מאלוקות אדם - פרוצוף וידיים וכו'. חסידות עשתה מאדם אלוקות. כלומר: אתה מבין מה זה נקרא יהודי, מה מונח בפי היהודי, מה מונח בעיני היהודי, מה מונח בדיבורו. אתה דבר רוחני, וכשאתה מחזיק בידך אתרוג, אתה מחזיק בידך דבר רוחני. איך האתרוג מתקיים? איך יש לו חיות? - הקב"ה מחייה אותו. ואתה שיש לך חלק אלוה-ממעל, מחזיק את האתרוג ומתייחד עמו. מה אם כן קשה להבין שדברים מתרחשים עכשיו? כן,

עליו באופן זה, כי כל פעם שאתה רואה אותי, אתה נזכר בליצנות שעשו ממנו. כל פעם שאתה שומע אותו מדבר, אתה נזכר - אה, הלץ ההוא הוא בעל כשרון, אח! כמה הוא עשה את זה טוב. יש לו את זה, נו... זה לא עוזב אותך, זה רודף אחריך, ומה עיקר הנזק? **עיקר הנזק הוא שאתה מתחיל להסתכל על אנשים באופן כללי בצורה זו, ואינך יכול להסתכל באופן האמור לעיל, לראות את הקדושה שבמנצח ובאתרוג ובכל יהודי.**

יהודי קדוש לא פחות מכל נדרי

מאוד חשוב לקלוט את זה. זה הפלא ופלא לראות איך בדברים מסוימים הקדושה הושרשה אצלנו, עד שכל יהודי נורמלי, יהיה לו תמיד את הרגש דקדושה באותם דברים ובשום אופן לא יאבד אותו כל-כך מהר, כי כשניגשו אליהם, ניגשו בדחילו ורחימו. הבאנו את הדוגמא מליל הסדר, וכן הוא לגבי ראש השנה ויום כיפור. כך חיינו את זה מאז ילדותנו. כל נדרי עכשיו!!! הוא עדיין שומע את קולות הבכי שבקעו מעזרת הנשים. זה כל נדרי!!!

ובכן, בתורה ובמצוות שאתה מקיים **בימות החול הפשוטים, יש דברים שהם קדושים לפחות כמו כל נדרי. היהודי שאתה פוגש, המצוה שאתה מקיים, הלא קדושים לא פחות מכל נדרי. אבל שם לא קיבלת את הרגש דקדושה. לא קיבלת את הרגש של אותה יראה, כפי שה'דברי חיים' מציאנו זיע"א אמר: אינני ירא משום דבר בעולם, רק מאלמנה. דמעה של אלמנה זה נושא. הוא רואה כאן פסוק, הוא רואה כאן דבר בעל השפעה והוא ירא מזה. אינני רואה כאן מישוה שיש לו 'נערווין' או מישוה שהוא 'נודניק'. אני רואה כאן מישוה שצריך לירא ממנו. הוא רואה דברים בראייה רוחנית. זה קדוש, זה קדוש, זה בית**

שכאשר הוא חושב על איזה דבר, הוא מתחבר אליו, והרי הוא מעורר ענין זה. הרהורי עבירה קשין מעבירה ומדה טובה מרובה. **כשהאדם מתבונן באיזה דבר, הוא גורם לו לקרות.**

והנה כשהאדם מתבונן בתענוג, בריח ניחוח, בחשק, של מה שקורה בשעה שהוא מקיים מצוה, **מחשבה זו עצמה, גורמת לדבר זה להתחזק. הוא מוציא אותו מן הכח אל הפועל.** הוא מסיר את הלבושים המסתירים אותו וגורם לו להתגלות. והרי זה עבודה נפלאה. דבר זה גופא מביא תענוג ונחת רוח להקב"ה. וזו אחת מסיבות שהצדיקים דיברו הרבה על כך שהאדם יכין עצמו לדבר מצוה ויתבונן בענינים שמביאים לו הרגשים לדבר מצוה, כי **כשאתה מבין מה שקורה על-ידי קיום המצוה, הרי זה שלימות במציאות של המצוה.** משהו יותר קורה אז בשעת מעשה מאחר שזה נעשה באופן זה.

נזקה של שמיעת ליצנות

לכן כשהאדם יתבונן, יראה כמה הוא יכול ליפול מלדבר על דברים באופנים מגושמים. הוא סתם מדבר, בלי כוונה מיוחדת, אבל למעשה, זה מותיר רושם גדול על העדיניות שבנפשו איך הוא מתייחס למציאות. קח למשל מישוה שרק הקשיב לאנשים שמתלוצצים מבן אדם. הוא לא כל-כך היה בעניינים, הוא היה שקוע בצלחתו, אבל באזניו שמע איך שנים היושבים בצד מנתחים מישוה ועושים ממנו ליצי ליצנות כשהם מנפחים את חסרונותיו. מצד ההלכה, הוא בוודאי היה צריך לקום וללכת, אבל למעשה מה קרה בכך? באופן פרקטי נעשה לך יותר קשה כפי שהקב"ה רוצה שתסתכל עליו. היית יכול להסתכל עליו בהסתכלות של ממלכת כהנים וגוי קדוש, ועכשיו זה מאוד קשה לך להסתכל

היה מדבר בבית הכנסת שיחה בטילה. כאן אפשר לשוחח ולשתות וליהנות מהחיים. הלא ברור לכל שזה השני הרבה יותר מתגשם ועונו גדול מנשוא.

כשאתה מדבר על מאכל, פירושו של דבר שאתה קובע שהמאכלים הם דברים נמוכים שבאו לעורר את הגוף וכאילו נבראו על-ידי קליפה כדי לעזור לאנשים להתגשם. ולמען האמת, **הקב"ה ברא אותם. טעמם בא ממקום של קדושה**, והסיבה שיש להם גוונים שונים וטעמים שונים היא בשורש שממנו הם מגיעים. אפשר לברך עליהם ברכת המזון. **יש לך מושג כמה אפשר להתקרב אל ה' על ידיהם?**

היכולת להתעלות מאכילת תפוח

מספרים על החסיד שראה את רבו הרה"ק **רבי אהרן הגדול מקארלין** זיע"א מברך על התפוח ואוכל, וחלפה לו במחשבתו: מה החילוק בינו לבין הרבי? אף אני מברך על התפוח ואוכל. מיד תפס הצדיק את מחשבתו ואמר: **אתה מברך כדי לאכול, אני אוכל כדי לברך**. אני רוצה שתהיה לי את היכולת לומר: ברוך אתה ה' אלוקינו מלך העולם. הנה כי כן, יש לך מושג איזה דבר נפלא הוא התפוח? הוא דבר קדוש מאוד. אפשר להזכיר עליו את שמו של הקב"ה, לדבר אליו בלשון נוכח, לקבל ממנו תענוג ולגרום תענוג בשמים.

אכן **כשאתה מדבר על אודותיו בצורה מגושמת, זה יותר חמור, כי זה מושג אותך כלפי מטה, ואתה מפסיד את יכולת האמונה במצוות שאתה עושה**. הגע עצמך! האם אתה יכול אח"כ להאמין בברכת המזון שלך? מאוד קשה לך אח"כ להאמין בברכת המזון שלך. תצטרך לעשות הרבה תשובה מאהבה כדי שתוכל בברכת המזון לחזור אל המקום הנכון.

כנסת, זה ספר תורה. מראים לו לאדם: אתה רואה ספר תורה זה? זה של המגיד ממעזריטש. אתה מסתכל עליו ביראה עילאה. מראים לו איזה חפץ של מצוה ואומרים לו שזה עבר בירושה מצדיק פלוני. הוא מסתכל עליו בהדרת כבוד, הוא נותן לזה נשיקה, הוא נושא תפילה קצרה.

ומה עם חפצא של מצוה שלך? מה עם התפילין שלך? כשיש לו לאדם רגש זה, הוא קולט אח"כ מה קורה כשהוא מניח תפילין, מה קורה כשהוא מברך, והוא יכול להגיע ליראה נעימה על-ידי כל דבר שהוא עושה. במילים אחרות: שים לב, גם לך יש את הדבר הזה. **בכל מיני ענינים שהחידורו בך את הרגש דקדושה יש לך את זה. אתה צריך רק להעתיק את זה למקומות שלא התרגלת בהם באותו רגש דקדושה**.

הנוק שבדיבור על אוכל

לכן כשאתה שומע שמדברים בסגנון מגושם על אוכל וכדומה, אתה מזיק לעצמך. כבר הזכרנו כמה פעמים **שהינוקא מסטאלין** זיע"א אמר: **יותר מתגושמים מהדיבור על האכילה מכפי שמתגושמים מהאכילה עצמה**. יש לזה הבנה נפלאה. כשהאדם אוכל, הוא אוכל. הוא מרגיש טעם, הוא נהנה, הוא שבע - נפלא. אבל כשהאדם מרחיב בדיבור על מיני המאכלים ומשתמש בכל כח ההסברה שנתן לו הקב"ה כדי להסביר נקודות בענין האכילה, הרי הוא מעמיד את הנושא.

תארו לכם שמישהו שנכנס לבית כנסת ומדבר שם דברים בטלים. ודאי שצריך לשמור על קדושת בית הכנסת, אבל ה' הטוב יכפר. כעת תארו לכם שמישהו הולך ותולה שלט מעל שער הכניסה לבית הכנסת: מקום זה מיועד לשיחה בטילה. הוא עושה זאת לעילוי נשמת חמיו שתמיד

עכשיו דבר גדול מאוד. הוא אכל סעודת שבת, הוא זכה לאכול סעודת שבת. אם הכניס אורחים - איזו זכות. הוא שר שירת ותשבחות להקב"ה - איזו זכות. שרים על כך שזוכים לשיר. הוד שבהוד. ועל הכל ה' אלוקינו אנחנו מודים לך. אנו מודים לך שאנו יכולים להודות לך. **להחשיב את מה שעושים ולהבין מה קורה על-ידי מה שעושים, עוזר לאדם להתקדם באופן נמלא ומעמיד אותו במקום הנכון.**

זה מה שיכול לעזור לאדם. **הסתכל על דברים בהסתכלות נעלה, דבר על דברים באופן נעלה.** אם האדם היה ממשיך באותו סדר היום, עם אותם דברים שהוא עושה ושאינו עושה, ורק היה ניגש עליהם בצורה קצת יותר נעלה, **היה יכול להרגיש באמת בשעת קיום המצוה שהוא גורם תענוג להקב"ה.** צריך פשוט **להחשיב מה שעושים.** שמחה של מצוה מיוסדת על זה. הוא רוקד, הוא שמח, הוא יודע שקרה

מדור אור החיים

נתנדב ע"י הרוצה בעילום שמו לזכות ברכה וישועה

ליל שישי פרשת נשא ט' סיון תשפ"ה

הנבראים מגיבים לאדם כפי שהוא משתמש בהם

פרשת סוטה אומרת דרשני

דיבור מעורר ענין מובא בדברי ה'אור החיים' הקדוש על ענין השקאת הסוטה. מדובר קצת ביקור המציאות, כי בדרך כלל יש למצוות טעמים על פי הפשט ועליהם אפשר להוסיף דרש, אבל התהליך של השקאת הסוטה שצובתת את בטנה אם נטמאה, ואם לאו - 'ונקתה וזורעה זרע', הוא דבר שטעון ביאור על פי פשוט, ובראשונים אין מוצאים ביאור הגון שיתקבל על הדעת, וה'אור החיים' הקדוש מציע הסבר נפלא לתהליך זה.

הוא כותב שם שהוא תמה למה נקראים המים בפסוק מים המרים, "והדברים תמוהים למה סתם ה' הדברים במצוה זו, נוסף על תמיחת הדבר בכללותו". הוא מאריך לבאר הדברים, ואנו נלמד חלקים מתוך דבריו שיש בהם יסודות גדולים לחיי האדם.

המים נוקמים באשה

כותב ה'אור החיים' הקדוש: "ואפשר לפרש הענין על פי מה שקדם לנו מידיעה בפנימיות התורה, הלא השמעתיך בפרשת בראשית בפסוק 'ויכלו השמים וגו'' ויכל אלהים וגו'', כי כל נברא והנה תכסף

ותכלה תאותו להדבק אל הא-להים חיים ברוך הוא (שם כתב שעל תשוקה זו כדור העולם עומד, כי הוא נמשך מכל צד אל הקב"ה וכך הוא עומד באמצע), והרגש תאבון זה ישנו גם בבילתי נועע (כלומר, גם בדומם) כל אחד כפי שעור הרוחניות אשר הטביע בו הבורא (ומי שיש לו שיעור יותר גדול של רוחניות, כגון יהודי, בוודאי יש לו כיסופים יותר חזקים, כי הרוחניות היא-היא סיבת ההשתוקקות) כפי מה שצריך לקיומו ולתת שבח לבוראו (שיעור הרוחניות שהקב"ה נותן לנברא הוא כפי מה שהוא צריך לשתי סיבות, אחת שתתקיים מציאותו, השניה שיוכל לתת שבח לבוראו) כאומרו (משלי טז): 'כל פעל ה' למענהו' (כל הוא אצל כל דבר בעולם, כי אם הוא קיים, בעל כרחל שיש בו רוחניות, ואם יש בו רוחניות, יש לו תשוקה ליתן שבח לבוראו). עוד מצינו לרצ"ל שאמרו (ב"ר פ"ה) טעם שנקראו מים בוכים, לצד שה' פלג המים חצים למעלה וחצים נשארו למטה מתחת ליבשה, המים שנשארו למטה הם בוכים ומתאנחים על שלא זכו להתקרב לא-להים חיים בחצי העליון, כי הוא זה כוסף הנבראים יחד ותקותם".

ה'אור החיים' הקדוש ממשיך לבאר שהגם שהמים התחתונים נקראים מים בוכים, המים שבכיוור יוצאים מן הכלל ואינם נקראים מים בוכים, כי הם זוכים

אני אברכם, כי אתערותא דלתתא תביא לידי אתערותא דלעילא. ומצוה זו נוגעת לכל אחד מישראל, לא רק לכהנים (אשר להם נתייחדה ברכה זו), כי **כל אחד מצווה לעורר בלבו רצון זה. עמוד והתפלל על ישראל שיהיה להם טוב ברוחניות ובגשמיות.** הקב"ה רוצה שתעשה כן, כי הקב"ה רוצה לתת, וכשאתה עושה כן, הוא יכול לתת. הכלל שבכל מצוה יש נשמה ונשמה זו מדריכה את האדם איך להסתכל על דברים.

לענייננו, בפרשת סוטה, לפי מהלכו של ה'אור החיים' הקדוש, אנו מוצאים יסוד גדול, והוא אחד מהיסודות הגדולים שהנחילו לנו **הבעש"ט הק' ותלמידיו**, אשר צריך לחזור עליהם תמיד. היסוד הוא **שעל האדם להעלות את הדברים הגשמיים.** בשפה פשוטה: יש שולחן וכסאות והם אומרים לעצמם: הלואי שהיו יהודים משתמשים בנו לשבת בשבת אחים בליל שישי ולהתקרב אל ה'. ואם יהודים באים ובאמת משתמשים בהם לצורך כך, הם מכירים להם טובה ומאצילים עליהם ברכה. אבל אם האדם הולך ומשתמש בדברים גשמיים בשביל להתרחק מהקב"ה ח"ו, הם באים אליו בטענה: הרחקתנו מהקב"ה, הזקת לנו, בלעדיך כבר היינו מושלכים בעולם הזה ועכשיו הושלכנו עוד יותר בגללך.

הדומם הוא בעל חיות ורצון

הדבר המבהיל הוא מה שכתוב כאן באור החיים הקדוש שיש כח בדומם ללכת ולהתנקם באדם. ואנו רואים בדברי חז"ל שהיו דברים כאלה, כאשר נחש בא והכיש את האדם וכו'. **הדברים הגשמיים מתרגזים על האדם.** האדם מתחיל להתגרות בבעל חי והבעל חי רוצה לנקום בו. הגמרא בבבא קמא בענין היצר שיש לו לשור לנקום

שעובדים בהם את ה'. וכותב: **"גם צוה לקחת מן העפר המקדש דוקא, לצד שהוא קרוב לקדוש ועליון ברוך הוא, וצוה שלא יחפר בדקר אלא מן העפר המוכן לכני' ה' בלא הפסק בנין כמאמרם ז"ל (סוטה טו, ב) לצד היותם יותר קרובים ומרגישים בהשראת שכינה בהם, מה שהרגש זה אינו בעפר שהוא חוץ למקדש, כי לא טעם טעם זה עד הנה לעשות את אשר חפץ ה' עשות... וצוה ה' לכתב פרשת סוטה באזכרות שבה ומוחקים כל הכתב במים ובעפר ההוא, והטעם לתת כח בהם לעשות מעשה אשר יחפצו עשות... ואז ישקה האשה המים, והנה בבוא המים ההם במעי האשה במחוי השם בתוכו, אם האשה טמאה, הנה השם ההוא על ידי המנחה שמזכרת עון, יזכר עון הקודם וירגישו המים, ובזה יהיו מרים, כי יזכרו יגונם ובכיתם וה' מחה את המעטתם, והנה האשה הטמאה [אשר] תסובב מרתם ובאו בה המים המרים למרים, יחתכו מעיה ויעשו בה נקמה, כי זאת האשה הגורמת בכיתם, ובכח השם הנתון בהם ינקמו נקמתם ממנה".**

השולחן והכסאות מחכים לליל שישי

כך הוא מבאר פרשת סוטה ודבריו מאירים ביופיים וזהרם כנתינתם מסיני. והנה ידוע לנו שכל פרשה בתורה היא נצחית ויש בה מהלכים בעבודת ה' ובקרבת האלוקים לכל הדורות. אגב אורחא, הרה"ק **רי"ל איגר** זיע"א מדבר בפרשה זו (אמרי אמת) על ברכת כהנים איך היא נוגעת לישראלים ולכאורה היא צריכה להיות שייכת לכולם, כי היא נצחית, ומבאר שהמצוה היא שהכהן יעורר בלבו רצון ליתן לבני ישראל אור ופרנסה - **אני רוצה שיהיה טוב ליהודים.** והקב"ה אומר: אם אתה תעורר בלבך רצון להטיב לאחרים,

מראיות אסורות דורך עלי, אני נהנית ושמחה, כי אני מתעלה בכך.

תארו לכם בין אנשים, אתה לוקח פעם ילד או נער: בא רגע! לך לשם. מה לעשות שם? לא יודע. עמוד שם שעתיים. חם שם. לא משנה, אמרתי לך לעמוד שם. אינך מסביר לו, הוא לא מבין מה שקורה, והוא רק מתרגז ורוצה אח"כ לנקום בכך. לא כן אם אתה מסביר לו ואומר לו: בא ואגיד לך מה אתה הולך לעשות שם. נכון שחם שם, אבל אין לך מושג איזה דבר גדול אתה עושה כשאתה עומד שם... או אז אתה רואה את פלוני אומר: אם בשביל זה, אני מסכים. אני מסכים להזיע. אכן כן, אם אני מבין מה אני עושה, אני מסכים שידרכו עלי. זה כדאי לי.

הנבראים משתפים פעולה

כל הנבראים התרחקו, וכשהאדם מנסה להשיג תועלת מהעולם הזה - הוא זקוק שהארץ תשתף אתו פעולה. אחרת, זה מאוד קשה שדברים יסתדרו ויזרמו. **כשהאדם מדבר דיבורי אמונה ונוזהר מכל דבר רע ומקיים מצוות בהתפעלות - אינך מבין מה אתה פועל בזה.** ברור שאח"כ דברים מסתדרים. פעמים שמסתכלים על זה באופן של סגולה. אתה עושה מצוה זו, וזוכה לישועה זו. או פעמים שאומרים: הקב"ה אינו מכה עם כל המקלות, או: הקב"ה שילם לי. כל הדיבורים האלה נכונים, אבל ה'אור החיים' הקדוש נותן להם קצת יותר עומק. זה מה שנקרא **שהדבר נתעלה.**

איך כתוב אצל שדה עפרון אחרי שעבר לרשותו של אברהם אבינו? - ויקם שדה עפרון. פירש רש"י: תקומה היתה לו. **סוף סוף הגיע אברהם וקנה אותי.** על זה עושים מעמד חנוכת הבית כאן.

ולהזיק. הדבר קיים לא רק בבעל חי אשר בו רואים את היצר בעין, אלא גם בדומם.

כל הנבראים יש להם חיות. אע"פ שאינך רואה את חיותם, אם תלמד קצת תורה, תבין שאם הדבר קיים, בהכרח שיש לו חיות ויש לו הרגשים. איננו רגילים לסגנון זה, אך לא משנה באיזה מילה משתמשים, זה ברור שיש להם חיות ורצון להתעלות ולהתקרב ולא להתרחק. 'לא תעלה במעלות על מזבחי'. אל תבייש את המזבח. כעין זה משה רבינו נצטוו שלא להכות את המים כאות הכרת הטוב שהרי ניצל על ידם. אכן אפשר לפרש שעיקר הדבר שלא ישריש בנפשו מדה של כפיות טובה, אבל כדברי ה'אור החיים' הקדוש הביאור הוא כזה: **יש חיות במים וכשהאדם פועל כנגדם, הם מתקוממים עליו ופועלים כנגדו.**

כשאתה עושה עוול לבן אדם, אינך תמה כשאתה רואה שאינך יכול לבקש ממך טובה. עכשיו אתה מתחרט. אתה אומר לעצמך: משהו אמר לי להיזהר שלא לפגוע בו, אך לא חשבתי שזה כל-כך חשוב, עכשיו אני משלם על זה מחיר, אני זקוק לטובתו ואינני יכול לבקש ממנו.

כשלא אכפת לדומם שדורכים עליו

ה'אור החיים' הקדוש מלמד אותנו שכך הוא במהות הנבראים. **אילו היית מבין שהנבראים פועלים בשבילך.** אנחנו קוראים לזה בלשון 'סייעתא דשמיא'. הקב"ה מסבב שהדברים יסתדרו באופן פלאי. אבל הסדר של ההשגחה הפרטית הוא שהארץ שאתה דורך עליה בלכתך ברחוב ואתה משפיל את עיניך כדי שלא להסתכל במקום שאין צריך להסתכל - מכיר לך טובה. במילים אחרות, הארץ אומרת: ידעתי שידרכו אותי כל עוד אני כאן, אבל אם יהודי זה ששומר עצמו

שהיתה לך רוח שטות, אז מה? אעזור לך לאחר שחלפה עליך הרוח שזה לא ייצא מן הכח אל הפועל. ה'חובת הלבבות' אומר לגבי מצוות, שהאדם מתחיל ובוטח בה' שהן יצאו מן הכח אל הפועל. בעבירות זה גם תלוי בידי שמים. גם אחרי שבחר ברע, עדיין אפשר להציל את המצב. לגבי אשו משום חציו יש את הסברא האומרת שכיון שיצא החץ, אי אפשר לעצור אותו. אבל הרבה פעמים יש בחירה כזו שאחרי הפעולה אפשר עדיין לסובב את זה.

לא הסתר פנים אלא גילוי פנים

לענייננו, אם האדם יתבונן סביבו, יראה לכאן ולכאן איך הנבראים מתנהלים בהתאם למעשים. הרבה פעמים הקב"ה כן מסכים להתגלות לו, המים כן נוקמים בו, הוא כן נחלק ארצה, הוא כן מקבל מכה באצבעו. יש לפעמים שהוא מחזיק בידו מאכל שאינו כשר בתכלית הכשרות ופתאום זה נשפך מידו. צריך הרי להיות עם כזה טמטום הלב בשביל להמשיך הלאה כאילו לא היה. זה הרי כל-כך גלוי. אם אתה קולט את זה, אתה מבין שיש בזה גילוי של אהבה.

אפשר לשמוע אנשים במצבים כאלה, אומרים: כזה הסתר פנים. והשומעים מתפלאים: וכי הסתר פנים הוא זה? גילוי פנים הוא. איפה אתה רואה פה הסתר. להיפך. וכי מפני שזה נראה בצורה של עונש? הלא זה גילוי עצום. הקב"ה התראה כאן באופן נפלא. מה זה שונה מאותם חסידים שנסעו אל הצדיק והתלוננו על מסור שקיים בעירם ועושה צרות גדולות, והצדיק אומר: הוא לא ישרוד את זה. הם חזרו לעירם וראו שהמסור מת בדרך פלא. ואם הצדיק לא אמר את זה והוא מת, האין זה גילוי? זה גילוי עצום. הקב"ה התגלה. הוא האזין לתפילותיהם של יהודים.

תמיד זה כך. זה לא השתנה מאז זמנו של אברהם ועד היום. אפשר לראות את זה בחוש. בבית שיש בו שלום - יש בו ברכה. כמאמר רבי שמעון בן חלפתא לא מצא הקב"ה כלי מחזיק ברכה אלא השלום. מדוע? כי אתה מכניס את הקב"ה, אתה מכניס קדושה, ממילא הנבראים משתפים פעולה.

גילוי של אהבה בצורה של עונש

וכשחתיכת עץ נופלת עליך, כשמשוה מסתבך לך, אתה יכול להסתובב ולומר: הבנתי. כבר סירפתי כמה פעמים מה ששמעתי מפי עד ראייה: מעשה בבחור מבית טוב שהתדרדר במדרון התהום והכניסוהו לשיבה המתאימה לבחורים כאלו בתקוה שיתפוס את עצמו ויחזור על עקביו, אך הוא המשיך להתדרדר עד שזנח ר"ל את היהדות לגמרי. לך גדול היה, קר כאבן וקירר אחרים. יום אחד נכנס לחנות לממכר בשר טריפה וקנה לעצמו סנדוויץ', פרוסה מכאן ופרוסה מכאן ובשר טריפה בתווך, כשכל חבריו מביטים אחריו ומוחאים לו כפיים על אומץ לבו, ולמרות שגם הם רחוקים מן הדת היו, לא העיזו לקנות לעצמם טריפה והיה נחשב הדבר אצלם לגבורת נפש. ויהי בצאתו מן החנות והסנדוויץ' בידו, פתאום החליק על הארץ והסנדוויץ' נפל מידו ונמרח על הארץ עד שנמאס לאכילה. תיכף ומיד התנער הבחור מעפרו, הרים את עיניו לשמים ופלט מפיו: בסדר, הבנתי, אינני קונה יותר. ויהי הדבר לפלא בעיני חבריו ובעיני עצמו.

מדובר בסיפור חזק, סיפור שחודר ללב. הוי אומר: האהבה שהקב"ה הראה לו. אתה יודע מה פשר דבר זה? הקב"ה משפיל את עצמו לילד תועה ואומר לו: אינך רוצה, אני מבטיח לך שאינך רוצה, חשבת שאתה רוצה, אני מכיר אותך, לא רצית. בגלל

שצריך, אתה יכול לדעת שהוא עולה לרצון
ה', ואם לאו - אתה יכול להבין מיד מה
קורה כאן.

כל זה מונח בפרשת זו של סוטה. אם
אתה רוצה לבדוק דבר אם הוא הגון או לא,
תניח כאן מים, בא נראה, אם זה זורם כמו

מדור שיעורי ליל שישי

ליל שישי פרשת במדבר כ"ז אייר תשפ"ד

המצוה להתחדש כל יום בעבודת ה'

ועל זה אמר **דוד המלך** ע"ה: לכל תכלה ראיתי קץ רחבה מצותך מאוד, ומה שהוזכר תרי"ג מצוות, אינן אלא שרשים, אבל הם מתפשטים לענפים הרבה".

בכל יום יהיו בעיניך כחדשים

אכן אחד מענפי המצוות הוא מה שכתוב כאן ברש"י, **שידמה האדם בנפשו כאילו בזה היום קיבל את התורה** ואין יום זה קשור אל העבר שלו ולפרשיות שיש לו, וכך יגש אל התורה והמצוות בהתחדשות ובעוז וחדוה. כשהאדם עושה כן, הוא מקיים מצות 'ביום הזה באו מדבר סיני', הבא להורות שבכל יום יהיה בעינינו כחדשים. אם נרצה לדון מאיזה שורש יוצא ענף זה, נוכל למצוא הרבה אפשרויות. אולי הוא נכלל במצות התשובה, אולי הוא נכלל במצות השמחה שיוצא מהפסוק הנאמר בפסוקי התוכחה: תחת אשר לא עבדת את ה' אלוקיך בשמחה, ועוד הרבה. בכל אופן, מדובר במצוה.

יוצא מהמקוה כבריה חדשה

והנה שמעתי מהרב מווייצן בשיקגו שליט"א שציין לזה לדברי החינוך פרשת מצורע (מצוה קע"ג) בעין טהרת המקוה, וזה לשון החינוך: "ובטעם המים שיטהרו כל

המצוות רבו ועצמו עד אין מספר

נאמר בפרשת יתרו: "בחדש השלישי לצאת בני ישראל מארץ מצרים ביום הזה באו מדבר סיני". פירש רש"י: "ביום הזה - בראש חודש. לא היה צריך לכתוב אלא ביום ההוא, מהו ביום הזה? - שיהיו דברי תורה חדשים עליך כאילו היום נתנו". הנה מדברי רש"י זה נראה כדיוק בעלמא. אולם בספר 'מעלות התורה' לרבי אברהם רגולר אחי הגר"א זצ"ל מביא מאחזיו יסוד גדול המלמדנו איך לגשת אל התורה.

וזה לשונו: "שמעתי מאחי הגאון ז"ל שבוודאי ליכא למימר שלא ייכנסו תחת גדר המצוות רק תרי"ג ולא יותר, שאם כן, מבראשית עד בא אין בהן אלא שלוש מצוות, גם הרבה פרשיות בתורה שאין בהן שום מצוה, וזה הדבר אינו מתקבל, אלא באמת כל דיבור ודיבור בתורה שיצא מפי הגבורה, הוא מצוה בפני עצמה, והנה באמת המצוות רבו ועצמו עד אין מספר, עד מי שיש לו עין השכלי ולב מבין, יוכל להתנהג בכל פרטי הנהגותיו וענייניו מקטן ועד גדול על פי התורה והמצוות, ואז היה עושה מצותו בכל עת ובכל רגע עד אין חקר, כאשר הובא הרבה מעשים מהקדמונים ז"ל ובגמרא ומדרשים מאשר נהגו הנהגותם הכל על פי התורה והמצוות,

מתאים ביותר שבו יוכל להתבונן שהוא רוצה לקיים מצוה זו. הוא רוצה לקיים את המצוה של 'מערתה ועד עולם' - **מה שהיה היה ואני הולך לקחת את עצמי בידיים עם התחדשות...**

והנה הסיבה שכל-כך קשה לאדם לקיים מצוה זו... הלא בעצם כל-כך נעים לקיים אותה, כל שמתבוננים בה... מה אני צריך להיות עסוק עם חשבונות העבר. הכל חדש... כל אחד אוהב את העמוד הראשון של המסכת, גמרא טרייה וחדשה... מה כל-כך קשה לחשוב שהיום אני רוצה לקחת את עצמי עם התחדשות?

אכן סוג של יצר הוא, מין קליפה, מין הסתר, שהאדם משתמש עם הזכרון שלו באופן בלתי נכון. הוא נזכר מההרגלים שלו, הוא נזכר מכל הפעמים שניסה ולא הצליח. אבל **אמת זו שהקב"ה מחדש את הכל - יותר אמיתית, כי כך היא המציאות.** ההסתר אומר שהיום הוא המשך של יום האתמול, והאמת **אומרת שאינו המשך של יום האתמול, אלא יום חדש הוא,** ויש בו יחודים חדשים ודברי תורה חדשים ודעת חדשה שהקב"ה משפיע. הקב"ה נתן לנו את היכולת להתפלל שלוש פעמים ביום ולבקש אתה חונן לאדם דעת, כי יש לו לתת עוד ועוד.

מעניין שבספר **הכוזרי** כתב שהתפילה שהאדם מתפלל, כאילו נותנת לו חמצן שיספיק לו עד לתפילה הבאה בלבד. פעם שמעתי מירא שמים שאמר: כפי הנראה בעל הכוזרי התפלל מנחה גדולה. והסביר: כשמתפללים מנחה גדולה, זה מאוד מסודר. בשחרית מקבל האדם חמצן עד לאמצע היום, אז זה נגמר והוא צריך להיטען שוב עד לתפילת ערבית. בכל אופן, כך איתא מהמקובלים שבכל חלק מהיום נותן הקב"ה

טמא, אחשוב על צד הפשט כי הענין הוא כדי **שיראה האדם את עצמו אחר הטבילה כאילו נברא באותה שעה,** כמו שהיה העולם כולו מים טרם היות בו אדם, וכמו שכתוב: ורוח אלוקים מרחפת על פני המים, ויתן אל לבו בדמיון, כי **כמו שנתחדש בגופו, יחדש גם כן פעולותיו לטוב, ויכשיר מעשיו, וידקדק בדרכי השם ברוך הוא."**

אמר הרב הנ"ל שלפי המבואר לעיל נמצא שכאשר האדם טובל במקוה, הוא מקיים מצות עשה זו של 'ביום הזה באו מדבר סיני', כי זה מה שהוא מכוון בטבילתו לפי החינוך: כפי שנתחדש גופי, כך אחדש את פעולותי.

אף ה'בני יששכר' בספרו **מגיד תעלומה** (ברכות טו) כתב: "טבילה יותר חשובה מקרבן על המזבח, ויש להתבונן, דהנה קרבן הוא מקריב בהמה לה', ומורה בזה כאילו הקריב את עצמו, וטבילה הנה היא באמת ביטול במציאות נפשו בעצמה. דהנה המקוה וכו' ומניח את עצמו וכו' כעובר בדרך אמו, ונתבטל ממציאות העולם, ומתהווה אח"כ כבריה חדשה וכקטן שנולד."

חדשים לבקרים רבה אמונתך

אכן ראש חודש סיון הוא זמן נפלא שבו יכול האדם להתבונן במצוה זו. הקב"ה עשה מציאות מפליאה, הוא מחדש בטובו בכל יום תמיד מעשה בראשית. ניסים ונפלאות הוא עושה כאשר הוא מחיה את האדם ואת העולם בכל יום מחדש. **הרי יום זה אין לו שייכות ליום אתמול,** כי אילו היתה לו שייכות, לא היה האדם יכול לחיות מחמת חטאיו. אכן הקב"ה מפיח בו חיות חדשה בכל עת. חדשים לבקרים רבה אמונתך. **על האדם לייחד זמן ביום להתבונן בזה,** והאמת היא שעת הטבילה במקוה היא זמן

שהוא לוקח אחריות על התוצאות, ואכן אשתו הבריאה והקימה משפחה ברוכה מאוד, כאשר המספר ר' אברהם הוא הצעיר מביניהם.

סח לי ר' אברהם שכאשר סיפר את המעשה לראש ישיבת סלבודקא הגאון רבי דוב לנדא שליט"א, הסביר לו את פשר הדבר: בתחילה סבר ה'חזון איש' שצריך לשמוע לדעת הרופאים שהרי מדובר בפיקוח נפש, אך כשהתפלל תפילת מנחה, התפלל אז על אמך שתתרפא והרגיש שתפילתו שגורה בפיו והיא מתקבלת לרצון, לכן אמר לאבין לאחר התפילה שאין צורך לנתח.

מוציאים ארגז חדש של שפע

הרעיון באופן פשוט הוא שאחרי התפילה מגיע שפע חדש. מה שהיה עד כה - היה עד כה. השפע שהיה עד כה, היה כאילו מהשיריים. הדבר דומה לאלו הבאים לקנות לולבים ורואים שהלולבים הפזורים על השולחן כבר נבדקו על-ידי ליקוטי בתר ליקוטי, ומחכים שהמוכר יוציא ארגז חדש... עכשיו מתפללים תפילה חדשה ומגיע שפע חדש...

בדרך כלל כשיש לו לאדם בעיה, כיון שהוא קם בבוקר, מיד הוא קם לבעייתו ושואל: מה יהיה? מה נעשה? ואז הוא אומר: טוב, צריך להתפלל. כן בעיה, לא בעיה, יהודי צריך להתפלל... ובשעת התפילה הוא חושב שוב: מה יהיה עם הבעיה? הוא מצמצם את היכולת לחשוב שאין הוא סוחב עמו את הבעיה.

כלל הברזל שהאדם צריך להחזיר בתוכו הוא כזה: **לא המצב הוא הבעיה שלך, אלא הדרך שאתה מטפל בו, זה הבעיה שלך.** כיון שיהיה לו לאדם גישה אחרת והסתכלות אחרת לזה, דבר ראשון ירגיש

חיות חדשה, ולכן מתפללים שלוש תפילות ביום. התפילה היא כלי להביא את השפע החדש שהגיע לעולם אל האדם, ואם כן אין צורך בתפילה חדשה אלמלא הגיע שפע חדש. אכן הקב"ה נותן שפע חדש שלוש פעמים ביום. דעת חדשה, רעיונות חדשים... אך לא מנצלים את זה. לא מנצלים את הכלי שיכול להביא אלינו אותו שפע חדש...

דין חדש אחרי התפילה

סיפורי בעבר מה ששמעתי מהרה"ח ר' אברהם בקר הי"ו שאמו לאחר לידת בנה הבכור, חלתה בחולי קשה ופסקו הרופאים לנתחה בשביל הצלת חייה באופן שלא תוכל יותר להוליד. בעלה, אבי ר' אברהם, כבר קבע תור אצל הרופא וכבר שילם על הוצאות הניתוח, ואז נזכר שצריך לשאול בעצת חכם. נסע לבני ברק ונכנס למעונו של מרן ה'חזון איש' זצ"ל.

כשהציע את שאלתו ל'חזון איש', השיב לו ה'חזון איש' שהיות שמדובר בפיקוח נפש, אין ברירה אחרת ומוכרחים לעשות כדברי הרופאים. לקח הרב בקר את ברכת הפרידה וביקש לחזור לירושלים, אך ה'חזון איש' עצר אותו וביקש ממנו שישאר להתפלל אתם מנחה גדולה. הרב בקר הסכים לבקשתו. לאחר תפילת המנחה, קרא לו ה'חזון איש' ואמר לו: אין צורך לנתח, הקב"ה יעזור והיא תהיה בריאה ושלמה. כששאל את ה'חזון איש' אם יתבע את המעות ששילם לרופא על הוצאות הניתוח, השיב לו שאם יחזירו לו בנקל - מה טוב, ואם לאו - ירפה.

כשחזר לירושלים, הודיע לרופא שהוא חוזר בו ואינו מעוניין בניתוח. הרופא התחיל לצווח: הלא פיקוח נפש הוא! אך הוא בשלו: הרב אמר שאין צורך לנתח, ואין על מה לדבר. הרופא החתים אותו על דף

נתפלל עליה... לא, אבל כבר התפללתי... מה אתה מדבר עכשיו על מה שהיה? היום זה היום הראשון שהבעיה הזו קיימת!!! הוא כבר הפסיק להתפלל כי הוא שבור כי הוא כבר התפלל אתמול ושלשום... **טעות יסודית יש לך בכל ההסתכלות שלך. עליך לגשת אל המצב כאילו זה היום הראשון שאתה מתמודד אתו...** מגיעה כאן התמודדות חדשה, הבה נראה איך מטפלים בה... **זו הפעם הראשונה שאתה שומע שנים שמחה אפשר לפעול ישועה, זו הפעם הראשונה שאתה שומע על האמונה** בתפילה... אילו היית ניגש לבעיה באופן זה, היית ניגש אליה בכזו טבעיות...

לתינוקות של בית רבן יש את התמימות הזאת. כל דבר שהם שומעים, זה אצלם הפעם הראשונה שהם שומעים אותו, והם מקבלים אותו בתמימות. הם מאמינים שתפילה מועילה, והם מצייתים למה שאומרים להם. אנחנו נכנסים למהלך של מצות אנשים מלומדה, משום שאנו מפסיקים להאמין בדברים הפשוטים. מדוע אנו מפסיקים להאמין בהם? - כי זה לא עבד, וזה לא עבד... **והסיבה שהם לא פעלו את פעולתם, כי האדם עצמו היה ישוני לא ניגש אליהם נכונה.**

מצוה היא שהאדם יגש אל הדברים כאילו הם חדשים ויחדש את עצמו. ומסתבר שזהו הפשטות במה שהביאו **הראשונים** שהאדם צריך להזכיר לעצמו כל יום מעמד הר סיני. חלק הוא מאותה מצוה של בכל יום יהיו כחדשים. הכל חדש ואפשר להתחיל הכל מבראשית.

הזדמנויות חדשות לרושם ראשוני

העולם אומרים שאין לו לאדם הזדמנות שניה לתת את הרושם הראשוני. יש לך רק את הפעם הראשונה. אח"כ פלוני כבר

אחרת לגמרי, ושנית, בזה הוא יאיר את הבעיה. בזה שהאדם סוחב את הבעיה מיום ליום ומחדש לחודש, אינו נותן לתפילות להאיר בהן. הקב"ה אומר לו לאדם: האם אתה רוצה להטיב לעצמך ולעולם כולו? - קום בבוקר ואמור: הכל חדש, הכל טרי, אפשר להתבונן שוב בנפלאות הבריאה, שוב פעם בשפלות עצמו ובגדלות הבורא. מתחילים הכל מחדש.

תתחדש כנשר נעוריכי

אפשר לראות אנשים שלומדים סוגיא ותקועים בענין אחד שאינו מובן להם, וכמה שהם מנסים, אינם מצליחים להתקדם, הכל מפני שהם תפוסים כבר במהלך אחד של חשיבה וגם מפני שהם שרויים כבר בלחץ. פעמים שזה קורה ברבים. מישוה שואל שאלה וכולם משתתקים ומוסר השיעור צריך לספק תשובה. אל תעצור! התקדם הלאה ותראה שהתשובה תתנוצץ לך כמו מאליה. אתה לא יכול להגיע אליה כשאתה שרוי בלחץ להשיב תשובה.

האדם צריך לחזור לזה למחרת, כשהוא מרגיש טרי ורענן. תלמידי חכמים כשהתחילו ללמוד מסכת, לא רצו להסתכל בכתביהם שכתבו בפעמים הקודמות... אה, הקושיא היא כזו, ומה עניתי אז?... באופן כזה אתה חוזר אל הצמצום שלך. מה אתה צריך לחזור לשם? תענוג הוא כשפותחים את הכל מחדש... שנים אוחרון בטלית... כאילו מעולם לא למדו את המסכת. אז מגיעים חידושים. דברי תורה כל זמן שאתה מממש בהם, אתה מוצא בהם טעם... **מצבו של האדם, עבודת ה' של האדם, החלקים שהוא תקוע בהם... כשאתה קם למחרת מחדש... הבה ניגש אל המצב כאילו מעולם לא היה...** יש לנו בית ברוך ה', יש לנו משפחה ברוך ה'... יש בעיה? -

חושב כפי שחשבתי אתמול... זה ישפיע
עמוק מאוד עד להרגלים שלו...

האדם מצווה שכאשר הוא חושב על
ענייניו בצורה מסוימת, כגון על בנו, או על
בעה"ב שלו, או על שכינו, יאמר לעצמו:
מדוע אני חושב עליו כך? האם מפני
שאתמול חשבתי עליו כך? תן לי לקבל
עליו הסתכלות חדשה! תן לי להסתכל עליו
בהסתכלות תורנית! כך יוציא האדם את
עצמו מכל גלויותיו, לא רק פרקטית, אלא
גם מפני שיקבל את האור של מעמד הר
סיני - אור ההתחדשות.

מסתכל עליך כפי שנתפסת אצלו ברושם
הראשוני. כבר התבזבזת. אך כל זה נכון לפי
חכמת אומות העולם, אבל לפי האמת יש
בכל יום הזדמנות חדשה לרושם ראשוני
לכל מציאות שבעולם. כל דבר מתחדש.
אדם חדש, התנהגות חדשה, מהלכי מחשבה
חדשים... ואפילו לגבי הרגלים אשר שם
קשה לו לאדם ביותר להתחדש, כי הוא
מרגיש שהוא מחובר אליהם ואינו יכול
להתנתק, סוף כל סוף ההרגלים תלויים
במחשבה, וכמה שיוסיף האדם לעבוד על
מחשבתו לחדש מהלכי מחשבה חדשים...
היום יש לי מהלך מחשבה חדש. אינני

ליל שישי פרשת במדבר כ"ז אייר תשפ"ד

התורה היא פירוש לעולמו של האדם

(בפולין היה ידוע שכאשר רבי צדוק אומר שמעתי, הוא מתכוון ששמע מרבו **רבי מרדכי יוסף מאיזניצא** זיע"א) כי השם יתברך עשה ספר והוא העולם, ופירוש על אותו ספר והוא התורה, כי **התורה כמו מפרש קניני השם יתברך בנבראים**. ובמחשבות **חרוץ** הוסיף על זה: "כמו שאמר **הרבי ר' בונם** ז"ל על מלאה הארץ קנייניך, רצה לומר, **איך לקנות אותך ולהשיג אותו יתברך**".

למען תשכיל בכל אשר תלך

ובמה שנוגן לדידן, יש כאן יסוד גדול. האדם מסתובב בעולם ואינו מבין את המתרחש. הוא אומר לעצמו: מי יכול להבין דרכי הקב"ה? מדוע יש כל-כך הרבה אסונות? מדוע יש כל-כך הרבה דברים מתמיהים? לא יודע. אולם הסתכל בתורה, ותראה ששם מופיע הפירוש לכל מה שמתרחש. לכל דבר יש הסבר, הסבר יותר עמוק, הסבר יותר גבוה, אבל הקב"ה גילה אותו. הוא רשם אותו בתוך התורה. הרבה פעמים מגלים לאחר מעשה כל מיני ראשי תיבות וסופי תיבות שבהם הדבר היה מרומוז, וירא שמים ככל שהוא מוסיף ללמוד תורה, הוא מבין יותר את המתרחש.

והנה להבין מהלכי הבריאה, מדוע הקב"ה סיבב שיהיה כך וכך, זהו דבר שיותר שיין לצדיקים. אך **מה שבעיקר שיין לאדם, בבחינת ותן חלקנו בתורתך, הוא שיבין חובתו בעולמו** (כלשון המסילת ישרים). מה הם הדברים הנוגעים לי להבין? ובכן, **יש הרבה דברים שמתרחשים עם האדם וסביבו, וכיון שהוא רואה אותם, סימן הוא**

חידושי תורה בכל יום לשם מה?

הגה"ק **רבי צדוק הכהן מלובלין** זיע"א בספרו **צדקת הצדיק** (אות רטז) כתב: **"בכל יום יש חידושי תורה** שהשם יתברך מחדש בכל יום תמיד מעשה בראשית, ומעשה בראשית הוא על ידי התורה, כמו שאמרו בריש **בראשית רבה** (א, א) ומסתמא גם החידוש הוא על ידי חידושי תורה, ולכך אחר ברכת יוצר המאורות שהוא ההכרה בחידוש מעשה בראשית בכל יום, תיקנו ברכה שניה שהוא כמו ברכת התורה כמו שאמרו **בברכות** (יא, ב) שמבקש לידע החידושי תורה שהוא על ידי חידושי מעשה בראשית, ואשרי מי שזוכה להשיג זה אחר כך בקריאת שמע שהוא הלימוד תורה הקבוע בכל יום, וכמו שאמרו (מנחות צט, ב) דבקריאת שמע שחרית וערבית קיים 'לא ימוש', וקריאת שמע דברי תורה, תפילה אינו דברי תורה, כמו שאמרו **בברכות** (כא, א) כי רצון השם יתברך שישגי בקריאת שמע שהוא מצות לדבר בס' וגו' (דברים יא, יט) על ידי הדיבור בדברי תורה ישיג החידושי של כל יום".

"וכן רבי שמעון בר יוחאי וחביריו שתורתן אומנתן, אין מפסיקין לתפילה (שבת יא, א) כי היו יודעים בכל יום חידושי תורה שמתחדש בכל יום תמיד כפי החידושי שבמעשה בראשית, אבל חכמים שהם ידעו שלא כל אחד זוכה לכך, תיקנו התפילה לבקש מהשם יתברך שייחננו לזכות ולקבל השפע המחודש שבכל יום".

והנה בתוך דבריו רשם בסוגריים (וכן הוא במחשבות חרוץ אות יא): "וכמו ששמעתי

לשמוע אותו אומר על מי שמנגן בכינור: לא! הוא זייף כאן; הוא לא מחזיק את הכינור נכון... הוא יכול להבחין בזה, כי על-ידי הלימוד, התפתחה בו העדינות, והוא יכול להבחין בין תו לחצי תו ולרבע תו ויותר. אמנם יש אנשים שנולדו עם החוש, אבל אפילו אלו, אם הם לומדים את זה, כיון שהם שקועים בזה, הם יכולים לשמוע אפילו מרחוק. ברגע אחד הם יכולים לשמוע שמדובר היה בזיוף. וכך הוא בכל **תחום שהאדם שקוע בו. הוא קולט דברים עדינים מאוד** שעין רגילה אינה קולטת אותו.

כך הוא כשמדובר בתורה ומצוות. האדם מתהלך לו שמח וטוב לב. ברוך ה', כאן הוא אמר איזה דיבור טוב, איזו מילתא דבדיחותא, איזו ליצנות... אמנם חילוק יש בין זו לזו, אבל אצלו מעורבבים כל הדברים הקשורים להתעוררות שמחה בלב... מי שיש לו עדינות, רואה תיכף ומיד את החילוק בין שתי אלה. דרך אחת לעורר שמחה היא כפי שחסידיים היו משמחים את עצמם עם מילתא דבדיחותא, ודרך אחרת היא לעשות שחוק מיהודי או ללגלג על דבר שבקדושה, ומי שיש לו העדינות, מרגיש תיכף ומיד כשעוברים מזו לזו. הוא מרגיש שהן כל-כך רחוקות זו מזו שאין להן שום שייכות.

הכח להבחין שהגאווה היא המקור

כך הוא לגבי הדרכים שהאדם חושב ומדבר. האדם מקבל גישה אחרת. הוא מתחיל להבחין ולשים לב לדברים. הנה לאחרונה הבאנו מהספרים שגאווה חמורה מתאוה. אכן ככל שנפש האדם נעשית יותר עדינה, הוא קולט את זה ורואה כמה זה פשוט.

הצדיק **רבי אשר פריינד** זצ"ל היה אומר: האדם מצד עצמו הוא רק רע כל היום. הוא

שהם שייכים אליו ושהוא צריך ללמוד מהם לענייני חייו. וכשהאדם מתדבק בתורה, נעשה לו הרבה יותר קל כל מה שמתרחש סביבו. יש לו תפיסה אחרת בכל המציאות.

התורה מגלה את החסרונות

זה נשמע קצת רחוק לאנשים שאינם רגילים בשפה זו, אלא רגילים בסגנון האומר: מי יכול להבין חשבונות שמים? אין לנו השגה בדברים המפליאים שמתרחשים בעולם... אבל זה לא בדיוק כך. הקב"ה כן רוצה שהאדם יבין, ואם אינו מבין, שילמד יותר תורה.

ידוע מה שכתוב בזה"ק (פרשת ויקרא) לגבי חטאת שהתורה מגלה לאדם את חסרונותיו. הדרך הברורה והמועילה ביותר שיש לו לאדם לדעת איך לחזור בתשובה, היא על-ידי לימוד התורה. נסביר: פעמים רבות האדם שואל: איך אני יכול לדעת מה יש לי לתקן? אני יודע שאני צריך לחזור בתשובה, אבל איך אדע על מה? הוא לא מתכוון לומר שהוא מושלם. להיפך, הוא אומר: יש לי כל-כך הרבה דברים לתקן, שאיני יודע במה לבחור. הנה את התשובה לשאלה זו, **יקבל האדם על-ידי שידבק עצמו בתורה, על-ידי שילמד בעמל ויגיעה.** זה מה שיעורר בו הרגשים מסוג עדין יותר להבחין בדברים.

התורה נותנת הרגשים עדינים

כפי שלהבדיל בחכמת הרפואה או בחכמת המוזיקה, ככל שהאדם שקוע בה יותר, כך הוא מפתח רגש עדין יותר להבחין בדברים קטנים שבקטנים... בתחילה, כששמע כינור מנגן, לא הבין בזה יותר מדי, ועכשיו שלמד והשקיע בלימודי כינור, הוא שומע כל תו היוצא ממייתרי הכינור ומבחין בקול העדין ביותר הבוקע ממנו. אפשר

אינו מבחין בין הבעיות הגדולות שיש לו לבעיות הקטנות.

יש שהמשגיח בישיבה קורא לאחד התלמידים להעיר לו על דבר שלא עשה כשורה, והלה קופץ ואומר לו: אני יודע על מה אתה רוצה להעיר לי - על כך וכך. אומר לו המשגיח: לא! לא קלעת למטרה. דבר פלוני? - לא נורא. אני רוצה לדבר אתך על בעיה גדולה בהרבה... אפשר לראות לפעמים שהתלמיד כל-כך נבהל. הוא אומר: מה, דבר פלוני?! לא הבנתי בכלל שזה בעיה!

כך היא המציאות, כש**אין לו לאדם דעת, אין לו את הגישה הנכונה ואינו יודע להבחין בין בעיות גדולות לקטנות.** וכיון שיש לו לאדם דעת, יש לו אחיזה הרבה יותר גדולה להבחין ביניהן. אבל **התורה צריכה לתת לו את זה. התורה היא הפירוש לעולם.** כשיש לו לאדם איזו חסרון בחייו, וחופץ מעצם החסרון שיש לו, הוא גם ברוגז על זה... הוא מרגיש שנעשה לו עוול. הוא מרגיש שזה לא מגיע לו... חסר לו בדעת. **הסתכלותו הבריאה של מי שלומד תורה היא שזה מתאים להפליא.** אין לו שום קושיא, זה דבר ראשון. הוא קולט בין רגע - תראה, היתה לי כאן הרגשה של 'כוחי ועוצם ידי', והנה הראה לי הקב"ה שאינני יכול לבד... הוא אמנם רוצה שהקב"ה ישלח לו ישועה, והוא מקווה שיורא לו, ומאמין שהקב"ה רוצה לעזור לו ויעזור לו, אבל אין לו שום קושיא מדוע הוא צריך להתמודד עם מה שהוא מתמודד. **התורה היא זו שנותנת לו לאדם את ההרגש הנכון,** אבל התורה הנכונה דווקא, היינו זו **שהאדם לומד כדי להתדבק בה.**

החופה שכמעט התפוצצה

הבעיה הגדולה ביותר של האדם היא זו

נברא מעפר והוא מורכב מבשר ודם. מצד עצמו הוא רק עושה עבירות. אם הוא נכשל בעבירה, זה מובן מאליו. ואם רואים אותו עושה דבר טוב או מעשה מצוה, **אין זה אלא מפני שהקב"ה נתן לו מתנה.** נמצא שהדבר היחיד שהאדם צריך לעשות הוא **להכין את עצמו להיות כלי שהשכינה תסכים להיות אתו,** ואז ייעשו בו ניסים ונפלאות. הוא יזכה אז לסייעתא דשמיא מופלגת ולהשגה בתורה, כי אם השכינה שורה אצלו, יש לו הכל בלי שום גבול.

אך בו ברגע שהשכינה מסתלקת ממנו משום שהוא מרגיש שהוא יכול לבד וטופח לעצמו על שכמו, חופץ מזה שהוא מאבד את הסייעתא דשמיא, הוא מתחיל גם להיכשל באיסורים דאורייתא ואף גם בעבירות שחייבים עליהן כרת ומיתות ב"ד. אלא מאי? הלא מצד עצמו הוא רק רע כל היום.

אכן אחרי עשר פעמים שהוא הולך הלוך ושוב, הוא מתחיל לקלוט שהבעיה היא גאוה. כשהוא נכשל באיזה ענין של תאוה, הוא מבין מיד מה הוא צריך לעשות כדי שזה לא יקרה לו שוב. הוא מבין שזה קרה לו בגלל שעזב את הקב"ה, כי מפני כך גופו התחזק על חשבון נשמתו, והוא מרגיש שהוא מקבל הכרה יותר ברורה במאמר חז"ל אלמלא הקב"ה בעזרו אינו יכול לו.

אם אין דעת - הבדלה מניין?

כשהאדם נעשה דבוק בתורה ובמצוות, הוא מתחיל להרגיש את הדברים האלה. הוא מתחיל להבין מה הם חסרונותיו הגדולים יותר, ומה הם חסרונותיו הקטנים יותר. הדבר תלוי בדעת האדם. הקב"ה הוא זה שצריך להאיר לו בדעתו להבין על מה הוא צריך להשקיע יותר עבודה. אבל זה חייב לבוא מן התורה. מי שאינו בר דעת,

שאדם נוסע עם בנו הקטן ובנו אינו מפסיק להטרידו. כל כמה רגעים הוא שואל אותו: לאיפה הגענו כבר? מתי מגיעים? מהחלון הילד רואה רק הרים ועצים ואין לו מושג עוד כמה זמן תיארך הנסיעה. האב אין לו את השאלות האלה, כי האב ראה כל הזמן כמה הם הולכים ומתקרבים למחוז חפצם. האמת היא שאפילו אדם מבוגר, בפעם הראשונה שהוא נוסע למקום מסוים, הוא כל הזמן שואל כאותו ילד קטן. החל מהפעם השניה הוא כבר יושב ברוגע, כי הוא מזהה כל הזמן... הגענו כבר אל הסיבוב, עברנו כבר מושב פלוני... כשהאדם מבין מה קורה, אין לו את הצער הגדול.

העולם הוא ספר, התורה היא הפירוש לאותו ספר. ובכן, **על האדם להכריח את עצמו להתדבק בתורה**, דהיינו ללמוד תורה, לחשוב כמו שהתורה רוצה, לתת לתורה לשנותו... **לא שיישאר כבתחילה ובמקרה ילמד שעה ביום**, כי אז ימשיך לתעות ביער ובכל מה שיקרה לו, תהיה לו תוספת צער, אלא יאמר לעצמו בכל עת: **אני רוצה לחשוב כפי שהקב"ה רוצה שנחשוב**. מה צריך לחשוב כשקמים בבוקר? מה צריכות להיות המחשבות בעת אמירת ברכות השחר? ילמד את עצמו לחשוב כפי מה שהתורה מלמדת, וילמד עוד ועוד, כפי שה'חתם סופר' כתב בפרשת בחקותי, **שאפילו ילמד האדם הסדרים נשים נזיקין, כל שילמד אותם ביגיעה ועמל כדי לעדן את גופו, זה יגרום לנשמתו להאיר**, ואז יוכל לקבל את ההסתכלות הנכונה על כל דבר.

זה הכלל: **אם אתה לומד מתוך ביטול, הקב"ה מסכים לפרש לך את עולמו**. מתנה היא שהקב"ה נותן לך. אינך מחויב להמשיך לתעות. תמשיך לחיות את חייך עם כל מה שנגזר עליך, אבל תהיה לך הבנה לכל דבר

שהוא תועה ואינו יודע כלל את הקורה אתו. סיפורי בעבר ששמעתי מיהודי שנטל חלק בחופה של חתן בעל תשובה, שבשעת החופה ראו על אבי החתן אשר עדיין נשאר רחוק מן התורה, שהוא מתרגז והולך והיה נראה בכל רגע שהנה עוד מעט קט הוא מתפרץ בזעמו ומתחיל לעורר מהומה. כשמסדר החופה, יהודי חשוב מאוד, שם לב לכך, הוא עצר את הכל וביקש לדבר אתו. הוא נכנס עמו לחדר, ויצא עמו כעבור כמה דקות, ואז הוא המשיך את החופה כשהכל נעשה על הצד הטוב ביותר, אין פרץ ואין צווחה, אבל יש קול ששון וקול שמחה.

כולם התעניינו לדעת מה אמר לו באותן דקות ספורות, ושמה הבטיח לו סכום כסף. כששאלו על כך לאחר מכן את מסדר החופה, אמר: פשוט מאוד, שמתי לב שהאב אין לו מושג מה קורה כאן. שוברים כוס, וקוראים אגרת בארמית, וכן הלאה. זה היה נראה לו כל-כך מוזר ומשונה ולא לעניין. חשבתי לעצמי, שכפי הנראה האב חושב עכשיו שבנו השתגע לגמרי ונתפס באיזה כת. על כן נכנסתי אתו החדרה ונתתי לו הסבר על רגל אחת. הסברתי לו שהאגרת שקראו היא הסכם שבו מתחייבים הצדדים זה לזה, ועושים זאת כדי שהאחד לא יעשוק את השני והשלוש והשלושה ישרו ביניהם. וכן הסברתי לו שלגודל השמחה, נזהרים שלא לשכוח מן החורבן ושוברים כוס זכויות. ועוד הסברתי לו את תוכן הברכות שמברכים, ומיד הוא נרגע כפי שחזו עיניכם.

לחסוך את הצער של התעייה

ואל הנמשל: **כשהאדם קולט את הנעשה עמו בחייו**, עוד לפני שהוא מבין את כל המציאות, **החיים נעשים לו הרבה יותר קלים ומאירים**. הוא מבין את מהלך החיים וכל-כך הרבה צער נחסך ממנו. יש

לך... אך הקב"ה נותן לו הזדמנות על הבוקר לומר יוצר אור, ואח"כ יבקש: אבינו אב הרחמן וכו' ותן בלבנו בינה להבין ולהשכיל... מה שצריך לקרות - יקרה, השאלה היא רק אם אבין או לא. עוזר לי להבין. ואז יקרא קריאת שמע, וכך תהיה לו הסתכלות אחרת על מאורעות היום. יהיה לו פירוש הגון על הספר. כל אחד הרי יודע מה זה ללמוד עם פירוש ומה זה ללמוד בלי פירוש, כאשר אין יודעים היכן להניח את הפסיק, ואין מבינים מה זה קושיא ומה זה תירוץ. עם פירוש הכל מאיר. אכן על זה צריך האדם להשקיע בתפילותיו שיזכה לחיות את יומו עם פירוש - פירושה של התורה.

- זה מה שקורה לי עכשיו, זה מה שאני צריך לומר עכשיו...

חבל שלא להשתמש במדריך

אדם שנוסע לתייר את העולם, אם אינו לוקח עמו מדריך, אין לו כלום מזה, כי אינו מבין, אף לא רואה שום דבר. אף כאן, אם בעל כרחנו אנו נוסעים במסע החיים, מדוע לא ניקח אתנו מדריך? הקב"ה הלא נותן לנו את המדריך, מדוע לא ניצמד אליו?

זה מה שכתב רבי צדוק בקשר לחידושים שהקב"ה מביא כל יום לעולם. אומרים לו לאדם: היום יקרו לך הרבה דברים. זה סוד. בשעה שתים תראה, בלי נדר, מה מחכה

ליל שישי פרשת במדבר כ"ז אייר תשפ"ד

הלל והודאה לצורך פרנסתו של הקב"ה - ממשנת הבעש"ט הק'

פעם הגיע לעיר אחת ושאל כמנהגו בשלום כולם, והיה שם באותה עיר יהודי תלמיד חכם שכבר עבר עליו יובל שנים שבהן ישב ולמד יומם ולילה כשהוא פרוש מכל ענייני העולם הזה. חדר מיוחד היה לו בפינת בית הכנסת ששם היה יושב כל היום ועוסק בתורה כשהוא עטור בטלית ותפילין ואינו מכניס מאומה לפיו עד אחרי תפילת ערבית, אז היה טועם קצת לחם ומים. ניגש הבעש"ט הק' אף ליהודי זה ושאל אותו: איך הבריאות? יש לך כל מה שאתה צריך? וכיון שהלה לא הכיר את טיבו של הבעש"ט הק' כי היה לבוש בבגדים פשוטים וטרם יצא שמו בעולם, לא שת לבו אליו ולא ענה לו מאומה. שאל אותו הבעש"ט הק' עוד כמה פעמים לשלומו, עד שהלה התרגז על שמפריע לו מעבודתו, ועשה תנועה בידו כאומר: צא מכאן ואל תפריע לי מלימודי.

או אז פנה אליו הבעש"ט הק' בשאלה: מדוע אינך נותן ל'כביכול' (הקב"ה) את פרנסתו? והוסיף: אם לא תתן לו את פרנסתו, הוא ירעב ויסתלק מן העולם. כששמע הלה סגנון דיבור כזה, הוא הזדעזע עד עמקי נשמתו - מי הוא זה ואיזהו שמלאו לבו לדבר כך? אך הבעש"ט הק' המשיך והסביר את טעמו, וכה אמר: בני ישראל יושבים על הפרנסה שהקב"ה נותן להם. על איזו פרנסה 'כביכול' יושב? הנה **דוד המלך** מגלה לנו **בתהלים**: ואתה קדוש יושב תהלות ישראל. **'כביכול' ברוך הוא**

תורה ופרישות - ומה עם הפרנסה?

כשהקב"ה נותן לנו את התורה, הוא נותן לנו יחד עמה את מלמדי התורה, את הצדיקים שילמדו אותנו דבר ה' וידריכו אותנו בעבודתו. ובכן, בחג השבועות הוא יומא דהילולא של **הבעש"ט הק'** זיע"א וחייב גדול יש לנו להודות לה' על שנתן לנו בני הדור האחרון, דור עקבתא דמשיחא, להיאחז בדברי קדשו של אור שבעת הימים ולקבל מהם מהלכים בעבודה המאירים את חיי האדם בכל העניינים.

אחד מהיסודות שהבעש"ט הק' לימדנו, יסוד בעבודה שיכול להמשיך על האדם שפע גדול, הוא כדלהלן: מובא **בספרים**^א שכאשר **בעל התניא** היה אצל **המגיד ממעזריטש** זיע"א, סיפר לו המגיד מעשה שהיה עם רבו הבעש"ט הק' כשעדיין לא נתגלה והיה נע ונד מעיר לעיר. נוהג היה אז לשאול בשלומם של בני אדם, אנשים ונשים, צעירים וזקנים, ואפילו בשלומם של ילדים - מה שלומך? מה נשמע? - והסיבה לכך, כי היתה לו נחת רוח גדולה כששמע תשובותיהם של בני אדם אשר ביטאו תמיד שבח והודאה לה'. האנשים בדרכם שלהם, היו מודים לה' על בני ביתם ועל פרנסתם; הנשים בדרך שלהן, היו מודות לה' על הבריאות ועל הילדים, והילדים בדרכם שלהם, היו מודים לה' על שיש להם הורים שמספקים להם כל צרכיהם ושולחים אותם לתלמוד תורה.

א. סיפור זה מובא בכמה נוסחאות בהרבה ספרי קודש. ראה הוספות לספר 'כתר שם טוב' אות ט. ובספר עבודת פנים מכתבים אות יא.

מודה לה' ואומר: ברוך ה', אינני כמוהם... זה מה שבאמת מונח בהודאה שאנו מודים: ברוך הוא אלוקינו שבראנו לכבודו והבדילנו מן התועים ונתן לנו תורת אמת וחיי עולם נטע בתוכנו. **אנו מודים לה' שהגם שאנו נמצאים בעולם כה חשוך, איננו שקועים בו,** כפי שהתבטאו כמה מן הצדיקים: כמה חשוך הוא העולם למי ששקוע בתוכו, וכמה הוא מאיר למי שמתעלה על גביו וחי בעולם רוחני.

אשר נתן לנו את תורתו

והנה אחד מהדברים שמביאים את האדם להצליח בתורה, הוא להודות לה' על התורה. הוי אומר: אפשר לתת הלל והודאה על הפרנסה, אפשר לתת הלל והודאה על המשפחה ועל הבריאות. אך הכלל שכאשר האדם מודה על דבר מסוים, הוא מעורר שפע לאותו דבר, כי על-ידי ההודאה, הוא מכיר שהדבר מגיע ממקור החיים וגורם לפתיחת צינורות השפע. לכן כשהאדם מודה על התורה, הוא ממשיך על עצמו שפע של תורה.

אכן אחד מהענינים של ברכת התורה, הוא ההודאה על התורה. האדם לא רק מבקש הערב נא את דברי תורתך בפינו, אלא גם מודה אשר בחר בנו מכל העמים ונתן לנו את תורתו. אני מודה לך ה' שנתת לי חיות...

חצות לילה אקום להודות לך

במסכת ברכות (ג, ב) עוסקת הגמרא בשאלה מה עשה דוד המלך ע"ה בלילה. ברד"ק על הפסוק "חצות לילה אקום להודות לך על משפטי צדקך" כתב ביישוב הסתירה שדוד המלך אמר אז שירות ותשבחות בענין התורה, ובלשונו: "חצות לילה אעיר משנתי ואקום ממיטתי להודות

יושב על תהלותיהם של ישראל, על ההילולים שהם מהללים אותו בעבור הפרנסה שהוא נותן להם, ובעבור ההילולים שהוא מקבל מהם, הוא נותן להם שפע בני חיי ומזוני רוויחי.

לעולם יהא שם שמים שגור בכיך

כך לימדו הבעש"ט הק' לאותו תלמיד חכם שיידע שמלבד עבודתו הגדולה, יש עוד עבודה להכיר בהטבתו של הקב"ה ולהוציא עליה מהפה שירות ותשבחות, וכשהאדם עושה כך, הוא מפרנסה כביכול את הקב"ה, כלשון חז"ל (וזה"ק ויקרא ז, ב): ישראל מפרנסין לאביהם שבשמים, אשר לפי תורת הקבלה פירושו שישראל עושים אתערותא דלתתא וזה מה שגורם לאתערותא דלעילא ומביא לעולם בני חיי ומזוני רוויחי.

הנה סיפור זה הוא אחד מהרבה דיבורים ועובדות שבהם לימד אותנו הבעש"ט הק' שהאדם צריך שיהיה שם שמים שגור על פיו מתוך הלל והודאה, וצריך להחדיר זאת בלב הבנים והבנות. יש ששואלים את הילד: איך היה היום בבית הספר? והוא משיב: היה נפלא. אך לא! הבעש"ט הק' לימדנו שאסור להשיב כך. צריך לומר: היה נפלא ברוך השם. תודה לא-ל... הבעש"ט הק' שאל יהודים לשלומם רק כדי שיענו כך. ובזה האדם פותח צינורות גדולים. הוא נעשה דבוק בה' ומביא שפע לעולם.

ברוך שהבדילנו מן התועים

ב'תולדות יעקב יוסף' (פרשת ויצא) כתב: "שמעתי ממורי, כשבא נשמה מאצילות אל עולם עשיה, ורואה איך שם נתגבר הקליפה, ואיך נקל כבוד המלך רב ושלטי בעיניהם, אז הוא מעורר את עצמו ליתן יותר שבח לכבוד המלך מלכו של עולם שאין הוא כאחד מהם". הנה כי כן, האדם

הקב"ה כביכול מקבל חיות מזה. פירושו של דבר שהקב"ה רוצה להביא חיות לעולם, וזה מה שנותן לו את היכולת להביא חיות לעולם. עכ"פ בזמן כזה אפשר להתבונן הרבה - אי לאו האי יומא, איך היינו נראים? אכן **מכל ההטבות שהקב"ה נתן לנו, זוהי ההטבה הגדולה ביותר - נתינת התורה, ואם כן, איך יעלה על הדעת להודות על כל הדברים הצדדיים ולא להודות על התורה עצמה...**

לך, על המשפטים שנתת לי, שהם ישרים וצדיקים."

אע"פ שהאדם מרגיש שהוא לומד אך מעט, אע"פ שהאדם מרגיש רחוק - אדרבא! **על-ידי שתתן הודאה על התורה, תתקרב אליה. עבודת ה' היא ליתן שיר ושבח להשי"ת.** אפילו במילים קצרות ומדודות - ברוך השם, אני מודה לך רבוננו של עולם.

ניתן להשיג את הקונטרס 'הבינוי' במוקדים הבאים:

ארה"ק

ירושלים	מרכז בעלזא	חדר ארונות, ארון מס 76
	מקווה תולדות אהרן	שבטי ישראל 35
	מקוה צאנז	רחוב זית רענן
	מקוה באיאן	רחוב מלכי ישראל
בית שמש	מקווה דושינסקי	שמואל הנביא
	מקווה שע"י ביהמ"ד המרכזי	רחוב בן איש חי 10 שכונת חפציבה
	ביהמ"ד תולדות אהרן	רח' בן איש חי 66 גבעת ירושלים
	ביהמ"ד בית גדליה	רמז ב טל: 053-0944-317
בני ברק	קיוסק שע"י מקוה פופנהיים	רחוב נהרדעא 18
	מקווה תולדות אהרן	אביי 53 רמז ד 2
	חדש! ביהמ"ד הגדול וויזשניץ	רחוב רבי יהושע 18
	בית המדרש הגדול נדבורנה	קרית נדבורנה
אשדוד	מקוה בית פנחס	רחוב יואל
	מקוה ויזניץ	רחוב רבינא
	מקוה בעלזא	רחוב בעלזא 5
	ביהמ"ד זכרון רפאל	רחוב יצחק ניסים פינת עוזיאל
ביתר עילית	סופר מילר	רחוב אור החיים
	מעדניית יאפצ'ק	רחוב עזרא
	בית המדרש לעלוב	רחוב ברויער 27 שיכון ה'
	סאטמער מרקט	רחוב חזון איש 33
חיפה	בית המדרש בית דוד שאול	רחוב ר' חנינא בן דוסא רובע ז
	מאפיית הנשיא	רחוב יהודה הנשיא 8 רובע ז
	בית מדרש בעלזא מרכזי	רחוב חטיבת הנגב רובע ג
	מאפיית אנגל	מרכז מסחרי בעל הנס
פתח תקוה	ביהמ"ד בית פנחס	רחוב ינאי 12
	היכל שמחה בונים	רחוב האדמור מבבלזא רובע ג
	ביהמ"ד מאקווא	רחוב התלמוד 9
	ביהמ"ד בית ישי	רחוב חטיבת גבעתי 3
קרית גת	בית המדרש 'בית אהרן'	רחוב פחד יצחק 5
	בית המדרש בעלזא	רחוב הרצוג 5 חדר ארונות ארון 59
	ביהמ"ד הגדול סערט ויזניץ	052-762-0720
	חנות הופמאן	רחוב מיכאל 10
מודיעין עילית	שכונת הבעש"ט	052-760-0162
	מקווה בעש"ט	רחוב מנחם בגין 115 א
	מקווה קרעטשניף	רחוב נתיבות שלום 2
	בית המדרש אמרי חיים ויזניץ	רחוב טרפון
גבעת זאב	ביהמ"ד היכל שמואל אהרן צאנז	מתחם בתי הכנסת ברכפלד
	בית מדרש באיאן	גרין פארק
	ביהמ"ד בעלזא	רחוב גור אריה
	ביהמ"ד לעלוב	רחוב ט"ז בסמוך למלון רימונים
טבריה	מקוה צאנז	052-7670873
	ביהמ"ד דרכי איש	הדף היומי 8
	חנות ספרים טובים	קרית צאנז

אם ברצונך לקחת חלק ב**זיכוי הרבים** ולפתוח מוקד הפצה למכירת הקונטרס באזור מגוריך, ניתן לפנות ל'מכון הבינוי' בכתובת מייל Info@machonhavineini.com

ניתן להשיג את הקונטרס 'הבינוני' במוקדים הבאים:

חול

4615 14th Avenue	ביהמ"ד זכרון מרדכי טאהש	בארא פארק
4909 13th Ave	Kosher Discount	
	ע"י המקוואות	מאגרא
50 Division Ave	Central Market	וויליאמסבורג
Phyllis Terrace 25	ספרים שאפע ווישניץ	מאנסי
5678 Park Ave	Zoubris	מונטריאל
5665 Park Ave	Copy BQ	
Lange Leemstraat 170A	בית המדרש אהל משה	אנטווערפן
Van Spangenastraat. 6	ביהמ"ד בעלזא מרכזי	
belgielei 80	בית הלל	
47 East Bank	בית המדרש סקווירא	לונדון
St Kildas Road	בית מסחר עולם הספר	
1 Belz Terrace	ביהמ"ד בעלזא	
18 Hildaville Drive	ביהמ"ד הגדול ישמח ישראל	וועסטקליף
105 Hamlet Court Road	ביהמ"ד מילואים לאפור	

אויב ווילט איהר אנטייל נעמען אין דעם זיכוי הרבים, סיי פארקויפן אין אייער שוהל \ מקוה א.ד.ג. אדער נעמען א חלק אין די הוצאות, ביטע רופט: 718.387.1122

842106199482